

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till skoltlag  
samt till lag om ändring av 30 § lagen angående stämpelskatt**

**PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL**

För främjande av skoltbefolkningens och skoltområdets levnadsförhållanden och utkomstmöjligheter samt för bevarande och främjande av skoltkulturen föreslås att det stiftas en skoltlag som ersätter den gällande skoltlagen från 1984. Med stöd av den föreslagna lagen kan finansieringsstöd ges och andra åtgärder vidtas inom det skoltområde som är beläget i Enare kommun. Dessutom skall åtgärder i anslutning till skoltars boende kunna vidtas.

Skolter som idkar naturnäringar och småskalig företagsverksamhet samt sådana skoltars företag skall kunna bli delaktiga av de näringsstödåtgärder som avses i den föreslagna lagen. Skoltområdets renbeteslag skall däremot understödjas på basis av renhushållningslagen. Stöd skall i begränsad utsträckning kunna beviljas också för andra projekt än sådana som startats av skolter, om de direkt främjar skoltarnas näringar och kultur.

Med stöd av den föreslagna lagen skall inom skoltområdet kunna beviljas statliga lån för förvärv av lägenheter eller delar av lägenheter samt investeringslån och -bidrag till stöd för idkande av naturnäring och småföretagarverksamhet. Dessutom skall kunna beviljas statliga lån och bidrag för bostäder, vägbyggnad, vatten och avlopp, elektrifiering samt bevarande av den traditionella miljön, driftskapitallån för företagsverksamhet och konjunkturutjämning samt i vissa fall också startbidrag. Enligt förslaget skall stöd som beviljas enligt den

nuvarande renhushållningslagen och naturnäringenslagen beviljas med stöd av den föreslagna lagen. Det skall också stadgas att det stöd för småföretagarverksamhet som nu beviljas enligt naturnäringenslagen skall beviljas med stöd av den föreslagna lagen.

I form av statliga jorddispositionsåtgärder i enlighet med förslaget skall skolter kunna tilldelas bostadslägenheter samt områden, andelar och rättigheter för idkande av naturnäringar och annan småföretagarverksamhet. Köpeskillingen skall till huvuddelen ges som långfristig skuld. De lägenheter som tilldelas skolter skall omfattas av överlåtelsebegränsningar under 20 års tid efter att köpebrevet undertecknats. Landsbygdsnäringsdistriktet skall dock lättare än för närvarande kunna bevilja överlåtelsestillstånd och av särskilda skäl befria en lägenhet från överlåtelsebegränsningarna.

Det föreslås också att stadganden om skötseln av skolterfrågor på ett sätt som grundar sig på skoltarnas traditioner tas in i lagen. Dessutom föreslås att landsbygdsnäringsdistriktet och landsbygdsnäringsmyndigheterna i Enare kommun skall ges större befogenheter än hittills i samband med verkställigheten av lagen.

För att överlåtelser som sker för ändamål som avses i den föreslagna lagen skall befrias från stämpelskatt föreslås att lagen angående stämpelskatt ändras till denna del.

Lagarna avses träda i kraft den 1

199 .

## INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL .....	1	DETALJMOTIVERING .....	10
ALLMÄN MOTIVERING .....	3	<b>1. Lagförslagen</b> .....	10
<b>1. Inledning</b> .....	3	1.1. Skoltlag .....	10
<b>2. Nuläge</b> .....	3	1 kap. Allmänna stadganden .....	10
2.1. Skoltarnas nuvarande näringar .....	3	2 kap. Lån och andra stödåtgärder .....	12
2.2. Utbildnings-, kultur- och annan service .....	4	3 kap. Låne- och bidragsvillkor .....	12
2.3. Lokala åtgärder .....	5	4 kap. Markförvärv .....	13
2.4. Skötseln av skoltfrågor .....	5	5 kap. Markförsäljning .....	13
2.5. Nuvarande lagstiftning .....	6	6 kap. Begränsningar i fråga om lägenheterna .....	14
Tillämpningen av skoltlagen .....	6	7 kap. Återkrav av fordringar .....	14
Tillämpningen av naturnäringslagen .....	6	8 kap. Skötseln av skoltfrågor .....	15
Tillämpningen av renhushållningslagen ..	6	9 kap. Särskilda stadganden .....	16
Beviljat stöd .....	7	10 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden .....	18
Bedömning av nuläget .....	7	1.2. Lagen om ändring av 30 § lagen angående stämpelskatt .....	19
<b>3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen</b> ..	8	<b>2. Närmare stadganden och bestämmelser</b> .....	19
<b>4. Propositionens verkningar</b> .....	9	<b>3. Ikraftträdande</b> .....	20
4.1. Ekonomiska verkningar .....	9	LAGFÖRSLAGEN .....	20
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal .....	9	<b>1. Skoltlag</b> .....	20
4.3. Miljöeffekter .....	9	<b>2. Lag om ändring av 30 § lagen angående stämpelskatt</b> .....	35
4.4. Verkningar för skolorna .....	9	BILAGA .....	36
4.5. Övriga verkningar .....	9		
<b>5. Beredningen av propositionen</b> .....	9		
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial ..	9		
5.2. Remissutlåtanden .....	10		

## ALLMÄN MOTIVERING

### 1. Inledning

Den skoltbefolkning som vid andra världskrigets slut flyttade från Petsamo till Finland hade i huvudsak fått sin utkomst som nomader; främst av renskötsel samt av jakt och fiske. Skolterna fick dessutom extrainkomster av flottning, transporter och kreatursskötsel samt turistservice. Efter kriget placerades skolterna genom statliga åtgärder till övervägande del i Enare kommun; i Näätämö- och Nellimområdena samt Keväjärviområdet.

Ett centralt element i skoltkolonisationen var naturnäringarna. Kolonisationen slutfördes med stöd av lagen om anskaffande av boplatser åt vissa skoltar (273/55) samt med stöd av jordregleringslagen berörande skoltar (593/69), som gavs 1969 i samband med att lagen om renskötselägenheter (590/69) stiftades. I vissa fall fick skolterna jord även med stöd av jordanskaffningslagen (396/45) och lagen om anskaffande av jord åt personer, tillhörande den från förra Petsamo kommun förflyttade befolkningen (549/50). De lägenheter som avsågs i lagen om anskaffande av boplatser åt vissa skoltar omfattade ca 3 hektar och var huvudsakligen avsedda för boende. Lägenheterna bebyggdes med statens medel och överläts till skolterna utan vederlag.

Enligt lagen om anskaffande av boplatser åt vissa skoltar fick lägenheterna inte överlätas åt någon annan utan lantbruksministeriets medgivande. Tillstånd till överlåtelse fick inte beviljas om överlåtelsen skedde till någon annan än en skolt och det kunde anses att skoltarnas boende- och utkomstmöjligheter försvagades eller äventyrades till följd av överlåtelsen. I praktiken har överlåtelsestillstånd endast beviljats skoltar som varit bosatta inom skoltområdet. Det stadgades att inskränkningarna skulle gälla 50 år efter att överlåtelsebrevet undertecknades. Inskränkningarna är i kraft till år 2007.

För lägenheterna kunde till en början inte alls beviljas lån med låg ränta av statens medel. Genom en ändring av lagen 1969 (592/69) blev det möjligt att bevilja byggnads- och syskonandelslån samt med syskonandelslån jämförbara jordinköpslån liksom även lösöreslån för bedrivande av renskötsel också för de skoltlägenheter som bildats med stöd av den tidigare skoltlagstiftningen. Om lån beviljades för en lägenhet, trädde också ett förbud att dela

lägenheten i kraft. Sedan 1974 har även bostadslån kunnat beviljas. Genom en lagändring som gjordes 1974 (446/74) överfördes beviljandet av överlåtelsestillstånd till jordbruksstyrelsens befogenheter och genom en ändring (1297/90) av 1984 års skoltlag (611/84) från och med den 1 januari 1991 vidare till landsbygdsdistriktets befogenheter.

De lägenheter som bildats med stöd av jordanskaffningslagen och lagen om anskaffande av jord åt personer, tillhörande den från förra Petsamo kommun förflyttade befolkningen har inte varit föremål för överlåtelseinskränkningar.

År 1969 blev det möjligt att med stöd av jordregleringslagen berörande skoltar av skoltlägenheter bilda renskötselägenheter enligt lagen om renskötselägenheter genom att tillskottsområde eller andel i samfällad skog tilldelas lägenheterna. Härvid befriades lägenheten från överlåtelseinskränkningarna enligt skoltlagstiftningen. I stället omfattades lägenheten av bestående överlåtelseinskränkningar enligt lagen om renskötselägenheter. För en lägenhet av vilken en renskötselägenhet bildats kunde beviljas statligt lån med låg ränta på de villkor som anges i jorddispositionslagen (353/58) samt bidrag enligt lagen om renskötselägenheter. För skoltar har hittills sammanlagt nio renskötselägenheter bildats.

Lagen om renskötselägenheter upphävdes genom renhushållningslagen (161/90), som trädde i kraft den 1 mars 1990. Samtidigt började renskötselägenheterna omfattas av stöd enligt renhushållningslagen. De överlåtelseinskränkningar som avsågs i 26 § lagen om renskötselägenheter förblev i kraft.

### 2. Nuläge

#### 2.1. Skoltarnas nuvarande näringar

Till skoltområdet hör den del av Enare kommun som ligger norr och öster om Enare träsk. Inom detta område finns största delen av skoltbefolkningen i trakterna av Näätämö, Nellim och Keväjärvi. Antalet skoltar som bor inom området uppgår för närvarande till ca 545 personer. Utöver skolterna bor inom området sammanlagt 252 andra samer och annan befolkning.

Arbetsplatserna för befolkningen inom skoltområdet fördelar sig på olika näringar som följer:

*Arbetsplatser enligt näringsgrenar*

Näringsgren	Antalet arbetsplatser
Renskötsel .....	23
Fiskeri och insamling av naturprodukter .....	34
Jordbruk .....	3
Specialjordbruk .....	—
Skogsbruk .....	21
Industri och byggnadsarbete ....	40
Hantverk .....	4
Offentlig service .....	94
Privat service .....	55
<hr/> Sammanlagt .....	<hr/> 274

För de skoltar som bor inom skoltområdet hade fram till utgången av 1991 genom statliga åtgärder bildats sammanlagt 233 lägenheter, av vilka nio är renskötsellägenheter, 70 sådana lägenheter som avses i lagen om anskaffande av boplatser åt vissa skoltar, 30 sådana som avses i jordregleringslagen berörande skoltar och 85 sådana som avses i skoltlagen samt resterande 38 lägenheter som bildats med stöd av de olika efterkrigstida kolonisationslagarna.

I Näätämöområdet är ca 40 % av befolkningen i arbetsförålder arbetslös. I Nellim—Keväjärvi, som ligger nära tätorten Ivalo, är sysselsättningsläget något bättre.

Av den yrkesverksamma befolkningen inom skoltområdet är största delen i någon annans tjänst. De största arbetsgivarna är Enare kommun, gränsbevakningsväsendet och skogsförvaltningen samt den privata servicesektorn.

Genom statliga åtgärder har hittills i synnerhet renskötsel på skoltområdet understötts. Inom området finns för närvarande fyra verkssamma renbeteslag: Vätsäri, Näätämö, Paatsjoki och Ivalo renbeteslag. Antalet renar i Vätsäri och Näätämö renbeteslag som ägs av skoltar har genom statliga stödåtgärder stigit från ca 600 renar 1962 till nuvarande 7 500 inräknade renar. För närvarande får ca 30 skoltar och deras familjer en väsentlig del av sin utkomst av renskötsel.

Skoltarna har jakt- och fiskerätt på hela Enare kommuns område på samma sätt som andra kommunmedlemmar. Skoltarna får dock

fiska gratis inom skoltområdet. Skoltarna jagar och fiskar främst till husbehov, men det finns också några yrkesfiskare. I tillvaratagandet av naturprodukter, främst hjortron, blåbär och lingon, deltar 40—50 % av matlagen i området. Ungefär 80 personer plockar regelbundet även för försäljning. Mjölkboskap finns bara på en lägenhet, och fårskötsel bedrivs på två.

## 2.2. Utbildnings-, kultur- och annan service

Befolkningen i Nellim—Keväjärvi har på rimligt avstånd (50 km) tillgång till postens, postbankens och andra bankers service i Ivalo. Postanstalten i Sevettijärvi drogs in våren 1992, varför också Postbanken Ab:s service i Näätämöområdet upphörde. Att denna service saknas är ett missförhållande som väsentligt försvagar Näätämöområdets turist- och annan service samt utvecklandet av småföretagarverksamheten. Närmaste postanstalt finns numera på ca 130 kilometers avstånd i Enare kyrkby.

Normal kommunal service finns tillgänglig inom skoltområdet. Området betjänas bl.a. av kommunens bokbuss.

Både i Näätämöområdet och Nellim—Keväjärviområdet finns en lågstadieskola. I Sevettijärvi finns dessutom en högstadieskola. Skolt-samiskan har ingen särställning inom undervisningen i skolorna. I högstadiet i Sevettijärvi får dock nära nog alla elever undervisning i skolt-samiska. Grundskolornas kommunala läroplaner ger också goda möjligheter till undervisning i skoltkultur och folktraditioner i samband med olika läroämnen. På området finns dessutom möjlighet att få undervisning i skoltsamiska och skoltkultur samt annan undervisning, som ordnas av medborgarinstitutet.

Sameområdets yrkesutbildningscentral ger undervisning på tvååriga studielinjer även i samiskt hantverk och naturnäringar samt ordnar olika kurser beroende på efterfrågan. Inarin Opisto strävar efter att bli utbildningscenter för samiska språket och kulturen. Det vore möjligt att tillsammans med arbetskraftsmyndigheterna inrätta även en studielinje för skoltkultur vid institutet. Det är likaså möjligt att främja skoltarnas näringar och kultur genom sysselsättningsutbildning.

Inom skoltområdet verkar Sniimmi ry, vars mål är bl.a. att dokumentera och främja skoltkulturen. Bevarandet av skoltkulturen

främjas dessutom av Koltta-asiain kannatusyhdistys ry, som stöder publikations- och forskningsverksamhet. Dessutom sköter föreningen ett allaktivitetshus i Sevettijärvi och två radhus för äldre. För bevarande och främjande av hantverksskickligheten verkar en förening med namnet Sápmeelas Duodjarat ry, som har två underavdelningar inom skoltområdet. Underavdelningen i Sevettijärvi driver också numera ett skoltsamiskt traditionshus, som inledde sin verksamhet den 1 juni 1992.

Inom skoltområdet finns endast ett fåtal arbetsplatser för dem som har fått yrkesutbildning efter grundskolan. Så har också de skoltungdomar som skaffat sig en högre utbildning till största delen sökt arbete i andra delar av Finland.

### 2.3. Lokala åtgärder

Enare kommun satte i samarbete med skoltarna och länsstyrelsen i Lapplands län 1988 igång ett projekt för utveckling av skoltområdet. Projektet har resulterat i utvecklingsprogram för Nellim och Keväjärvi samt Sevettijärvi.

I utvecklingsprogrammen, som blev färdiga 1989, anses att naturnäringsringar traditionellt är starka inom det skoltsamiska området. I programmen fastslås att utsikterna för dessa näringar är positiva. Dessutom beaktas främjande av hantverk och annan småföretagsverksamhet samt av den offentliga och privata servicen.

Projektarbetsgruppen har speciellt uppmärksammat bevarandet av skoltsamernas kultur för kommande generationer. Arbetsgruppen har bl.a. föreslagit att ett hembygdsmuseum inrättas, att undervisning i skoltsamiska ordnas för både vuxna och barn, att litteratur på skoltsamiska publiceras, att skoltsamernas musik och folkdanser återupplivas samt att också traditionella arbeten och sedvänjor återupplivas. En betydande del av projekten har påbörjats och en del har också redan givit resultat, som grundandet av det nämnda traditionshuset visar.

Enare kommun disponerar inte över medel uttryckligen för utvecklande av skoltområdet och skoltkulturen. De åtgärder som vidtas för främjande av skoltområdet och dess befolkning sker parallellt med kommunens övriga utvecklingsåtgärder.

### 2.4. Skötseln av skoltfrågor

Bland skoltarna finns sedan gammalt byastämmor, sidjsobbar, och en förtroendeman. Byastämman har varit ett gemensamt diskussionsforum för byborna och tidigare också tingsplats. Skoltråd började verka inom Näätämö- och Nellimområdena på 1980-talet.

Byastämmor har hållits vid behov och minst två gånger i året. Deras viktigaste uppgift har varit att bevaka bybornas intressen och rättigheter samt att sörja för deras utkomstmöjligheter. Vid stämmorna har man bl.a. kommit överens om fördelning av hävdeområden så, att varje hushåll får tillräckligt med fiskevatten och betesmark för sin utkomst. Byastämman utövade tidigare också rättskipning i byns inre angelägenheter.

Systemet med byastämmor som organ för behandling av skoltarnas interna angelägenheter fungerar alltså jämt. Vid byastämmorna utövas dock inte längre rättskipning. Däremot avger stämmorna utlåtanden och gör framställningar hos myndigheterna i ärenden som gäller skoltar.

I en byastämma får endast de skoltar som är bosatta i byn samt, om stämman så beslutar, också de övriga byborna delta. För närvarande finns två byastämmor: en i Näätämöområdet och en i Nellim—Keväjärviområdet. Byastämmorna sammankallas av en förtroendeman med kunskaper i skoltsamiska, som är ordförande för byastämmorna och väljs av stämmorna för en treårsperiod.

Förtroendemansens uppgift är att representera skoltarna hos myndigheter, i Samedelegationen och i delegationen för sameändan samt att verkställa byastämmornas beslut, följa den lagstiftning som rör skoltar, ge skoltarna handledning i fråga om sökande och utnyttjande av förmåner och ta initiativ i frågor som rör skoltar. Uppgifterna bestäms närmare i det reglemente för förtroendemannen som har fastställts av Samedelegationen. Till förtroendemannen betalas kostnadsersättning av medel som i statsbudgeten har anvisats för inrikesministeriets omkostnader.

Beredningen och verkställigheten av ärenden som behandlas vid byastämmorna sköts av skoltråd, som utsetts för vardera byn för en treårsperiod.

## 2.5. Nuvarande lagstiftning

### Tillämpningen av skoltlagen

År 1984 stiftades naturnäringslagen (610/84), som gäller Finlands nordligaste områden, och i anslutning därtill också skoltlagen. Samtidigt upphävdes den tidigare speciallagstiftningen om skoltar, men de gamla överlåtelseinskränkningarna för lägenheter förblev i kraft.

Syftet med den gällande skoltlagen är att förbättra skoltarnas utkomstmöjligheter och levnadsförhållanden inom det skoltområde som definieras i lagens 2 § genom att ge jord, krediter och bidrag och vidta vissa andra åtgärder.

Med stöd av skoltlagen har av statsjord bildats ca 50 nya skoltlägenheter 1984—1991. Lägenheternas areal är högst 5 hektar och de har sålts till skoltar för gängse pris. För bebyggande av lägenheterna har beviljats bidrag och lågräntelån av gårdsbrukets utvecklingsfonds medel.

De lägenheter som har bildats med stöd av skoltlagen är enligt 12 § föremål för inskränkningar av överlåtelseätten i 30 års tid räknat från den dag då köpebrevet undertecknats. Inskränkningarna har ansetts nödvändiga för tryggnad av skoltarnas lokala boendeförhållanden.

Med stöd av skoltlagen beviljas statliga lån med låg ränta och bidrag främst för finansiering av naturnäringslag. Med naturnäring avses jordbruk och specialjordbruk, fiske, jakt och renskötsel samt bärplockning, svamplockning och annat sådant utnyttjande av naturresurser som är beroende av naturens fortlöpande produktionsförmåga. Lån och bidrag beviljas också för fiskodling, iståndsättande och vidareförädling av produkter som erhållits av en naturnäring, tillverkning av föremål som behövs inom naturnäringslag och av souvenirer samt inkvartering och guidning av turister, då dessa former av näringsverksamhet idkas vid sidan av en naturnäring. Verksamheten skall ske i liten skala.

Skoltar som bor inom skoltområde har enligt 13 § skoltlagen också rätt att utan särskild ersättning i begränsad utsträckning utnyttja statens mark- och vattenområden. Med tanke på skoltarnas utkomst är de viktigaste av dessa nyttjanderättigheter den fria fiskerätten i statens vattenområden, rätten att beta boskap samt insamla hö, löv, starr och sjöfräken samt

rätten att samla brännved för eget behov. Skoltarna får med skogsförvaltningsmyndigheternas tillstånd dessutom hålla ren-, jakt- och fiskestugor, fiskkällare och lagerbyggnader på statens mark samt enligt skogsförvaltningsmyndigheternas anvisningar ta byggnadsvirke från vissa ställen.

I fråga om de förmåner som beviljas med stöd av skoltlagen iakttas naturnäringslagens, om inte något annat följer av skoltlagen. I naturnäringslagens hänvisades i sin tur på flera ställen förr till lagen om gårdsbruksheter (188/77) och numera till landsbygdsnäringslagens (1295/90).

### Tillämpningen av naturnäringslagens

Skoltar som bor inom skoltområdet kan också understödjas på grundvalen av naturnäringslagens. Lagens tillämpningsområde är detsamma som skoltlagens, men också andra personer som idkar naturnäringslag än skoltar kan få stöd. Till lagens regionala tillämpningsområde hör förutom Enare kommun Enontekiö, Utsjoki och Savukoski kommuner samt delar av Muonio, Kittilä, Sodankylä och Salla kommuner.

Till en skolt som idkar naturnäringslag kan ges en lägenhet som avses i naturnäringslagens eller så mycket tillskottsområde till en skoltlägenhet han redan äger att den bildar en sådan lägenhet. En naturnäringslägenhet kan tilldelas tomtmark samt dessutom ett högst 30 hektar stort område för näringsverksamhet. En lägenhet kan tilldelas område för bil- och båtplats samt för tagande av grus, sand, lera, kärnmylla och torv. Som försäljningspris för lägenheten används gängse pris. De förmåner som beviljas för en naturnäringslägenhet motsvarar det stöd som beviljas enligt skoltlagen.

Också naturnäringslägenheterna berörs av inskränkningar av överlåtelseätten, vilka är i kraft 30 år från den dag då köpebrevet har undertecknats. Om av en skoltlägenhet genom tillskottsområde har bildats en naturnäringslägenhet, har lägenheten samtidigt enligt 12 § skoltlagen befriats från överlåtelseinskränkningarna i skoltlagen och i stället underkastats inskränkningarna i 37 § naturnäringslagens.

### Tillämpningen av renhushållningslagens

Skoltområdet ligger inom renskötselområdet.

Skoltarna har således också kunnat få stöd enligt lagen om renskötsellägenheter. Åtgärder enligt lagen om renskötsellägenheter har dock endast kunnat vidtas till förmån för den som äger en renskötsellägenhet. Sedan lagen om renskötsellägenheter upphävts, beviljas förmåner för dem som idkar renskötsel och för renbeteslag numera med stöd av renhushållningslagen. Nya renskötsellägenheter bildas inte längre.

Med stöd av renhushållningslagen kan av gårdsbrukets utvecklingsfonds medel beviljas jordinköpslån för förvärv av en renhushållningslägenhet eller ett tillskottsområde, syskonandelslån för inlösande av andelar i en lägenhet, byggnads- och bostadslån, grundförbättringslån för torrläggning av åker samt täckdiknings-, väg-, vattenförsörjnings-, lösöres- och elektrifieringslån. Dessutom kan med stöd av renhushållningslagen av gårdsbrukets utvecklingsfonds beviljas byggnadsbidrag för byggande av bostads- och andra byggnader samt täckdiknings-, vägbyggnads-, vattenförsörjnings- och lösöresbidrag.

Renbeteslag kan beviljas bidrag för byggande och grundlig renovering av ren- och märkningsstängsel och andra rengården samt slakterier, för vägbyggnad, vattenförsörjning och elektrifiering samt för nödvändigt lösöre.

Om en lägenhet tilldelas tillskottsområde med stöd av renhushållningslagen, blir lägenheten föremål för begränsningar i fråga om överlåtelse och delning. Begränsningarna gäller 15 år från den dag då köpebrevet för tillskottsområdet undertecknades. Landsbygdsdistriktet kan av särskilda skäl befria en lägenhet från begränsningarna och i det sammanhanget bestämma att stöd som beviljats för lägenheten helt eller delvis skall återbetalas.

Om den som har fått mark, kredit eller bidrag med stöd av renhushållningslagen eller hans rättsinnehavare på tre år inte har bott på renhushållningslägenheten, kan det bestämmas att stödet omedelbart skall återbetalas. Bidrag kan inte återkrävas om 15 år har förflutit sedan bidraget beviljades.

Vid tillämpningen av renhushållningslagen hänvisas på många ställen till vad som stadgas eller bestäms med stöd av landsbygdsnäringslagen (1295/90).

Av de förmåner som beviljats skoltar har de mest betydande varit de bostads- och byggnadslån samt de premier för byggnadsarbete på lägenhet som beviljats av gårdsbrukets utveck-

lingsfonds medel med stöd av lagen om renskötsellägenheter, men i praktiken inte med stöd av renhushållningslagen. Premierna för byggnadsarbete har varit av storleksordningen 40—75 % av byggnadskostnaderna. Lånet och premien eller motsvarande bidrag enligt renhushållningslagen har t.o.m. kunnat täcka byggnadskostnaderna helt.

#### Beviljat stöd

För stödjande av inom skoltområdet bosatta skoltars näringar och boende har 1984—1991 beviljats statsstöd främst av gårdsbrukets utvecklingsfonds medel som följer:

#### Statsstöd under åren 1984—1991

År	Bidrag mark	Lån mark
1984	221 000	—
1985	402 900	49 000
1986	3 116 900	1 405 500
1987	2 232 200	931 000
1988	3 646 400	3 079 000
1989	2 799 500	2 192 400
1990	2 162 500	1 782 500
1991	2 083 000	1 337 000
renslakteri	3 528 000	
Sammanlagt	20 192 400	10 776 400

#### Bedömning av nuläget

Stöd för naturnäringsverksamhet som idkas av skoltar som placerats i Enare kommun och deras efterkommande beviljas för närvarande enligt flera lagar samt enligt förordningar och andra föreskrifter som meddelats med stöd av dem.

I praktiken har det setts som den största bristen i lagstiftningen att det inte av den gällande skoltlagen direkt framgår vilka förmåner skoltarna har möjlighet att få för naturnäringsringar och för binäringsringar i samband med dem. De materiella stadgandena om detta ingår i naturnäringslagen, som i sin tur innehåller en mängd hänvisningar till landsbygdsnäringslagen. På skoltarna tillämpas dessutom renhushållningslagen när det är fråga om stöd för renhushållning.

De hänvisningar till andra lagar som finns i den lagstiftning som gäller skoltar försvårar i

praktiken tillämpningen av stadgandena. Från skoltarnas synpunkt är svårigheterna att reda ut innehållet i stadgandena synnerligen stora.

För småföretagarverksamhet som bedrivs av skoltar är det inte möjligt att med stöd av skoltlagen bevilja stöd i samma omfattning som stöd för småföretagarverksamhet som bedrivs vid sidan av gårdsbruk kan beviljas med stöd av landsbygdsnäringslagen. Skoltlagen gäller t.ex. inte aktiebolag, kommanditbolag, andelslag eller sammanslutningar som skoltar grundat.

De skoltar som är bosatta inom skoltområdet har sedan gammalt samlats till byastämmor för att diskutera gemensamma frågor. Beredningen av de frågor som skall behandlas vid byastämman och verkställigheten av besluten har skötts av skoltråd som skoltarna valt bland sig samt av förtroendemannen. I den gällande lagstiftningen finns inga stadganden om skoltarnas egen skötsel av skolfrågor och om förtroendemannasystemet.

### 3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Målet med propositionen är att revidera och förtydliga stadgandena om stödjande av skoltar genom att upphäva den gällande skoltlagen och genom att i den skoltlag som skall stiftas sammanslå de stadganden i den gällande skoltlagen, naturnäringslagen och renhushållningslagen som skall tillämpas då skoltarnas näringar understöds. Målet med propositionen är också att ordna finansieringen av småskalig företagsverksamhet som bedrivs av skoltar inom skoltområdet samt att bevara och främja skoltarnas kultur, som hör nära samman med de naturnäringslag som skoltarna sedan gammalt har idkat.

Det är nödvändigt att placera fiskestugor för de skoltar som fiskar i Enare träsk utanför det nuvarande skoltområdet, på sådana öar i Enare träsk som ägs av staten. Därför är det nödvändigt att justera skoltområdets gränser så, att dess västra gräns i någon mån överskrider Enare träsks strandlinje. Skoltområdets södra gräns kan samtidigt rätas ut.

Genom att sammanföra stadgandena om stödjande av skoltar till en och samma lag och se över lagen på det sätt som beskrivs ovan bättre än för närvarande kan beakta skoltarnas

näringslag som en helhet och samtidigt förtydliga stadgandena om stödjande av skoltar.

Nödvändiga åtgärder för stödjande av skoltar som idkar naturnäringslag och annan småföretagsverksamhet är främst långivnings- och bidragsåtgärder i samband med boende och främjande av näringsverksamhet samt i någon mån ytterligare jorddispositionsåtgärder.

Åtgärderna skall inriktas på skoltar som bor inom skoltområdet och är i behov av stöd samt på aktiebolag, kommanditbolag, andelslag och andra företag som sådana skoltar har grundat. Stöd skall också kunna beviljas för gemensamma projekt där staten eller kommunen är delägare samt för sådana andra projekt som omedelbart främjar skoltarnas näringar och kultur.

Stöd skall också kunna beviljas för naturnäringslag som skoltar idkar samt för annan småskalig företagsverksamhet.

Av sådan företagsverksamhet som skall understödjas med stöd av den föreslagna skoltlagen förutsätts inte ovillkorlig lönsamhet, utan att möjligheter för lönsamhet finns. Då stöd beviljas för företagsverksamhet och andra projekt skall det dock alltid förutsättas att likviditeten är tryggad.

Om en skolt emellertid av skäl som är oberoende av honom själv råkar i ekonomiska svårigheter, skall det med stöd av den föreslagna lagen vara möjligt att vidta ett arrangemang som motsvarar den frivilliga skuldsaneringen enligt landsbygdsnäringslagen.

Renbeteslagen inom skoltområdet skall alltså understödjas i enlighet med renhushållningslagen.

Genom jorddispositionsåtgärder i enlighet med den föreslagna skoltlagen är syftet att tilldela redan existerande skoltlägenheter främst sådan tillskottsmark som är nödvändig för företagsverksamhet samt att i begränsad utsträckning bilda nya bostadslägenheter för de skoltar vilkas utkomst inom skoltområdet är tryggad. De lägenheter och områden som bildas med stöd av den föreslagna skoltlagen skall under 20 år omfattas av överlåtelse- och delningsbegränsningar. Avsikten är att det fortfarande som iaktas vid jorddispositionsförrättningar skall göras väsentligt lättare och snabbare. Skoltarna skall dock beredas tillfälle att avge utlåtande då det är fråga om bildande av flera lägenheter på en gång.

Förslaget innehåller också stadganden om



skoltarnas egen skötsel av skoltfrågor och om förtroendemannasystemet.

## 4. Propositionens verkningar

### 4.1. Ekonomiska verkningar

I propositionen föreslås att av statens medel skall betalas arvode för skötseln av skoltarnas förtroendemans ärenden. Det föreslås likaså att de kostnader som föranleds av skötseln av förtroendemannens samt skolrådets medlemmars och sekreterares och valnämndens uppgifter skall ersättas av statens medel. Arvodet och kostnaderna uppskattas till sammanlagt ca 150 000 mk per år. För skötseln av skoltarnas förtroendemans uppgifter betalas för närvarande ersättning av inrikesministeriets dispositionsmedel. Kostnaderna har varit ca 50 000 mk per år. De årliga merkostnader detta medför för staten blir alltså ca 100 000 mk.

Verkställigheten av den föreslagna lagen föranleder årligen utgifter för staten om ca 2—3 milj. mk i bidrag och ca 1,5—2 milj. mk i lån.

Avsikten är att kostnaderna för verkställigheten av lagen skall betalas av gårdsbrukets utvecklingsfonds medel. Dessutom beräknas att det behövs 200 000 mk i året för servicestöd enligt 13 §.

Stämpelskattefriheten i fråga om köpeskillingen för mark som säljs för skoltlagens ändamål har just ingen inverkan på statens inkomster, eftersom behovet av nya skoltlägenheter och deras försäljningsvärde är ringa.

### 4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen uppskattas inte medföra ändringar i den statliga eller kommunala organisationen. Den bedöms inte heller inverka på antalet anställda inom den offentliga förvaltningen.

Skoltarnas egen skötsel av skoltfrågor fungerar redan nu på basis av frivillig verksamhet. Att dessa uppgifter organiseras på lagstiftningsnivå medför således inte heller inom den privata sektorn några väsentliga förändringar i fråga om organisation eller personal.

### 4.3. Miljöeffekter

I propositionen föreslås att förbättrande av boende- och arbetsmiljön understöds samt att skoltarnas traditionella miljö bevaras. Propositionen bedöms inte ha några andra miljöeffekter.

### 4.4. Verkningar för skoltarna

Den föreslagna skoltlagen och den förordning som skall ges med stöd av den innehåller ett enhetligt regelsystem för stödjande av skoltarnas näringar. De innehåller också stadganden om skoltarnas egen skötsel av skoltfrågor och om förtroendemannasystemet, vilkas syfte i första hand är att underlätta skötseln av frågor som är gemensamma för skoltarna och anhängiggörandet av ansökningsärenden och andra ärenden. Genom åtgärderna främjas skoltarnas möjligheter att ansöka om de förmåner som kan beviljas dem och samtidigt bevarandet av skoltkulturen. Likaså lindras överlåtelsebegränsningarna i fråga om skoltlägenheter.

Avsikten är att skoltlagen samt de stadganden och bestämmelser som utfärdas med stöd av den skall översättas till skolksamiska.

### 4.5. Övriga verkningar

Eftersom det är fråga om att understöda en liten etnisk specialgrupp som lever i ett arktiskt område och eftersom de föreslagna åtgärderna inte snedvrider den internationella konkurrensen, kan det inte anses att den föreslagna lagstiftningen strider mot avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller andra internationella normer som binder Finland.

## 5. Beredningen av propositionen

### 5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Förslaget till skoltlag och till den förordning som skall ges med stöd av lagen har beretts i den av statsrådet tillsatta kommissionen för främjande av skoltarnas näringar och kultur. Medlemmarna i kommissionen har varit representanter för jord- och skogsbruksministeriet, inrikesministeriet, Lapplands landsbygdsdistrikt, Enare kommun, Renbeteslagsföreningen och skolråden samt skoltarnas förtroendeman.

Kommissionen har satt sig in i gällande och tidigare lagstiftning som berör skoltarna samt det förslag till en samelag som gjorts upp av Samedelegationen. Dessutom har kommissionen fördjupat sig i de utvecklingsplaner för skoltområdet som Enare kommun låtit göra upp. Kommissionen har under sitt arbete hört kommundirektören i Enare kommun, en representant för Forststyrelsen, regionchefen för Forststyrelsen naturvårdsområde i Norra Lappland, en lantmätteriingenjör vid Lapplands landsbygdsdistrikt samt invånare i skoltområdet.

## 5.2. Remissutlåtanden

Utlåtanden om propositionen har avgivits av inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriets avdelning för fiske och jakt, Forststyrelsen, delegationen för sameärenden, länsstyrelsen i Lapplands län, Forststyrelsens naturvårdsområde i Norra Lappland, Lapplands landsbygdsnäringsdistrikt, skoltarnas förtroendemän Sergei Fofanoff, skoltarnas byastämman, Enare kommun, Kansallis-Osake-Pankki, Andelsbankernas Centralbank Ab, Postbanken, Sb-service Ab och Renbeteslagsföreningen.

## DETALJMOTIVERING

### 1. Lagförslagen

#### 1.1. Skoltlag

##### 1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Lagens syfte.* Enligt förslaget är syftet med lagen att främja skoltbefolkningens och skoltområdets levnadsförhållanden samt att bevara och främja skoltkulturen. I 2 mom. skall dessutom enligt förslaget stadgas om de omständigheter som speciellt skall beaktas vid verkställigheten av lagen. Vad gäller målen med lagen hänvisas dessutom till avsnitt 3 i den allmänna motiveringen.

2 §. *Skoltområdet.* Åtgärder enligt förslaget vidtas för utvecklande av skoltområdet. Skoltområdet omfattar för närvarande mark- och vattenområden som är belägna i Enare kommun, huvudsakligen öster om Enare träsk. Områdets västra gräns följer Enare träskstrandlinje. Det har inte varit möjligt att t.ex. bygga fiske- och jaktstugor som behövs för skoltarnas jakt och fiske på de mark- och vattenområden som staten äger i Enare träsk. För att detta missförhållande skall avhjälpas, föreslås att skoltområdet utvidgas så, att det omfattar även den östligaste delen av Enare träsk. Samtidigt föreslås att skoltområdets gränser ses över så, att den sydligaste delen av området, som är av ringa betydelse för skoltarna, lämnas utanför skoltområdet. Förslaget

till ändring av skoltområdets gränser finns i 2 mom.

3 §. *Företagsverksamhet.* Genom de åtgärder som nämns i förslaget understöds i första hand naturnärings- och småföretagsverksamhet som skoltar idkar inom skoltområdet. I 1 mom. definieras vilka typer av verksamhet som skall anses som naturnärings-, och i 2 mom. definieras begreppet annan småföretagarverksamhet. Som sådan småföretagarverksamhet anses verksamhet som motsvarar landsbygdsnäringslagens definition på småföretagarverksamhet. Dit hör all slags företagsverksamhet som, eventuell primärproduktion inbegripen, utöver företagaren jämte familjemedlemmar sysselsätter andra personer motsvarande högst tre årsarbetsplatser. Enligt det föreslagna 2 mom. kan stöd dock beviljas även för något mera omfattande verksamhet, om företagsverksamheten är av särskild betydelse för skoltars utkomst.

4 §. *Skolt.* I paragrafen definieras vem som anses som skolt. Förutom i tidigare lagstiftning avsedda personer, som är skoltar till börden och som från det till Sovjetunionen avträdde Petsamoområdet överflyttat till Enare kommun samt efterkommande till dem, skall som skolt betraktas den som själv eller av vars föräldrar eller far- eller morföräldrar åtminstone en har lärt sig skoltsamiska som första språk. Definitionen överensstämmer med definitionen i 2 §

lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/91).

5 §. *Personer och företag som kan få stöd.* I paragrafen stadgas om de krav som ställs på personer och företag för att de skall kunna beviljas stöd. I regel skall en förutsättning för att bli delaktig av stödet vara att personen stadigvarande bor inom skoltområdet och att han, med beaktande av hans ekonomiska ställning och omständigheter, t.ex. ålder och andra egenskaper, är sådan att det bör anses ändamålsenligt att bistå honom.

Då behovet av stöd bedöms bör sökandens och hans makes inkomster och förmögenhet beaktas. Åtgärder enligt förslaget skall inte alls kunna vidtas till förmån för en person som får eller vars make får inkomster av något annat än ett i lagförslaget avsett yrke till ett belopp som överskrider ett av jord- och skogsbruksministeriet fastställt belopp. Även en minderårig skall av särskilda skäl kunna få sådant stöd som avses i lagförslaget.

Då stöd beviljas för företagsverksamhet förutsätts i regel att företaget är verksamt inom skoltområdet. Även ett företag som endast delvis verkar inom området kan understödjas. En förutsättning är att stödet kan anses ändamålsenligt med tanke på en skolts utkomst och att den företagsverksamhet som understöds har förutsättningar för lönsamhet på längre sikt.

6 §. *Företagsform.* Endast fysiska personer som idkar naturnäringslag kan få del av de åtgärder för stödande av företagsverksamhet som avses i den gällande skoltlagen. De kan bedriva näringsverksamheten ensamma eller tillsammans med sin make. Småföretagarverksamhet och annan verksamhet än naturnäringsverksamhet, som idkas av skoltar samt av sammanslutningar och företag i bolagsform som har grundats av skoltar, har under vissa förutsättningar kunnat understödjas på grundvalen av landsbygdsnäringslagen och statsrådets beslut om stödande av småföretagarverksamhet (177/88).

Syftet med den föreslagna skoltlagen är att allt stödande av skoltar och företag som har grundats av skoltar skall ske med stöd av den.

I 1 mom. skall stadgas om de företagsformer som kan beviljas stöd. Som sådana sammanslutningar som avses i 3 punkten kommer närmast i fråga aktiebolag, kommanditbolag, öppna bolag och andelslag som har grundats av skoltar. Stadgandet motsvarar 5 § 1 mom. landsbygdsnäringslagen.

Enligt lagförslaget skall sammanslutningar kunna beviljas förmåner enligt lagen, om över hälften av dess delägare eller medlemmar är sådana personer som själva eller vilkas familjemedlemmar deltar i den företagsverksamhet som får stöd. Ett stadgande om detta finns i 2 mom.

7 §. *Sammanslutningar som kan få stöd.* Åtgärder som vidtas av lokala föreningar inom skoltområdet och andra privata sammanslutningar kan vara nödvändiga för att sätta igång skoltars näringsverksamhet, marknadsföra produkter och upprätthålla verksamheten. Det föreslås att även dessa samfunds verksamhet skall kunna finansieras med stöd av lagen.

Vid planeringen och genomförandet av fiskehamnar, byggnader som behövs för förädling av naturnäringsprodukter och andra större samprojekt kan det vara nödvändigt att kommunen och staten deltar. Det mest ändamålsenliga är att finansieringen av projekten i första hand sköts genom lågräntelån som avses i lagen. Även staten och kommunen skall kunna delta i projekten genom kapitalinsatser i form av delägarskap samt genom att ge experthjälp. I sådana projekt skall även andra utomstående parter kunna delta.

8 §. *Vissa stödåtgärder enligt annan lagstiftning.* För närvarande beviljas skoltarna förmåner med stöd av skoltlagen, naturnäringslagen, renhushållningslagen och landsbygdsnäringslagen. Stadgandena om förutsättningar för beviljande av stöd avviker något från varandra i de nämnda lagarna, varför det i praktiken är svårt att ha kontroll över dem. Därför är det ändamålsenligt att stadgandena om förmåner som kan beviljas skoltar samordnas så, att stöd i huvudsak beviljas enligt den föreslagna skoltlagen. Med tanke på en enhetlig och objektiv praxis är det dock mest ändamålsenligt att bibehålla stödet till renbeteslag i enlighet med renhushållningslagen. Detsamma gäller stödet till andra än mindre gårdsbruksenheter, vilket bör bibehållas i enlighet med landsbygdsnäringslagen.

Stöd skall inte beviljas för sådana projekt som redan har understötts på grundvalen av annan lagstiftning.

9 §. *Vissa rättigheter.* Skoltarna har sedan gammalt innehaft vissa begränsade nyttjanderättigheter till statens mark- och vattenområdet. Det föreslås att dessa förmåner skall bevaras oförändrade. Stadgandena finns i 1 mom.

I 2 mom. föreslås att vissa av de förmåner som avses i 1 mom. med skogsförvaltningsmyndigheternas tillstånd av särskilda skäl också skall kunna beviljas sammanslutningar som består av skoltar. Som en sådan sammanslutning kan även komma i fråga en församling, ett renbeteslag och en sammanslutning som bedriver fiskeri. Församlingen kan ha behov av tillgång till byggnadsvirke för reovering av byggnader den äger och ett renbeteslag kan behöva iståndsätta en åker för att skaffa extrafoder till renarna.

I 3 mom. ingår stadganden om att tillstånd att hålla byggnader på statens mark samt att insamla lav endast får beviljas om det är motiverat med hänsyn till skoltars utkomst eller den naturnäring de idkar. Det skall med hänsyn till utkomsten kunna anses motiverat att bevilja tillstånd, om sökanden inte utför sådant lönearbete av bestående art som ger en skälig utkomst. Även makens löneinkomster bör dock beaktas. Avsikten är att i någon mån lätta på nuvarande praxis.

## 2 kap. Lån och andra stödåtgärder

10 §. *Låne- och bidragsförmåner.* Paragrafens 1 mom. innehåller stadganden om olika former av lån och bidrag. Det föreslås att finansieringsförmånerna till största delen skall bevaras som tidigare. Förmånerna har dock setts över i fråga om bostadslån och -bidrag samt stödande av småföretagarverksamhet. Stödet motsvarar till dessa delar motsvarande stöd som beviljas enligt landsbygdsnäringslagen. Med stöd av landsbygdsnäringslagen beviljas dock inte bostadsbidrag. Närmare stadganden om beviljande av lån och bidrag och om förutsättningarna för beviljandet skall utfärdas genom förordning. Avsikten är att det genom förordning skall stadgas bl.a. om åldersgränserna för personer som kan få stöd, beviljande av stöd till flera personer gemensamt samt ansökningsförfarandet. De stadganden som skall utfärdas genom förordning motsvarar till huvuddelen motsvarande stadganden i landsbygdsnäringslagen.

11 §. *Utplantering av fisk.* Paragrafen innehåller stadganden som överensstämmer med gällande lagstiftning och som gäller utplantering av fisk inom skoltområdet, vilket kan understödjas med gårdsbrukets utvecklings-

fonds medel. Utöver utplantering av fisk kan också andra åtgärder i anslutning till vården av fiskevattnen understödjas.

12 §. *Vissa vägbyggnads- samt vatten- och avloppsarbeten.* Paragrafen innehåller stadganden om vägbyggnads- samt vatten- och avloppsarbeten inom skoltområdet. Stadgandena motsvarar gällande lag.

13 §. *Servicestöd.* Servicen inom skoltområdet har väsentligen försämrats sedan postanstalterna i Näätamö och Nellim, som var belägna inom skoltområdet, drogs in. För att bevara den service som ännu finns på området eller för att ersätta den är det nödvändigt att finansieringen ordnas så, att anslag anvisas i statsbudgeten för utvecklande och upprätthållande av informations-, kultur- och annan service. Paragrafen innehåller stadganden om beviljande och finansiering av servicestöd.

## 3 kap. Låne- och bidragsvillkor

14—18 §§. I paragraferna stadgas om lånetider, ränta, stödens maximibelopp, säkerhet för lån, allmänna stadganden om långivningen samt om beviljningsförfarandet.

Lånetiden skall vara högst 25 år och låneräntan fyra procent. Belåningsprocenten skall kunna vara högst 85 %. Lånets säkerhet bör i regel vara en inteckning. Landsbygdsnäringsdistriktet skall dock kunna godkänna även en annan säkerhet. I synnerhet i fråga om små lån skall som säkerhet kunna godkännas personborgen som ställs av en solvent person.

Om lånetiderna, uppbörden av amorteringar och räntor, tidpunkten för betalningarna, beviljande av uppskov och räntefrihet samt om övriga lånevillkor skall stadgas närmare genom förordning.

Avsikten är att det genom förordning skall stadgas att maximibeloppet av jordinköpslån skall vara 85 %, av bostadslån och investeringslån som beviljas för uppförande av andra byggnader 80 %, av driftskapitallån 60 % och av konjunkturlån högst 80 % av beloppet av det driftskapital som behövs under ett halvår samt av andra lån högst 65 % av beloppet av det godtagbara kostnadsförslaget eller de godtagbara kostnaderna.

Lån som beviljats för uppförande av bostads- och andra byggnader samt markköpslån skall vara räntefria de två första låneåren. Den första amorteringen på ett lån skall uppbäras

på den förfallodag som efter två år först följer efter att lånet eller dess första rat har lyfts. Stadgandet motsvarar stadgandet om återbetalning av statliga lån i landsbygdsnäringslagen.

Maximibeloppet av bidragen skall vara 60 % av de godtagbara kostnaderna. Begränsningen skall dock inte gälla servicestödet. Om bidragens maximibelopp stadgas närmare genom förordning. Om för samma projekt beviljas både bidrag och lån, kan de tillsammans t.o.m. helt täcka kostnaderna för projektet.

19 §. *Styrningen av byggandet och inspektioner.* Styrningen av byggandet, i den mån det utöver vad som stadgas i byggnadslagen anses nödvändigt, föreslås ankomma på jord- och skogsbruksministeriet. Stadgandena om tillsyn över byggandet skall överensstämma med motsvarande stadganden i landsbygdsnäringslagen.

20 §. *Övervakning.* Paragrafen innehåller stadganden om övervakning av användningen av bidrags- och lånemedel.

#### 4 kap. Markförvärv

21 och 22 §§. I lagförslagets 4 kap. ingår stadganden om förfarandet i fråga om mark som förvärvas för skoltlagens syften. Avsikten är att nya lägenheter skall bildas endast i det fall att den som ansöker om mark har en arbetsplats av bestående art eller att hans utkomst inom skoltområdet annars är tryggad och att inga sådan lägenheter som bildats med stöd av den tidigare skoltlagstiftningen står till buds för ändamålet.

Landsbygdsnäringsdistriktet skall kunna förvärva mark för skoltlagens ändamål genom att köpa eller byta ut mark i dess besittning mot mark som andra myndigheter besitter samt på exekutiv auktion. Forststyrelsen skall på framställning av landsbygdsnäringsdistriktet överföra statlig mark, som är i dess besittning, för skoltlagens ändamål. Överföringen skall även kunna ske på förhand främst för bildande av tomter som lämpar sig för boende. Jord- och skogsbruksministeriet skall ha rätt att avgöra ett ärende som gäller överförande av besittning, om överenskommelse inte kan nås mellan landsbygdsnäringsdistriktet och forststyrelsen.

23 §. *Utmättningsförbud.* Paragrafen innehåller ett utmättningsförbud som gäller mark som

staten har köpt. Paragrafen motsvarar gällande lagstiftning.

#### 5 kap. Markförsäljning

24—26 §§. Paragraferna innehåller stadganden om förutsättningarna för försäljning av mark. Lägenheter som överlåts med stöd av lagen skall i huvudsak vara avsedda för boende och omfatta högst fem hektar. Av särskilda skäl kan lägenheterna vara något större. För en skolt skall också kunna bildas en lägenhet som till sin storlek motsvarar en naturnäringslägenhet eller renhushållningslägenhet, om lägenheten har förutsättningar för idkande av naturnäring eller renhushållning. Mark skall också kunna säljas för småföretagarverksamhet. Mottagaren skall i regel vara en fysisk person ensam eller tillsammans med maken eller, i fråga om småföretagarverksamhet, ett företag som avses i 6 §.

I samband med markförsäljning skall också kunna överlåtas ett vattenområde eller, vilket i praktiken ofta är mera motiverat, en andel av ett allmänt vattenområde, dock inte rätt till strömfall.

Mark som inte behövs för de ändamål som avses i den föreslagna lagen skall kunna användas för andra ändamål i enlighet med vad som stadgas i 26 §.

27—35 §§. I paragraferna föreslås stadganden om uppgörande av en markanvändningsplan, fattande av försäljningsbeslut, betalningstid för och ränta på försäljningspriset, genomförande av lantmåteriförrättningar, panträtt, sändande av handlingar och vägbyggnads- samt vatten- och avloppsarbeten. Stadgandena motsvarar till sitt innehåll i huvuddrag tidigare lagstiftning. Man har dock försökt underlätta förfaringssätten så, att stadgandena om planeringskommissionen har slopats och förfarandet också i övrigt förenklats, främst genom övergång till direkt försäljning. En särskild dispositionsplan skall uppgöras endast om flera lägenheter och områden bildas samtidigt.

Betalningstiden för försäljningspriser skall vara högst 25 år och räntan 4 %. Försäljningspriser skall kvarstå som skuld till staten och återkrav av dem skall skötas av jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral.

Om återkrav av försäljningspris samt bevil-

jande av uppskov med betalningar och räntefrihet skall stadgas närmare genom förordning.

## 6 kap. Begränsningar i fråga om lägenheterna

36 §. *Begränsningar.* De skoltlägenheter som bildats med stöd av skoltlagstiftningen är lägenheter på 3—5 hektar som i huvudsak är avsedda för boende. Lägenheterna omfattas beroende på tidpunkten för överlåtelsen av inskränkningar i fråga om delning och överlåtelse i 50 eller 30 år från det lägenheterna har köpts från staten. Så länge inskränkningarna gäller behövs tillstånd från lantbruksmyndigheterna för att få dela eller överlåta lägenheterna. Om mottagaren av överlåtelsen skulle vara någon annan än en skolt som enligt skoltlagstiftningen kan beviljas stöd, får tillstånd beviljas endast av synnerligen vägande skäl. I samband med ett beslut om befrielse från inskränkningarna har kunnat ställas som villkor att stöd som beviljats för lägenheten återkrävs. Syftet med inskränkningarna har varit att trygga skoltarnas boende samt att hålla kvar lägenheterna i skoltars ägo.

Stadgandet om inskränkningar har i vissa fall visat sig vara onödigt strängt. T.ex. har det inte kunnat godkännas att en skoltlägenhet som blivit tom och vanskött överläts till arvtagarna efter överlåtaren, som själv hamnat på åldringshem, då arvtagarna bor utanför skoltområdet och endast använder skoltlägenheten som semesterbostad. Riksdagens justitieombudsman har också uppmärksammat det nämnda missförhållandet.

Det är fortfarande nödvändigt att begränsa delning och överlåtelse av lägenheter i syfte att trygga skoltarnas boende. Det föreslås att det skall bli enklare att få tillstånd att dela eller överlåta en lägenhet i och med att tillstånd alltid skall beviljas om förvärvaren är en myndig skolt som bor i Enare kommun och som inte sedan tidigare äger en skoltlägenhet eller om förvärvaren är någon som skulle kunna ärva överlåtaren. Stadgandet finns i 1 mom. och gäller lägenheter som bildas med stöd av den föreslagna lagen. I fråga om nuvarande lägenheter är avsikten att överlåtelseinskränkningarna skall lindras på motsvarande sätt enligt 67 §.

Det föreslås att begränsningarnas giltighetstid förkortas jämfört med tidigare lagar så, att begränsningarna är i kraft i 20 år från den dag

då köpebrevet undertecknades. Lägenheten skall utan hinder av begränsningarna kunna sättas som pant för en skuld och utmätas samt säljas på exekutiv auktion. Lägenheten eller en del av den skall kunna befrias från begränsningarna om det finns särskilda skäl. Som villkor för befrielse från begränsningarna skall dock kunna krävas att ett statligt lån eller statens försäljningsprisfordran som belastar lägenheten skall återbetalas helt eller delvis. Även ett bidrag som beviljats för lägenheten skall kunna återkrävas, om det inte har förflutit 10 år sedan det beviljades. Stadgandena ingår i 2 och 3 mom.

37 §. *Tilläggsvillkor.* Det kan inte anses ändamålsenligt att ett beviljat stöd kvarstår sedan mottagaren stadigvarande har flyttat bort från lägenheten. Därför föreslås att det stadgas att statliga lån eller statens fordran som belastar lägenheten samt bidrag helt eller delvis skall återbetalas, om stödtagaren eller hans rättsinnehavare inte på tre år har bott stadigvarande på lägenheten. Bidrag skall dock inte få återkrävas om 10 år har förflutit sedan det beviljades. Villkor beträffande återkrav skall intas också i köpe- och skuldebrev.

## 7 kap. Återkrav av fordringar

38 §. *Uppsägning av försäljningsprisfordringar och lån.* I 1 mom. föreslås ett stadgande om grunderna för återkrav av statens försäljningsprisfordringar och statliga lån. Grunderna för återkrav skall i stort motsvara grunderna för återkrav enligt landsbygdsnäringslagen.

Uppsågda lån och fordringar får enligt 2 mom. drivas in med stöd av ett lagakraftvunnet beslut i samma ordning som skatter och avgifter.

I 3 mom. stadgas om förhandsbesked om uppsägning av fordran eller lån.

39 §. *Återkrav av bidrag.* Paragrafen innehåller stadganden om grunderna för återkrav av bidrag. Dessa grunder motsvarar i stort grunderna för återkrav av bidrag enligt landsbygdsnäringslagen.

40 §. *Uppsägnings- och dröjsmålsräntor.* Om uppsägnings- och dröjsmålsräntor skall enligt förslaget stadgas genom förordning. Avsikten är att det genom förordning skall stadgas att uppsägningsräntan är 12 %. Den skall dock vara 16 % om stödet har använts i strid med stödbeslutet eller om vilseledande uppgifter har

givits för att stöd skulle beviljas. Dröjsmålsrätten skall vara densamma som enligt landsbygdsnäringslagen, dvs. 16 %.

41 §. *Justering av ränta på försäljningspriserfordringar och lån.* Räntan på försäljningspriserfordringar och lån är enligt lagförslaget fyra procent. I paragrafen föreslås att statsrådet skall kunna justera räntorna tidigast vid ingången av det sjätte låneåret. Ett motsvarande stadgande finns i landsbygdsnäringslagen.

## 8 kap. Skötseln av skoltfrågor

*Allmänt.* Skoltarnas gemensamma ärenden har länge skötts av en organisation till vilken hör byastämman, skolråd och förtroendeman. I organisationens uppgifter ingår inga egentliga myndighetsuppgifter. Däremot har den till uppgift att sköta skoltarnas egna frågor samt att bevaka skoltarnas intressen gentemot myndigheterna. Principiellt viktiga ärenden som berör skoltar behandlas vid byastämmorna, där också skolråden utses. Skolråden verkställer byastämmornas beslut och avger utlåtanden till myndigheter. För den praktiska skötseln av ärenden svarar en förtroendeman, som skoltarna utser bland sig och som representerar skoltarna i egenskap av sakkunnig bl.a. i Samedelegationen och ger skoltarna information om myndighetsavgöranden som berör dem samt bistår skoltar vid uppgörandet av olika slags ansökningar. Förtroendemannens uppgifter har ordnats genom det reglemente för skoltarnas förtroendeman som gjorts upp av Samedelegationen. I övrigt har skoltarnas skötsel av ärenden byggt på förfaringssätt som omfattats i praktiken. För förtroendemannens lön och kostnader som föranleds av skötseln av hans ärenden anvisas för närvarande medel ur anslag som inrikesministeriet disponerar.

Skoltarnas traditionella sätt att sköta sina ärenden är viktigt med tanke på bevarandet av deras kultur. Systemet bör bevaras och få en grund i lagstiftningen.

42 och 43 §§. I paragraferna föreslås stadganden om skoltarnas byastämmor och samman kallande av dem, om rätt att delta i byastämman samt om ärenden som behandlas vid byastämman. I byastämman skall i allmänhet de skoltar som är fast bosatta i byn i fråga samt deras makar få delta. Andra skall ha rätt att delta i

byastämman och där yttra sig, om den fråga som behandlas berör deras rättigheter.

44 §. *Ärenden som behandlas vid byastämman.* I paragrafen föreslås att byastämmorna skall behandla olika vittgående eller principiellt viktiga ärenden som rör skoltarnas levnadsförhållanden. Byastämman skall kunna ålägga skolrådet att i viss utsträckning behandla ärenden. Byastämmorna skall även kunna sammanträda till ett gemensamt möte för att behandla ärenden som är gemensamma för byarna. I praktiken är det dock sällan som gemensamma byastämmor ordnas.

45 §. *Skolråd.* Paragrafen innehåller stadganden om skolrådets uppgifter samt om hur skolråden utses. Skolrådets uppgifter består främst i att avge utlåtanden i anslutning till verkställigheten av skoltlagen samt även i andra frågor. Vardera skoltbyn skall ha sitt eget skolråd. Råden kan även sammanträda till ett gemensamt möte för att behandla ärenden som är gemensamma för skoltarna. Råden skall vara förtroendemannaorgan, vilkas medlemmars mötesarvoden, resekostnader samt andra kostnader som direkt föranleds av skötseln av uppgifterna bör ersättas av medel som årligen tas in i statsbudgeten.

46 §. *Förtroendemannen.* Paragrafen innehåller stadganden om val av förtroendeman och suppleant för honom. Om förtroendemannens uppgifter skall stadgas närmare genom förordning.

Avsikten är att det genom förordning skall stadgas att till förtroendemannens uppgifter hör att sammankalla byastämmorna och skolråden, handha verkställigheten av de beslut dessa fattar, ge information och råd i frågor som gäller förmåner som kan beviljas skoltar samt om ansökan och användning av förmånerna. Det skall också ankomma på förtroendemannen att följa upp lagstiftningen, myndigheternas beslut och andra åtgärder som inverkar på skoltarnas förhållanden samt att informera skoltarna om dessa. Förtroendemannen skall också sköta andra uppgifter som han åläggs i lagstiftningen, i reglementet för skoltarnas förtroendeman eller genom beslut av skoltarnas byastämman eller skolråd.

Arvode för skötseln av förtroendemannuppgifterna betalas och de kostnader skötseln av uppgifterna föranleder ersätts på det sätt som stadgas i 57 §.

47—49 §§. I paragraferna föreslås stadganden om ordnande av förtroendemannaval.

Förtroendemannen skall väljas bland de uppställda kandidaterna genom majoritetsval, för vilkas ordnande svarar en valnämnd som utsetts av byastämmorna. Vardera byns byastämma skall utse tre medlemmar till valnämnden, och dessa skall bland sig utse valnämndens ordförande. Valnämnden skall fastställa valresultatet vid ett möte som hålls omedelbart efter valen. Valen skall få överklagas hos länsrätten i Lapplands län inom 30 dagar efter att valresultatet har offentliggjorts. Närmare stadganden om valnämndens uppgifter, kandidatnominering och förrättande av valen utfärdas genom förordning. I praktiken skall valnämnden bestämma att valen skall ske i form av röstning vid röstningsställen eller poströstning eller som en kombination av dem.

Röstberättigade i valen är de skoltar som bor i Enare kommun samt deras makar.

50 §. *Tillkännagivande och delgivning av beslut.* Paragrafen innehåller stadganden om delgivning av byastämmornas och skolträdens beslut samt av valresultat. Besluten och ett protokollsutdrag som innehåller valresultatet skall hållas framlagda på kommunens anslags-tavla. De kan också offentliggöras på något annat sätt som byastämman beslutar. Ett beslut som gäller en enskild skolt skall dock alltid bevisligen delges honom.

51 §. *Klanderbara beslut.* Skoltarnas byastämmor och skolråd kan inom gränserna för sina befogenheter fatta beslut i ärenden som rör skoltar. I den mån ett beslut kränker enskild rätt, skall det enligt 1 mom. direkt med stöd av lagen vara ogiltigt. I en sådan situation skall ändring inte alls behöva sökas i beslutet.

Ett beslut av byastämma eller skolråd kan vara fattat i felaktig ordning eller strida mot lag utan att för den skull kränka enskild rätt. Ett beslut tillkommer i felaktig ordning bl.a. om det inte i tid har meddelats om mötet eller om möteskallelsen i fråga om de ärenden som tas upp för behandling har varit bristfällig på någon väsentlig punkt eller om omröstning har verkställt på ett felaktigt sätt. Ett beslut kan också annars vara lagstridigt och därför ogiltigt. Ett beslut som är ogiltigt på grund av klander skall iaktas, om ändring inte söks inom utsatt tid.

En myndig skolt som bor inom skoltområdet eller hans make eller en medlem av skolråd kan hos länsstyrelsen i Lapplands län ansöka om att ett beslut av byastämma eller skolråd

skall konstateras vara ogiltigt. Yrkandet skall göras inom 30 dagar från det beslutet delgivits.

## 9 kap. Särskilda stadganden

52 §. *Åkerröjning.* Lagen om tidsbestämd begränsning av åkerröjning (röjningsavgiftslagen, 1385/91) gäller inte sådan röjning för vilken bidrag eller lån har beviljats med stöd av skoltlagen, naturnäringslagen eller renhushållningslagen. Röjningsavgiftslagen skall inte heller tillämpas på röjning enligt den föreslagna skoltlagen.

53 §. *Renskador.* Ägarna till lägenheter som avses i den gällande skoltlagen, naturnäringslagen och renhushållningslagen har inte rätt till ersättning för skador som har vållats av renar. Paragrafen innehåller ett motsvarande stadgande.

54 §. *Kommunal- och kyrkoskatt.* Paragrafen innehåller ett skattefrihetsstadgande, enligt vilket staten inte behöver betala kommunal- och kyrkoskatt för det kalenderår under vilket en lägenhet eller ett område, som har förvärvats för ändamål som avses i den föreslagna skoltlagen, har kommit i jord- och skogsbruksministeriets besittning. Stadgandet överensstämmer med gällande lagstiftning.

55 §. *Verkställighetsmyndigheter.* I 1 mom. finns en förteckning över de statliga och kommunala myndigheter som har till uppgift att sköta verkställigheten av lagen. Den föreslagna lagen innebär ingen utvidgning av de kommunala myndigheternas uppgifter.

Enligt 2 mom. kan i uppgifter som avses i den föreslagna lagen som hjälp anlitas länsstyrelsen i Lapplands län och andra statliga och kommunala myndigheter, Kera Ab, renbeteslagen, Renbeteslagsföreningen, skogsnämnderna samt andra rådgivningsorganisationer.

I 3 mom. finns stadganden om ersättning av kostnader som verkställigheten av lagen föranleder för kommunen, skogsnämnderna och rådgivningsorganisationerna.

56 §. *Hörande.* Paragrafens 1 mom. innehåller stadganden om hörande av skoltar i de fall då det är fråga om vittgående eller principiellt viktiga ärenden som gäller skoltarnas näringar och levnadsförhållanden. Vid behandlingen av frågor av sådan art skall hörandet alltid vara obligatoriskt. Även Renbeteslagsföreningen och de lokala renbeteslagen skall höras då det



ärende som behandlas hör samman med renskötsel och har mera vittgående betydelse med tanke på idkandet av renskötsel.

57 §. *Kostnadsersättning.* Paragrafen innehåller stadganden om ersättning av kostnader som åsamkas skolrådets medlemmar, förtroendemannen och valnämnden samt om förtroendemannens arvode. Dessa kostnader skall ersättas av ett anslag, ur gårdsbrukets utvecklingsfond på det sätt som jord- och skogsbruksministeriet närmare bestämmer.

58 §. *Användningen av medel.* I 1 mom. föreslås att gårdsbrukets utvecklingsfonds medel skall kunna användas för kostnader, som föranleds av verkställigheten av lagen samt av annan verksamhet som reglerar skoltarnas förhållanden, i samma situationer som vid verkställigheten av den gällande skoltlagen. Ett nytt utgiftsobjekt är de delägarskap som avses i 7 § 2 mom.

59 §. *Förutsättningarna för en frivillig skuldsanering i fråga om statliga lån.* Landsbygdsnäringslagen har genom en lag som trädde i kraft den 15 september 1993 (805/93) ändrats så, att det är möjligt att vidta frivillig skuldsanering i fråga om statliga lån enligt landsbygdsnäringslagen och motsvarande tidigare lagstiftning om gårdsbruksheter och jordbruk, om det är nödvändigt för att trygga företagets verksamhetsförutsättningar eller, om produktionen har upphört, för att trygga bostaden. Det är nödvändigt att ta in motsvarande möjlighet till skuldsanering också i den föreslagna lagen.

Den frivilliga skuldsaneringen skall inte bara omfatta näringsidkare utan också kunna gälla låntagare som har upphört eller upphör med produktionsverksamheten, under förutsättning att upphörandet inte ger anledning att säga upp det statliga lånen eller statens fordran.

Frivillig skuldsanering förutsätter att också de andra borgenärerna för egen del reglerar sina fordringar. Om de statliga lånen eller fordringarnas andel av låntagarens totala skuldbörda emellertid överskrider ett belopp som stadgas genom förordning, kan skuldsanering ske även om de andra kreditgivarna inte ändrar villkoren för sina egna krediter.

Närmare stadganden om förutsättningarna för skuldsanering och om förfarandet utfärdas genom förordning.

60 §. *Skuldsaneringens medel.* I paragrafen uppräknas de medel som kan användas vid skuldsanering. Det primära sättet att bevilja

betalningslättnader är att förlänga betalningstidtabellen för lånet, dvs. att sänka de årliga beloppen. I vissa fall kunde man överväga att sänka räntan, antingen bestående eller för ett visst antal år. Dessutom kan det bli fråga om befrielse från att betala räntorna för minst ett och högst fem år åt gången. Vid frivillig skuldsanering gäller de lättnader som beviljats gäldenären också för borgensmannen.

61 §. *Utredning och plan.* En förutsättning för frivillig skuldsanering föreslås vara att det för lägenheten har gjorts upp en saneringsplan för att återställa gårdens likviditet. Om saneringsplanen stadgas närmare genom förordning. Den primära uppgiften är härvid att utreda lägenhetens nuvarande ekonomiska situation och att finna möjligheter att sänka kostnaderna. Låntagaren är skyldig att följa planen under hela den tid planen gäller.

För att få till stånd samarbete och för att utreda låntagarens hela näringsverksamhet och ekonomiska situation är det ändamålsenligt att rådgivningsorganisationer anlitas i utredningsarbetet samt vid uppgörandet och uppdateringen av planen.

Planen skall i regel göras upp av företrädare för rådgivningsorganisationerna eller av personer med motsvarande yrkesskicklighet. Om uppgörande, iakttagande och uppdatering av planen skall stadgas genom förordning.

62 §. *Förfall för frivillig skuldsanering.* Det skall vara möjligt att bestämma att frivillig skuldsanering förfaller, om låntagaren inte iakttar den i 19 § avsedda planen eller skuldsaneringsöverenskommelsen. Om förutsättningarna för och verkningarna av förfall skall stadgas närmare genom förordning.

Frivillig skuldsanering skall också förfalla, om det för låntagaren fastställs ett saneringsprogram enligt lagen om företagssanering eller ett betalningsprogram enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner. Domstolen skall när den fastställer programmet beakta de fordringar som omfattats av den frivilliga skuldsaneringen sådana de var innan arrangemanget vidtog.

63 §. *Sökande av ändring.* Beslut enligt den föreslagna skoltlagen skall i första instans i regel fattas av landsbygdsnäringsdistriktet. Dess beslut skall kunna överklagas hos landsbygdsnäringsnämnden. Besvärnämndens beslut skall i sin tur kunna överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen, om

beslutet gäller ärenden som avses i 36, 37 och 39 §§. I övriga fall får ändring i besvärnsnämndens beslut sökas endast om högsta förvaltningsdomstolen ger tillstånd till det. Stadgandet motsvarar i stora drag det besväringsförfarandet om vilket stadgas i 10 § lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringar (1336/92).

64 §. *Beslutsavgifter*. Beslut som fattas med stöd av den föreslagna skoltlagen skall vara avgiftsbelagda. För landsbygdsnäringsdistriktets beslut skall dock inga avgifter betalas.

65 §. *Närmare stadganden, föreskrifter och anvisningar*. Närmare stadganden om verkställigheten av den föreslagna skoltlagen skall utfärdas genom förordning. Jord- och skogsbruksministeriet kan meddela föreskrifter, som är mera noggrannare än stadgandena i denna lag och med stöd av den utfärdad förordning, om beviljande av lån, bidrag och andra förmåner samt fastställer köpe- och skuldebrevsformulären och andra blanketter som behövs för verkställigheten av denna lag. Ministeriet kan vid behov också fastställa noggrannare anvisningar gällande förfaringsätten.

## 10 kap. **Ikraftträdelse- och övergångsstadganden**

66 §. *Ikraftträdelse- och övergångsstadgande*. Skoltlagen avses träda i kraft den 1 maj 1994. Samtidigt skall skoltlagen av den 24 augusti 1984 (611/84) jämte ändringar upphävas.

I 3 mom. föreslås att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

67 §. *Egendom som överförs*. Paragrafen innehåller stadganden om att egendom, som förvärvats med stöd av skoltlagen och annan tidigare skoltlagstiftning och om vars användning inte har beslutats innan den föreslagna lagen träder i kraft eller som befrias från användningsändamål som anges i den nämnda lagstiftningen, anses vara förvärvad för de ändamål som avses i den föreslagna lagen.

68 §. *Vissa åtgärder och rättsförhållanden enligt tidigare lagstiftning*. Det föreslås att i paragrafen skall stadgas att i fråga om lägenheter som bildats för skoltar och förmåner som skoltar fått med stöd av tidigare skoltlagstiftning skall iakttas tidigare stadganden och

avtalsvillkor. Tidigare lagstiftning skall enligt förslaget också iakttas i fråga om sådana fordringar som uppkommer på basis av de låneansökningar och dispositionsplaner som är under behandling när lagen träder i kraft. Detsamma gäller betalningslättnader, skattefrihet för staten, arbeten som skall utföras genom staten försorg samt begränsningar som hänförs till lägenheter. Det föreslås dock att grunderna för beviljande av överlåtelsestillstånd för lägenheter skall lindras så, att tillstånd får beviljas enligt samma förutsättningar som för överlåtelsestillstånd enligt 36 § i den föreslagna lagen. Genom förordning kan utfärdas sådana stadganden om förfarandet som avviker från de tidigare.

69 §. *Statens ansvar för tidigare lån samt skötselavvoden*. Statliga lån enligt den gällande skoltlagen, naturnäringslagen, renhushållningslagen och annan tidigare lagstiftning har beviljats genom kreditinstitutens förmedling. Från och med ingången av 1992 faller beviljandet av lånen inom området för statens ansvar. Tidigare beviljade lån överfördes delvis till området för statens ansvar den 1 januari 1993. Till kreditinstituten betalas för skötseln av lånen skötselavvode eller ersättning för skötselkostnader. Det är ändamålsenligt att återkrav av lån som beviljats genom kreditinstitutens förmedling slutförs inom ramen för det tidigare systemet. Lån som avses i den föreslagna lagen skall däremot beviljas av Lapplands landsbygdsdistrikt och uppgifterna i anslutning till återkrav av lån av jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral.

70 §. *Tidigare panträtter*. Lägenheter och områden som med stöd av tidigare lagstiftning köpts från staten har kvarstått som pant för statens försäljningsprisfordran och ränta på den. Paragrafen innehåller stadganden om att tidigare panträtter fortsätter att gälla enligt tidigare villkor.

71 §. *Medelsförvaltning*. Paragrafen innehåller ett stadgande enligt vilket medel i gårdsbrukets utvecklingsfond kan användas för sådana ändamål i samband med verkställigheten av den lagstiftning som avses i 68 § för vilka de tidigare har kunnat användas.

72 §. *Övriga övergångsstadganden*. Paragrafen innehåller dessutom ett övergångsstadgande som hör samman med skoltarnas egen skötsel av skoltfrågor och enligt vilket den första i 42 §

avsedda byastämman bör sammankallas inom sex månader och de första i 48 § avsedda förtroendemannavalen hållas inom ett år från det lagen träder i kraft. Skoltråden och förtroendemannen skall inleda sin verksamhet omedelbart efter att de har utsetts. Den första mandatperioden skall pågå till utgången av 1996. Stadgandet i 56 § om hörande av skoltar skall tillämpas först sedan de organ som skall sköta skoltarnas egna ärenden har utsetts.

I 2 mom. föreslås ett stadgande om att av skoltar anhängiggjorda låne- och bidragsansökningar enligt skoltlagen, renhushållningslagen och naturnäringslagen samt vid lagens ikraftträdande anhängiga dispositionsplaner för lägenheter som skall överlåtas till skoltar skall slutbehandlas enligt den tidigare lagstiftningen.

73 §. *Hänvisningsstadgande.* Om det på något annat ställe i lagstiftningen hänvisas till den nu gällande skoltlagen, skall hänvisningen anses gälla den nu föreslagna lagen.

## 1.2. Lagen om ändring av 30 § lagen angående stämpelskatt

Enligt 30 § 1 mom. 3 punkten (1333/90) lagen angående stämpelskatt är en överlåtelsehandling beträffande äganderätt till fastighet befriad från stämpelskatt, då överlåtaren av en lägenhet, en del därav eller ett område är staten och överlåtelsen sker för ändamål som avses i landsbygdsnäringslagen, renhushållningslagen, naturnäringslagen eller skoltlagen. Det föreslås att stämpelskattfriheten för överlåtelsehandlingar skall bevaras i samma omfattning som tidigare. Därför bör hänvisningen till den tidigare skoltlagen i 30 § 1 mom. 3 punkten lagen angående stämpelskatt ersättas med en hänvisning till den skoltlag som nu skall stiftas.

## 2. Närmare stadganden och bestämmelser

Förslaget till skoltlag innehåller stadganden om vilka angelägenheter som kan regleras närmare genom förordning samt om vilken myndighet som vid behov har rätt att meddela noggrannare föreskrifter än lagen och förordningen.

Det har i mycket ansetts nödvändigt att utfärda närmare stadganden genom förordning, eftersom lagen har fått formen av en ramlag. Genom förordning skall bl.a. stadgas om beviljande av lån och bidrag och om förutsättningar för beviljandet (10 § 2 mom.), om lånetiderna, uppbörden av amorteringar och räntor på lån, tidpunkten för betalningarna, beviljande av räntefrihet för lån, betalning av en fordran vars kapitalbelopp är litet i ett för allt eller annars inom en kortare tid än normalt samt om övriga lånevillkor (17 §), om begärande av utlåtanen (18 § 2 mom.), om byggande som skall understödjas (19 § 1 mom.), om en markanvändningsplan (27 § 3 mom.), om indrivning av försäljningspris samt beviljande av betalningsuppskov och räntefrihet (30 § 1 mom.), om hur köpebrev skall uppgöras och undertecknas samt om hur priser skall bestämmas på nytt (32 § 1 mom.), om hur panträtt skall anmälas till inteckningsregistret (33 § 4 mom.), om införande av begränsningar som rör lägenheten i fastighetsregistret (36 § 2 mom.), om närmare grunder för uppsägning av försäljningsprisfordringar och lån (38 § 1 mom.), om uppsägnings- och dröjsmålsräntor samt uppbörd av dem (40 §), om sammankallande av skoltarnas byastämmor (42 § 2 mom.), om skoltarnas förtroendemans uppgifter (46 § 1 mom.), om valnämndens uppgifter (47 § 2 mom.), om uppställande av kandidater till förtroendemannaval och förrättande av valen (48 § 1 mom.), om förutsättningarna för en frivillig skuldsanering samt arrangemangets verkningar på ställningen för borgensmannen och den som ställt säkerhet samt uppgörande av planer (59 § 3 och 4 mom.), förfarandet vid skuldsanering och vidtagande av arrangemanget enbart i fråga om statliga lån och statens fordringar (60 §), om förutsättningar för att arrangemanget skall förfalla, förfarandet härvid och verkningar härav (62 § 1 mom.) samt om verkställigheten av lagen (65 § 1 mom.).

Meddelandet av närmare föreskrifter har delegerats till lägre nivå än förordning, när det lagtekniskt har ansetts vara oändamålsenligt att utfärda tillräckligt exakta stadganden genom lag eller förordning eller när det annars har ansetts motiverat.

Statsrådet skall genom beslut kunna ändra räntorna på försäljningspriser och lån från och med det sjätte låneåret (43 §).

Det skall höra till jord- och skogsbruksmi-

nisteriets befogenheter att utfärda materiellrättsliga bestämmelser i fråga om följande grupper av ärenden:

Fastställande av de nödvändiga inkomstgränserna för avgränsande av möjligheten att få stöd (5 § 3 mom.), styrningen av byggandet (21 § 1 mom.), beslut om avgifter som betalas till skogsnämnder och rådgivningsorganisationer (56 § 3 mom.), ersättning av skolträdens medlemmars utgifter (57 § 1 mom.) och beslutande om skoltarnas förtroendemans arvode och ersättning av hans utgifter (57 § 2 mom.) ersättning av kostnaderna för förtroendemansnaval (57 § 3 mom.). Samt meddelandet av mera noggranna föreskrifter än lag och förordning om beviljande av lån, bidrag och andra förmåner (68 § 2 mom.).

I övrigt skall till myndigheternas befogenheter endast höra att meddela sådana stadganden om förfarandet som är nödvändiga vid verkställigheten av lagen samt själva verkställigheten.

### 3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 199 . Samtidigt skall den gällande skoltlagen jämte ändringar upphävas.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

## 1.

### Skoltlag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

#### 1 kap.

#### Allmänna stadganden

##### 1 §

##### *Lagens syfte*

Syftet med denna lag är att främja skoltarnas och skoltområdets levnadsförhållanden och utkomstmöjligheter samt att bevara och främja skoltkulturen.

I samband med åtgärder enligt denna lag skall särskild uppmärksamhet fästas vid att

- 1) skoltarnas naturnärningar och andra näringar och deras kultur främjas samt att näringsverksamheten görs mer mångsidig,
- 2) bostadsförhållandena samt boende- och arbetsmiljön förbättras,
- 3) lägenheterna utvecklas samt förblir i skoltarnas ägo och besittning,
- 4) naturresurserna används på ett hållbart sätt, den traditionella miljön bevaras samt att andra miljöaspekter beaktas, samt
- 5) att skoltområdet utvecklas i övrigt.

#### 2 §

#### *Skoltområdet*

Åtgärder enligt denna lag vidtas för utvecklande av skoltområdet.

Med skoltområdet avses i denna lag det område som avgränsas

- 1) i öster av riksgränsen,
- 2) i söder av Luttojoki fram till Kattajärvi samt av en linje väster om Kattajärvi till Ruohojärvisjöarna och sydväst om dem till Kurupää samt vidare väster om Mattojärvi till Nanguvuonos västra ända, hela Keväjärviområdet inbegripet,
- 3) i väster av en linje längs Nanguvuono till nordspetsen av Tsharminiemi och därifrån till Palkissaari samt vidare öster om Kärppäsaari, Varttasaari, Koutukinsaari, Lihasaaret, Kuoropasaari, Pahtasalmensaaret och Pisteriniemi och norr om Naamajärvi lägenhet till Lammasaari i Siirinsalmi i Nitsijärvi och vidare till Rovaniemi i Iijärvi samt till gränsen mellan Enare och Utsjoki kommuner vid Tsoalmmavarri, samt

4) i norr av gränsen mellan Enare och Utsjoki kommuner.

## 3 §

*Företagsverksamhet*

Med naturnäring avses i denna lag småskaligt jordbruk och specialjordbruk samt fiske, jakt och renskötsel liksom även bärplockning, svamplockning och annat sådant utnyttjande av naturresurser som är beroende av naturens fortlöpande produktionsförmåga.

Denna lag gäller även annan småföretagsverksamhet som, primärproduktionen inbegripen, utöver företagaren jämte familjemedlemmar sysselsätter andra personer motsvarande högst tre årsarbetsplatser. Om företagets verksamhet är av speciellt stor betydelse för skoltarnas utkomst, kan lån och bidrag beviljas även för mera omfattande verksamhet än vad som sägs ovan.

## 4 §

*Skolt*

Med skolt avses i denna lag en person som själv eller av vars föräldrar eller far- eller morföräldrar åtminstone en har lärt sig skolt-samiska som första språk, samt efterkommande till honom. Som skolt betraktas dock alltid en person som är skolt till bördens och som avses i tidigare lagstiftning, och efterkommande till honom.

## 5 §

*Personer och företag som kan få stöd*

Delaktig av lån, bidrag och andra stödåtgärder enligt denna lag kan en sådan skolt bli som bor stadigvarande inom skoltområdet och som, med beaktande av ekonomisk ställning, omständigheter och personliga egenskaper, är sådan att det bör anses ändamålsenligt att understöda honom. Detsamma gäller make till skolt. Då stöd beviljas beaktas sökandens och hans makes inkomster, förmögenhet och övriga omständigheter.

Av särskilda skäl kan även en minderårig bli delaktig av åtgärder enligt denna lag.

Den vars egna inkomster eller vars makes inkomster av annan företagsverksamhet än sådan som avses i denna lag överskrider ett

belopp som fastställs av jord- och skogsbruksministeriet kan inte bli delaktig av åtgärder enligt denna lag.

För företagsverksamhet som avses i 3 § kan stöd beviljas företag som helt eller delvis är verksamma inom skoltområdet, om det med tanke på en skolts utkomst bör anses ändamålsenligt att understöda honom och om företaget har förutsättningar för lönsam verksamhet.

## 6 §

*Företagsform*

Stöd enligt denna lag kan beviljas

- 1) en fysisk person,
- 2) flera fysiska personer gemensamt, samt
- 3) en sammanslutning som består av fysiska personer och vars huvudsakliga syfte är att bedriva sådan företagsverksamhet som avses i denna lag.

För att en i 1 mom. 3 punkten avsedd sammanslutning skall kunna beviljas stöd förutsätts att över hälften av dess delägare eller medlemmar är sådana personer som själva eller vars familjemedlem deltar i den verksamhet som får stöd. Av särskilda skäl kan stöd beviljas sammanslutningar även om det bland delägarna finns andra än skoltar.

## 7 §

*Sammanslutningar som kan få stöd*

Stöd enligt denna lag kan beviljas lokala privata föreningar och motsvarande privata sammanslutningar, som främjar sådan företagsverksamhet eller kulturell verksamhet som avses i denna lag.

Stöd kan även beviljas för sådana större samprojekt i vilka det bland delägarna finns andra än skoltar eller lokala sammanslutningar. Staten och kommunen kan också bli delägare i ett samfällt projekt.

## 8 §

*Vissa stödåtgärder enligt annan lagstiftningen*

Renbeteslag inom skoltområdet får stöd enligt renhushållningslagen (161/90). I övrigt beviljas skoltar som avses i 4 § förmåner som motsvarar i renhushållningslagen och naturnäringslagen (610/84) avsedda förmåner i enlighet med denna lag.

Stöd som avses i denna lag beviljas inte för

ett sådant projekt för vilket bidrag, statligt lån eller räntestödslån har beviljats med stöd av annan lagstiftning.

## 9 §

### *Vissa rättigheter*

En skolt som bor inom skoltområdet har rätt att på statens mark- och vattenområden inom detta område utan särskild ersättning

1) för eget vedbehov begagna lågor och torra träd i statens skogar, dock inte träd som duger till byggnadsvirke,

2) för oundgängliga behov enligt skogsförvaltningsmyndigheternas anvisningar från bestämda ställen få byggnadsvirke, ved och annat husbehovsvirke samt grus och fyllningsjord för byggnads- och annat husbehov,

3) med skogsförvaltningsmyndigheternas tillstånd hålla ren-, jakt- och fiskestugor, fiskkällare och lagerbyggnader på behövliga platser,

4) utan särskilt tillstånd hålla båthamn och platser för torkning av fiskeredskap,

5) beta boskap samt för den insamla hö, löv, starr och sjöfråken samt med skogsförvaltningsmyndighetens tillstånd även lav,

6) med skogsförvaltningsmyndigheternas tillstånd iståndsätta åker, äng och betesmark, samt

7) bedriva fiske på statens vattenområden.

Med skogsförvaltningsmyndigheternas tillstånd kan förmåner som avses i 1 mom. 1, 2, 4 och 7 punkten av särskilda skäl beviljas även sammanslutningar som består av skoltar. Skogsförvaltningsmyndigheterna kan även bevilja en sammanslutning som bedriver fiskeri en förmån som avses i 3 punkten samt ett lokalt renbeteslag en förmån som avses i 6 punkten.

Tillstånd enligt 1 mom. 3 och 5 punkten får beviljas endast om hållandet av byggnad eller insamlandet av lav bör anses motiverat med hänsyn till skoltens och hans familjs utkomst eller idkandet av naturnäring.

## 2 kap.

### **Lån och andra stödåtgärder**

## 10 §

### *Låne- och bidragsförmåner*

Med stöd av denna lag kan lån och bidrag beviljas som följer:

1) markköpslån för förvärv av en lägenhet, en andel därav eller ett tillskottsområde, varvid som lägenhet även betraktas lägenheter som bildats med stöd av jorddispositionslagen (396/45), naturnäringslagen, lagen om renkötsellägenheter (590/69) och renhushållningslagen samt tidigare skoltlagstiftning, och därmed jämförbara lägenheter,

2) investeringslån och investeringsbidrag:

a) för förvärv av lösa och fasta anläggnings-tillgångar som är nödvändiga vid naturnärings- och annan småföretagarverksamhet,

b) för byggande, utbyggnad och reparation av för naturnärings- och annan småföretagarverksamhet nödvändiga produktions-, lager-, inkvarterings- och servicebyggnader, i 9 § avsedda konstruktioner samt till dessa byggnader hörande anläggningar, liksom även andra motsvarande konstruktioner samt för förbättrande av arbetsmiljön, bevarande av den traditionella miljön och investeringar i miljövård,

c) för kostnader för inhägnande av för lantbruk lämplig jord samt för röjning och iståndsättande av åker och betesmark, samt

d) för vägbygge, vattenförsörjning, avlopps-anläggningar och elektrifiering.

3) bostadslån och bidrag för byggande, utbyggnad och renovering av bostadsbyggnad och därtill hörande ekonomibyggnader samt för förbättrande av boendemiljön och i samband därmed också för bevarande av den traditionella miljön,

4) driftskapitallån i samband med inledande och utvidgning av specialjordbruk, yrkesfiske och i 3 § 2 mom. avsedd småföretagarverksamhet samt för konjunkturutjämning, samt

5) startbidrag för förskottsinnehållning underkastade löner och indirekta arbetskraftskostnader som orsakas av inledande eller utvidgning av yrkesfiske eller i 3 § 2 mom. avsedd småföretagarverksamhet samt för företagarens egna lönekostnader.

Om beviljande av lån och bidrag och om förutsättningar för beviljandet stadgas närmare genom förordning.

Rätt till bidrag enligt denna lag får inte utmätas.

## 11 §

### *Utplantering av fisk*

Med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel kan anskaffas fiskyngel för utplantering i vattendragen inom skoltområdet och även vidtas

andra åtgärder i anslutning till vården av fiskevattnen.

Om de åtgärder som avses i 1 mom. beslutar landsbygdsnäringsdistriktet, som kan ge i uppdrag åt Forststyrelsen, vilt- och fiskeriforskningsinstitutet eller fiskelag att vidta åtgärder-na.

## 12 §

### *Vissa vägbyggnads- samt vatten- och avloppsarbeten*

Staten kan vid behov utföra eller låta utföra vägbyggnads- samt vatten- och avloppsarbeten som behövs för skoltars lägenheter. Landsbygdsnäringsdistriktet fattar beslut om saken.

Landsbygdsnäringsdistriktet sköter underhållet av en väg som byggts i enlighet med 1 mom. till dess att vägen har överlåtits såsom enskild väg eller för att användas som allmän väg.

## 13 §

### *Servicestöd*

Landsbygdsnäringsdistriktet kan av medel som anvisats i statsbudgeten bevilja bidrag för projekt genom vilka kultur- och informations-service och annan service inom skoltområdet utvecklas och upprätthålls.

## 3 kap.

### **Låne- och bidragsvillkor**

## 14 §

### *Lånetid och ränta*

Lånetiden är högst 25 år. Räntan på lån är fyra procent.

Lån som har beviljats för uppförande, renoering och utbyggnad av en byggnad samt markköpslån är räntefria de två första åren.

Den första amorteringen på ett lån uppbärs på den förfallodag som efter två år först följer efter att lånet eller dess första rat har lyfts.

## 15 §

### *Maximibelopp för lån och bidrag*

Lån kan beviljas till högst 85 procent av egendomens anskaffningspris eller av de godtagbara kostnaderna.

Bidrag kan beviljas till högst 60 procent av

de godtagbara kostnaderna. Denna begränsning gäller dock inte stöd enligt 13 §.

Om för ett projekt beviljas både bidrag och lån, får det sammanlagda beloppet av bidraget och lånet även helt täcka kostnaderna för projektet.

Markköpslån får inte beviljas för finansiering av köp varvid överlåtelsepriset för den egendom som förvärvas uppenbart överskrider gängse pris på orten.

## 16 §

### *Säkerhet för lån*

Som säkerhet för ett lån skall ställas en fastighetsinteckning. Lån kan dock beviljas även mot annan godtagbar säkerhet.

## 17 §

### *Allmänna stadganden om långivningen*

Om lånetiderna, uppbörden av amorteringar och räntor, tidpunkten för betalningarna, beviljande av uppskov eller räntefrihet för statliga lån, betalning av en fordran vars kapitalbelopp är litet i ett för allt eller i övrigt inom en kortare tid än normalt samt om övriga lånevillkor skall stadgas närmare genom förordning.

## 18 §

### *Beviljande av lån och bidrag*

Lån och bidrag beviljas av landsbygdsnäringsdistriktet.

Innan landsbygdsnäringsdistriktet beslutar om beviljande av lån eller bidrag, kan utlåtande om ansökan begäras hos den kommunala landsbygdsnäringsmyndigheten samt vid behov även andra utlåtanden enligt vad som stadgas närmare genom förordning.

## 19 §

### *Styrningen av byggandet och inspektioner*

Jord- och skogsbruksministeriet kan vid behov meddela föreskrifter, som är noggrannare än denna lag och en med stöd av den utfärdad förordning, om byggande som skall stödas enligt denna lag.

För att övervaka användningen av bidrag och lån som beviljats för byggande och för att konstatera att förutsättningar finns för utbetalning skall i beslutet om byggnadslov fast-

ställda inspektioner verkställas på byggplatsen. Landsbygdsnäringsdistriktet kan då det beviljar stöd bestämma att även andra inspektioner som den anser nödvändiga skall verkställas. Inspektionerna utförs på byggarens bekostnad av kommunens byggnadsinspektör eller någon som nämns i beslutet om byggnadslov. Om byggnadslov inte behövs, får inspektionen även utföras av någon annan behörig person som landsbygdsnäringsdistriktet godkänner.

Byggnadsinspektören är även skyldig att i andra än i 2 mom. angivna fall bistå vid verkställigheten av denna lag genom att på bekostnad av den som söker förmånen utföra värdering och inspektion av byggnader samt andra uppgifter som hör till hans verksamhetsområde.

## 20 §

### *Övervakning*

Jord- och skogsbruksministeriet, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral och landsbygdsnäringsdistriktet har rätt att låta av dem befullmäktigade personer utföra inspektioner som gäller användningen av bidrag och lån. Bidrags- och låntagarna är skyldiga att för dem visa alla behövliga räkenskapsböcker och andra handlingar samt att även i övrigt bistå vid inspektionen.

## 4 kap.

### **Markförvärv**

## 21 §

### *Förfarande vid köp och överföring*

Landsbygdsnäringsdistriktet får köpa lägenheter, lägenhetsdelar, rättigheter och andelar för ändamål som avses i denna lag. Köpeskillingen får inte överstiga gängse pris.

För ändamål som avses i denna lag kan landsbygdsnäringsdistriktet även använda mark som för ändamål som avses i lagen om gårdsbruksenheter (188/77), naturnäringslagen, renhushållningslagen och landsbygdsnäringslagen (1295/90) har förvärvats på något annat sätt än med stöd av lagen om rätt att förvärva jord- och skogsbruksmark (391/78).

Landsbygdsnäringsdistriktet har rätt att byta mark i dess besittning mot mark som ägs av någon annan eller som något annat statligt

ämbetsverk besitter. Om de områden som byts till sitt värde inte motsvarar varandra, betalas skillnaden i pengar.

Forststyrelsen överför, sedan landsbygdsnäringsdistriktet gjort framställning därom, från staten tillhörig mark, som är i dess besittning, områden som behövs för ändamål som avses i denna lag i landsbygdsnäringsdistriktets besittning. Mark som är i Forststyrelsens besittning kan även på förhand överföras i landsbygdsnäringsdistriktets besittning, främst för bildande av lägenheter som lämpar sig för boende. Är Forststyrelsen och landsbygdsnäringsdistriktet inte eniga om det område som skall överföras, skall ärendet hänskjutas till jord- och skogsbruksministeriet för avgörande.

## 22 §

### *Inlösen av mark vid exekutiv auktion*

En lägenhet eller annan fastighet som en skolt äger inom skoltområdet eller en del därav som har inlösts till staten vid exekutiv auktion kan, utan hinder av 7 § lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion, användas för ändamål enligt denna lag samt härvid tilldelas den skolt som ägt den tidigare eller dennes make eller makarnas eller någondera makens i 2 kap. ärvdabalken nämnda släktingar, adoptivbarn eller en sådan persons make, även om de förutsättningar som stadgas ovan i 5 § inte föreligger. Vid användningen av en inlöst lägenhet kan i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas i 7 § 4 mom. lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola sälja på exekutiv auktion. En inlöst lägenhet kan även tilldelas två eller flera sådana personer som avses ovan i denna paragraf gemensamt.

## 23 §

### *Utmättningsförbud*

Fast egendom som staten har köpt enligt denna lag får inte mätas ut med stöd av 4 kap. 24 § utsökningslagen för den föregående ägarens eller dennes fångesmans skuld, om fastigheten inte svarar för den på grund av panträtt eller annars.



## 5 kap.

**Markförsäljning**

## 24 §

*Markförsäljningsåtgärder*

En i 4 § nämnd skolt kan tilldelas en lägenhet på högst fem hektar som omfattar huvudsakligen för boendet behövligen tomtmark. Lägenheten får inte utan synnerligen tvingande skäl förläggas någon annanstans än i anslutning till tidigare bosättning. Av särskilda skäl kan dock en något större lägenhet bildas än vad som anges ovan.

En lägenhet som sedan tidigare ägs av en skolt kan tilldelas tillskottsområde, andel och rättigheter om dessa kan anses vara nödvändiga med tanke på idkande av naturnäring, dock inte mera än vad som stadgas i renhushållningslagen och naturnäringslagen. En skolt eller ett i 6 § avsett företag kan även tilldelas mark för småföretagarverksamhet.

En lägenhet som avses i 1 mom. får inte tilldelas två eller flera personer gemensamt. Den får dock tilldelas makar.

För en lägenhet kan servitut som avses i lagen om skifte (604/51) stiftas.

## 25 §

*Rätt till vatten*

I fråga om en lägenhets och ett tillskottsområdes rätt till vatten gäller, i det fall då lägenheten eller området bildas på skogsmark som tillhör staten, vad som stadgas i 5 § och 9 § 2 mom. lagen innefattande bestämmingar om råskilnad i vatten och skifte av vattenområde. Om flera lägenheter eller tillskottsområden bildas samtidigt, kan för dem avskiljas ett lämpligt samfällt vattenområde. Andelarna i det samfälliga vattenområdet bestäms med lägenheternas och tillskottsområdenas mantal som grund. Rätt till strömfall ges dock inte.

## 26 §

*Användning av mark för andra ändamål*

Behövs förvärvad egendom inte för de ändamål som avses i denna lag, kan den användas för ändamål som avses i naturnäringslagen, landsbygdsnäringslagen eller renhushållningslagen eller för andra ändamål, med iakttagande av lagen om rätt att överlåta och upplåta

statens jordegendom och inkomstgivande rättigheter (687/78).

## 27 §

*Markanvändningsplan*

Landsbygdsnäringsdistriktet skall göra upp en särskild plan för användningen av förvärvad eller på annat sätt erhållen mark, om det inte samtidigt är fråga om bildande av endast en eller ett par i 24 § avsedda lägenheter eller områden eller om egendom som avses i 25 §.

När egendom används för andra ändamål än som avses i denna lag och landsbygdsnäringsdistriktet inte enligt vad som stadgas särskilt har rätt att överlåta statens jordegendom, skall ärendet till denna del överföras för behandling vid jord- och skogsbruksministeriet.

Om planens innehåll samt om uppgörande av planen och det förfarande som därvid skall iaktas stadgas närmare genom förordning.

## 28 §

*Ansökan om mark*

Ansökan om mark skall göras skriftligen hos landsbygdsnäringsdistriktet. Om ansökan skall inhämtas den kommunala landsbygdsnäringsmyndighetens utlåtande samt vid behov även utlåtande av den av skoltarnas byastämmor som saken gäller.

## 29 §

*Försäljningsbeslut*

Landsbygdsnäringsdistriktet beslutar om försäljning av en lägenhet, ett område eller en annan förmån till en sökande samt om betalnings- och andra överlåtelsevillkor.

Som försäljningspriset för en lägenhet, ett område eller en annan förmån fastställs det gängse priset för egendomen, då den används för sitt ändamål.

## 30 §

*Försäljningsprisets betalningstid och ränta*

Betalningstiden för försäljningspriset på en lägenhet och ett tillskottsområde är högst 25 år och den årliga räntan fyra procent. Försäljningspriset är räntefritt två år efter att köpebrevet undertecknats. Uppbörderna av amorteringarna på försäljningspriset inleds den förfallodag som efter två år först följer efter att

köpebrevet har undertecknats. Betalningstiden för försäljningspriset på ovan i 24 § avsedda andra områden samt andelar är högst 10 år samt den årliga räntan åtta procent.

Den del av försäljningspriset på en lägenhet eller ett tillskottsområde som inte har givits på kredit på sedvanliga betalningsvillkor skall betalas vid undertecknandet av köpebrevet eller inom viss tid, som inte får vara längre än fem år räknat från den dag köpet ingicks. Om denna del av försäljningspriset inte betalas vid undertecknandet av köpebrevet, skall på den betalas en årlig ränta om åtta procent. De första amorteringarna och räntorna på denna del av köpeskillingen uppårs den förfallodag som efter tre månader först följer efter att köpebrevet har undertecknats.

Om indrivning av försäljningspris samt om beviljande av betalningsuppskov eller räntefrihet stadgas närmare genom förordning.

### 31 §

#### *Lantmäteriförrättningar*

En inom landsbygdsnäringsdistriktet anställd lantmäteriingenjör eller, på förordnande av honom, en lantmäteritekniker kan verkställa en lantmäteriförrättning som hänför sig till verkställigheten av denna lag, så som stadgas i lagen om skifte. Landsbygdsnäringsdistriktet kan även sköta anhängiggörandet av lantmäteriförrättningar enligt denna lag.

Förrättningskostnaderna för de lantmäteriförrättningar som hänför sig till verkställigheten av denna lag betalas av statens medel.

### 32 §

#### *Försäljning*

Genom förordning stadgas om hur köpebrev skall upprättas och undertecknas samt om hur priset skall bestämmas på nytt på grund av ett misstag eller av att värdet på egendomen har förändrats väsentligt.

Då staten enligt denna lag överlåter lägenheter, områden, andelar i samfällda områden eller rättigheter till särskilda förmåner iaktas inte vad 1 kap. 2 § jordabalken stadgar om bestyrkande av överlåtelsehandling. I överlåtelsehandlingens skall nämnas att förvärvet av lägenheten eller området grundar sig på denna lag.

När lagfart söks på förvärv enligt denna lag där staten överlåter en lägenhet eller ett områ-

de behövs inte utredning om den förre ägarens äganderätt. Söks lagfart på förvärv av egendom som har anslutits till en tidigare lägenhet med höjning av dess mantal eller till ett outbrutet område för att beaktas vid fastställandet av dess mantal, gäller en officiellt styrkt avskrift av den beskrivning i vilken mantalsberäkningen ingår som ursprunglig åtkomsthandling.

### 32 §

#### *Panträtt*

För betalning av försäljningspriset, ränta därpå och indrivningskostnader utgör lägenheten eller området pant med förmånsrätt från köpslutsdagen. Priset jämte ränta får utan särskilt beslut tas ut ur lägenheten eller området, oberoende av hur länge det har varit obetalt, i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

Vad 1 mom. stadgar om försäljningspriset gäller på motsvarande sätt det pris som har bestämts för en andel i samfällt område, vilken har tilldelats lägenheten eller området, och räntan på priset. För priset jämte ränta gäller likväl den förmånsrätt som stadgas för offentligrättsliga prestationer som avser fastighet, och det får bäras upp hos den som vid indrivningen är ägare till lägenheten eller området.

Kostnader jämte ränta får utan särskilt beslut tas ut ur lägenheten eller området, oberoende av hur länge de har varit obetalda, i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg. De får drivas in hos den som vid indrivningen är ägare till lägenheten eller området.

Genom förordning stadgas närmare om hur panträtt skall anmälas till inteckningsregistret.

### 34 §

#### *Ansökning angående en fastighet*

Om staten är sökande i ett lagfarts- eller inteckningsärende som hänför sig till en i denna lag angiven verksamhet, får handlingarna sändas i brev till domstolen, häradshövdingen eller domstolens kansli.

### 35 §

#### *Vägbyggnads- samt vatten- och avloppsarbeten*

Om staten har utfört eller låtit utföra väg-

byggnads- samt vatten- och avloppsarbeten för lägenheter som avses i denna lag, uppbärs hos lägenhetsägaren det belopp av kostnaderna för arbetet varmed lägenhetens värde, då lägenheten används för sitt ändamål, kan anses ha stigit på grund av arbetena, likväl högst 10 procent av beloppet av de kostnader som hänför sig till lägenheten. Återbetalningstiden för belopp som uppbärs är 10 år och den årliga räntan fyra procent. Beslut om indrivning av kostnaderna fattas av landsbygdsnäringsdistriktet.

I fråga om indrivning av kostnader, betalningslättnader, uppsägning samt andra omständigheter gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om försäljningspris.

## 6 kap.

### Begränsningar i fråga om lägenheterna

#### 36 §

##### *Begränsningar*

En rättshandling, genom vilken en lägenhet eller ett område som bildats med stöd av denna lag eller en del därav överläts utan tillstånd av landsbygdsnäringsdistriktet, är ogiltig. Landsbygdsnäringsdistriktet skall bevilja överlåtelse-tillstånd, om förvärvaren är en skolt som är myndig, bor i Enare kommun och inte sedan tidigare äger en fastighet som avses i denna lag, eller om förvärvaren är någon som kan ärva överlåtaren. För andra personer får överlåtelse-tillstånd beviljas endast av särskilda skäl.

De begränsningar som stadgas ovan i 1 mom. är i kraft 20 år från den dag då köpebrevet för lägenheten eller tillskottsområdet undertecknades. Utan hinder av begränsningarna är in-teckning av en skoltlägenhet till säkerhet för någon annan rätt än arrenderätt och annan förpantning till säkerhet för återbet-alning av skuld samt utmätning och försäljning på exekutiv auktion tillåtna. Landsbygds-näringsdistriktet kan, om därtill med beaktan-de av omständigheterna föreligger särskilda skäl, befria en lägenhet eller del därav från begränsningar enligt denna paragraf. Om infö-rande av begränsningarna i fastighetsregistret samt om meddelanden angående dem stadgas genom förordning.

Landsbygdsnäringsdistriktet kan till ett be-slut om tillstånd och befrielse som avses i denna paragraf foga villkoret att ett lån eller en

försäljningsprisfordran som uppkommit med stöd av denna lag omedelbart skall återbetalas helt eller delvis jämte ränta. Har för en lägenhet beviljats bidrag enligt denna lag och har från beviljandet inte förflutit 10 år, kan till beslutet även fogas villkoret att bidraget eller en del av det omedelbart skall återbetalas till staten.

#### 37 §

##### *Tilläggsvillkor*

Har inte den som erhållit mark, kredit eller bidrag med stöd av denna lag eller den på vilken ägande- eller besittningsrätten till dennes lägenhet eller en del därav har övergått eller, om de är flera, någon av dem på tre år bott stadigvarande på lägenheten i fråga, kan landsbygdsnäringsdistriktet bestämma att statens fordran, som belastar lägenheten eller området, statligt lån eller bidrag helt eller delvis omedelbart skall återbetalas. Det kan dock inte bestämmas att bidrag skall återbetalas om 10 år har förflutit sedan det beviljades.

I köpe- och skuldebrev samt i beslut som gäller beviljande av bidrag skall intas ett villkor i enlighet med 1 mom. I köpe- och skuldebrev kan beträffande användningen av en lägenhet eller ett område, tryggande av indrivningen av fordran samt användningen av lån tas in även andra villkor, som skall iaktas vid äventyr att det bestäms att fordran sägs upp och att den straffränta om vilken eventuellt har överens-kommit i köpe- eller lånevillkoren skall betalas, samt övriga villkor som har ansetts nöd-vändiga.

## 7 kap.

### Återkrav av fordringar

#### 38 §

##### *Uppsägning av försäljningsprisfordringar och lån*

Landsbygdsnäringsdistriktet kan utöver vad som stadgas i 36 och 37 §§ på grunder som närmare fastställs genom förordning bestämma att statens försäljningsprisfordran och ett statligt lån enligt denna lag helt eller delvis skall återbetalas i en eller flera poster, om gäldenä-ren vid köp av mark av staten eller i samband med ansökan om lån har lämnat vilseledande uppgifter på någon väsentlig punkt eller annars förfarit svikligt, överlåtit sin fastighet helt eller

delvis eller underlåtit att iaktta en i 61 § avsedd plan eller om lägenheten har blivit såld i utsökningsväg. Landsbygdsnäringsdistriktet kan på grunder som närmare fastställs genom förordning bestämma att en försäljningsprisfordran eller ett statligt lån genast skall återbetalas även i det fall att gäldenären inte har iakttagit de övriga villkor som har uppställts i köpe- eller skuldebrevet.

Statens försäljningsprisfordringar och statliga lån som avses i 1 mom. och som skall återkrävas får drivas in med stöd av landsbygdsnäringsdistriktets lagakraftvunna beslut i utsökningsväg i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg. Förfallna belopp av statens försäljningsprisfordringar och statliga lån enligt denna lag får drivas in på nämnda sätt utan särskilt beslut.

Landsbygdsnäringsdistriktet kan ge ett förhandsbesked om huruvida en åtgärd leder till att ett statligt lån eller statens försäljningsprisfordran uppsägs eller att ett bidrag återkrävs.

### 39 §

#### *Återkrav av bidrag*

Bidrag som beviljats med stöd av denna lag kan, utöver vad som stadgas i 36 och 37 §§, helt eller delvis återkrävas till staten, om

- 1) bidraget har beviljats på oriktiga grunder,
- 2) bidragstagaren har lämnat felaktiga uppgifter som väsentligt har inverkat på beviljandet eller utbetalningen av understödet eller annars har förfarit svikligt,
- 3) bidragstagaren har splittrat den lägenhet som stödet gäller inom fem år från det bidraget beviljades,
- 4) bidragstagaren utan tvingande skäl har upphört med eller minskat den verksamhet som stödet gäller inom fem år från beviljandet eller, om bidraget inte har utbetalats helt, från betalningen av den rat som senast lyfts,
- 5) bidragstagaren har sålt egendom som stödet gäller inom fem år från beviljandet eller, om bidraget inte har utbetalats helt, från betalningen av den rat som senast lyfts, eller
- 6) bidragstagaren inte har iakttagit andra villkor som uppställts i bidragsbeslutet.

Bidrag som har beviljats för bostadsbyggnad kan dessutom helt eller delvis återkrävas, om den bostad som stödet gäller inte har begagnats

av bidragstagaren själv eller hans rättsinnehavare under minst tio år från beviljandet.

Sedan 10 år har förflutit från det bidraget beviljades får det inte bestämmas att det skall återkrävas. Ett bidrag som skall återkrävas får tas ut ur den fastighet för vilket bidrag har beviljats med samma förmånsrätt som stadgas för offentligrättsliga prestationer som avser fastighet. Indrivningen får verkställas i den ordning som stadgas om utsökning av skatter.

### 40 §

#### *Uppsägnings- och dröjsmålsräntor*

Om uppsägningsränta på bidrag, försäljningsprisfordringar och lån som fastställts att betalas, samt om ränta på försenade betalningsposter liksom om uppbörd av dessa räntor stadgas genom förordning.

### 41 §

#### *Justering av ränta på försäljningsprisfordringar och lån*

Den årliga räntan på försäljningspriset för en lägenhet, ett tillskottsområde eller en andel samt den årliga låneräntan kan justeras tidigast vid ingången av det sjätte låneåret med högst två procentenheter så att justeringen motsvarar de förändringar som skett i den allmänna räntenivån efter det lånet beviljades. Statsrådet beslutar om justering av ränta på försäljningspris och lån.

### 8 kap.

#### **Skötseln av skolfrågor**

### 42 §

#### *Byastämma*

Inom Näätamöområdet och inom Nellim—Kevjärviområdet hålls ordinarie byastämma på vartdera området en gång per kalenderår. Dessutom kan extraordinarie byastämmor hållas enligt vad den ordinarie byastämman beslutar eller skolrådet eller förtroendemannen anser vara befogat eller om minst tio röstberättigade skoltar som bor i byn så kräver för behandling av ett ärende som de har anmält.

Om sammankallande av byastämma stadgas närmare genom förordning.

## 43 §

*Deltagande- och beslutanderätt*

Vid en byastämman får beslutanderätt utövas av skoltar som är myndiga och bor i byn samt av deras makar. Om ett ärende som behandlas vid byastämman gäller någon annans rätt och fördel, har denne till denna del rätt att delta i byastämman och där yttra sig.

## 46 §

*Ärenden som behandlas vid byastämman*

Vid byastämman behandlas:

1) framställningar och utlåtanden om vittgående eller principiellt viktiga ärenden som rör skoltarnas näringar eller levnadsförhållanden,

2) val av medlemmar i skolrådet och av suppleanter för dem, samt

3) utseende av valnämnd för val av skoltarnas gemensamma förtroendeman.

Byastämman kan också överföra ärenden som avses i 1 mom. 1 punkten för behandling av skolrådet.

Byastämmorna kan även sammanträda till gemensamt möte för att diskutera och fatta beslut om ärenden som avses i 1 mom. och som är gemensamma för båda byarna.

Valnämnden skall utses minst sex månader innan förtroendemannens nya mandatperiod börjar.

## 45 §

*Skoltråd*

Beredningen av ärenden som skall behandlas vid byastämman och verkställande av byastämmornas beslut sköts av Näätamöområdets skolråd och Nellim—Keväjärviområdets skolråd. Skolråden har till uppgift att avge utlåtanden till myndigheter i frågor som avses i 44 § 1 mom. 1 punkten, om ärendet är brådsakande och byastämman inte i tid kan sammankallas för att behandla ärendet. Dessutom har skolråden till uppgift att avge utlåtanden om

1) ansökningar om tillstånd att hålla renstuga, jaktstuga eller fiskestuga,

2) ansökningar om mark,

3) överlåtelsestillstånd för skoltars fastigheter,

4) användning av hävdeområden, samt

5) andra motsvarande frågor som omedelbart inverkar på skoltars levnadsförhållanden.

Till vardera skolrådet utses för tre kalenderår i sänder fyra medlemmar samt två suppleanter för dem. Medlemmarna och suppleanterna skall vara personer som avses i första meningen i 43 §. Skoltarnas förtroendeman är ordförande i båda skolråden.

Skolråden kan även sammanträda till gemensamt möte, varvid behandlas ärenden som är gemensamma för skoltarna.

## 46 §

*Förtroendeman*

För skötsel av skoltarnas gemensamma ärenden och bevakning av skoltarnas intressen kan genom val utses en förtroendeman för skoltarna, vars mandatperiod är densamma som för skolrådets medlemmar. Skolrådets gemensamma möte utser en suppleant för förtroendemannen, som sköter förtroendemannens uppgifter om denne har förhinder eller är jävig. Om förtroendemannens uppgifter stadgas närmare genom förordning.

Förtroendemannen och hans suppleant skall vara i 4 § avsedda personer som bor inom skoltområdet, kan skoltsamiska och är skickade för uppgiften.

## 47 §

*Valnämnd*

För förrättande av förtroendemannaval utser vardera byastämman tre medlemmar till valnämnden samt personliga suppleanter för alla medlemmar. Till medlemmar i valnämnden eller suppleanter för dem kan endast väljas personer som stadigvarande bor i byn i fråga och som har samtyckt till uppgiften. Valnämndens medlemmar sammanträder för att bland sig utse nämndens ordförande och vice ordförande. Valnämnden kan också fungera i form av sektioner, som är beslutföra med tre medlemmar.

Om valnämndens uppgifter stadgas närmare genom förordning.

## 48 §

*Förtroendemannaval*

Skoltarnas förtroendeman utses bland de uppställda kandidaterna genom majoritetsval. Om kandidatnominering och förrättande av val stadgas närmare genom förordning.

Röstberättigade är de skoltar som är myn-

diga och bor inom Enare kommun samt deras makar. Valnämnden gör upp en förteckning över de röstberättigade. Häradsskrivaren, församlingen och delegationen för sameärenden skall vid behov bistå vid uppgörandet av vallängden genom att lämna nödvändiga uppgifter. Alla skoltar som bor inom Enare kommun och deras makar har rätt att granska vallängden.

Vid förtroendemannavalen blir den person vald som har fått mest röster när båda byarnas valresultat sammanslås. Fallor rösterna lika, avgörs saken genom lottning mellan dem som fått samma antal röster. Valnämnden fastställer vid ett möte som hålls omedelbart efter att valen avslutats valresultatet med stöd av valprotokollen.

#### 49 §

##### *Besvär över beslut av valnämnden*

Ändring i valnämndens beslut får sökas av en i 2 mom. avsedd person på grundvalen av att beslutet kränker hans rätt eller att det har fattats i felaktig ordning eller annars strider mot lag. Besvär skall anföras skriftligen hos länsrätten i Lapplands län inom 30 dagar efter att valresultatet har offentliggjorts. I fråga om sökande av ändring iakttas i övrigt vad som stadgas i lagen om ändringsökande i förvaltningsärenden (154/50).

#### 50 §

##### *Tillkännasgivande och delgivning av beslut*

En skolt anses ha fått kännedom om byastämmas eller skoltråds beslut eller av valresultat, när beslutet eller ett protokollsutdrag som innehåller valresultatet har uppsatts på Enare kommuns anslagstavla och i skoltarnas förtroendemens kontor. Beslut och valresultat kan dessutom även publiceras i en tidning med allmän spridning på orten, om byastämman så beslutar. Om ett beslut endast berör en enskild skolt, anses dock delgivningen ha skett då beslutet bevisligen har delgivits honom.

#### 51 §

##### *Klanderbara beslut*

Ett beslut av skoltarnas byastämma eller skoltråd är ogiltigt, om det kränker enskild rätt.

Om ett beslut av byastämma eller skoltråd inte har tillkommit i behörig ordning eller om det annars strider mot lag, kan en skolt som är myndig och bor inom skoltområdet eller hans make eller en medlem av skolrådet begära att länsstyrelsen i Lapplands län konstaterar att beslutet är ogiltigt. Samma rätt har den vars rätt beslutet kränker.

Ett yrkande om att ett beslut skall konstateras vara ogiltigt skall göras anhängigt inom 30 dagar från det beslutet delgavs.

#### 9 kap.

##### **Särskilda stadganden**

#### 52 §

##### *Åker röjning*

Lagen om tidsbestämd begränsning av åker röjning (1385/91) gäller inte sådan röjning för vilken bidrag eller lån har beviljats med stöd av denna lag eller som bygger på ett tillstånd som beviljats med stöd av 9 § 1 mom. 6 punkten i denna lag.

#### 53 §

##### *Renskador*

Ägaren till en lägenhet eller ett område som överlåtits med stöd av denna lag har inte rätt till ersättning för skador som har vållats av renar.

#### 54 §

##### *Kommunal- och kyrkoskatt*

Staten behöver inte betala kommunal- och kyrkoskatt på inkomsterna av en lägenhet eller ett område som har förvärvats enligt denna lag, för det kalenderår då jord- och skogsbruksministeriet fick egendomen i sin besittning.

#### 55 §

##### *Verkställighetsmyndigheter*

Jord- och skogsbruksministeriet, Lapplands landsbygdsnäringsdistrikt, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, landsbygdsnäringsmyndigheten i Enare kommun samt Forststyrelsen sköter verkställigheten av denna lag. Forststyrelsens naturvårdsområde i norra Lappland handhar skötseln av statens mark- och vattenområden inom skolt-

området samt andra åtgärder i anslutning till nyttjandet av dem vilka förutsätts i denna lag. Jord- och skogsbruksministeriet kan vid behov meddela närmare föreskrifter om de förfaranden som skall iakttas vid verkställigheten av denna lag.

I uppgifter som avses i denna lag får, enligt vad som närmare stadgas genom förordning, som hjälp anlitas länsstyrelsen i Lapplands län, statliga och kommunala myndigheter, Kera Ab, Renbeteslagsföreningen och renbeteslagen, skogsnämnderna samt andra rådgivningsorganisationer.

Jord- och skogsbruksministeriet beslutar om ersättningar till skogsnämnderna och rådgivningsorganisationerna.

#### 56 §

##### *Hörande*

I fråga om ärenden som avses i 44 § 1 mom. 1 punkten och som är under behandling av statliga eller kommunala myndigheter skall myndigheterna bereda skoltarnas byastämma och skolråden tillfälle att avge ett utlåtande i saken. Begäran om utlåtande får sändas till skoltarnas förtroendeman, som skall sammankalla skolråden till ett gemensamt möte för att behandla frågan. Om byastämman inte har överfört uppgiften att avge utlåtande på skoltrådet, skall förtroendemannen även sammankalla byastämman för att behandla frågan.

Renbeteslagsföreningen och de lokala renbeteslagen skall beredas tillfälle att avge utlåtande i ärenden som hör samman med renskötsel och som kan ha mera vittgående betydelse med tanke på idkandet av renskötsel.

#### 57 §

##### *Kostnadsersättning*

Ersättning för skoltrådens mötesarvoden, resekostnader och andra kostnader betalas till skoltrådens ordförande, medlemmar och sekreterare av anslag ur gårdsbrukets utvecklingsfond på det sätt som jord- och skogsbruksministeriet närmare bestämmer.

För skötseln av skoltarnas förtroendemens uppgifter betalas arvode samt ersättning för kostnader av anslag ur gårdsbrukets utvecklingsfond på det sätt som jord- och skogsbruksministeriet särskilt bestämmer.

Valnämndens mötesarvoden, resekostnader samt andra kostnader ersätts av anslag ur

gårdsbrukets utvecklingsfond på det sätt som jord- och skogsbruksministeriet närmare bestämmer.

#### 58 §

##### *Användningen av medel*

Gårdsbrukets utvecklingsfonds medel får, utöver vad som ovan stadgas om användningen av dem, användas för följande av denna lag föranledda utgifter:

- 1) köp av mark och annan egendom,
- 2) skötsel och iståndsättande av förvärvat egendom,
- 3) långivning och därtill anslutna kostnader,
- 4) bidrag,
- 5) arbeten som utförs genom statens försorg,
- 6) underhåll av vägar som sker genom statens försorg,
- 7) statens i 7 § 2 mom. avsedda delägarskap,
- 8) forskning och utredningar som hänför sig till utvecklingen av skoltområdet,
- 9) utbildning av småföretagare och personer som ämnar bli småföretagare, samt
- 10) kostnader för översättningsarbete.

#### 59 §

##### *Förutsättningarna för frivillig skuldsanering i fråga om statliga lån*

För att underlätta den ekonomiska situationen för en låntagare som har råkat i bestående ekonomiska svårigheter kan frivillig skuldsanering i fråga om statliga lån och statens försäljningsprisfordringar genomföras, om det finns grundad anledning att anta att skuldsaneringen medför en väsentlig förbättring av låntagarens ekonomiska situation. Om en skolt har beviljats statligt lån för näringsverksamhet som avses i denna lag eller i naturnäringslagen eller renhushållningslagen och näringsverksamheten har upphört, får skuldsanering inledas bara om det inte på något annat sätt kan säkerställas att låntagaren kan behålla sin bostad. Vad som stadgas ovan hindrar inte att samtycke ges till det förfarande som avses i 97 § lagen om företagssanering (47/93) eller 78 § lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/93).

Frivillig skuldsanering kan gälla statliga lån och fordringar enligt denna lag, de lagar som avses i 68 §, naturnäringslagen, renhushållningslagen, landsbygdsnäringslagen samt lagen om gårdsbruksheter.

Ändringar i skuldvillkoren som görs vid

frivillig skuldsanering gäller även borgensmän och andra ansvariga för skulden liksom även en tredje part till den del det är fråga om hans egendom som ställts som säkerhet för lånet så som närmare stadgas genom förordning.

Om övriga förutsättningar för skuldsanering stadgas närmare genom förordning.

## 60 §

### *Skuldsaneringens medel*

Vid frivillig skuldsanering kan återbetalningstiden för statliga lån och fordringar förlängas, räntan sänkas samt befrielse från betalning av ränta och amorteringar beviljas så som stadgas genom förordning. Befrielse från betalning av amortering får dock inte medges till den del realsäkerheten för lånet eller garantier genom affärsverksamhet eller därmed jämförlig verksamhet tryggar betalningen av amorteringen. Endast av synnerligen vägande skäl kan lånetiden vid frivillig skuldsanering överskrida den tid som avses i 14 § 1 mom.

Om borgenärer som har beviljat en och samma låntagare räntestödslån eller annan kredit inte för sin del genomför skuldsanering, kan frivillig skuldsanering inledas i fråga om statliga lån och fordringar endast om särskilda skäl därtill finns och om de statliga lånens och fordringarnas andel av sökandens alla skulder överstiger ett belopp som närmare stadgas genom förordning.

## 61 §

### *Utredning och plan*

Före den frivilliga skuldsaneringen skall en tillförlitlig utredning över låntagarens ekonomiska situation företas och en plan göras upp över de åtgärder med vilkas hjälp en hållbar grund kan skapas för låntagarens företagsverksamhet, i den mån den har understötts med statligt lån, och för hans ekonomiska situation. Skuldsaneringen förutsätter att staten, låntagaren och kreditinstitutet undertecknar ett avtal om att vidta de åtgärder som ingår i planen. Avtalet undantränger skuldebrevsvillkoren för lånet i avtalet och villkoren i utlåandet om statligt lån till den del något annat har avtalats. Betalningar för sådana statliga försäljningspristfordringar enligt avtalet som förfallit får indrivnas utan särskilt beslut på det sätt som stadgas i 38 § 2 mom.

## 62 §

### *Förfall för en skuldsanering*

Om låntagaren inte iakttar den plan eller överenskommelse som avses i 61 §, kan det bestämmas att den frivilliga skuldsanering som där avses förfaller på det sätt och med de verkningar som närmare stadgas genom förordning.

Om för låntagaren fastställs ett saneringsprogram enligt lagen om företagssanering eller ett betalningsprogram enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner, förfaller den i 61 § avsedda frivilliga skuldsaneringen. Domstolen skall när den fastställer programmet beakta de lån och de fordringar som omfattats av den frivilliga skuldsaneringen utan inverkan av skuldsaneringen.

## 63 §

### *Sökande av ändring*

I beslut som landsbygdsnäringsdistriktet fattar i en fråga som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos landsbygdsnäringsnämnden inom 30 dagar från den dag då den som söker ändring har fått kännedom om beslutet.

Besvärsskriften kan i fall som avses i 1 mom. även inlämnas till den myndighet i vars beslut ändring söks, varvid myndigheten skall sända besvärsskriften jämte de handlingar som inkommit i ärendet och sitt utlåtande till besvärinstansen.

I beslut som den i 1 mom. nämnda besvärnämnden har fattat i ett ärende som avses i 36, 37 och 39 §§ får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden. I andra beslut av besvärnämnden i ärenden som avses i denna lag får ändring sökas endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Tillstånd kan endast beviljas, om det med tanke på tillämpningen av lagen i andra liknande fall eller med tanke på enhetligheten i rättspraxis är viktigt att få ärendet prövat av högsta förvaltningsdomstolen eller om något annat vägande skäl att bevilja tillstånd föreligger.

## 64 §

### *Beslutsavgifter*

För beslut som fattas med stöd av denna lag



uppbärs en avgift enligt vad som stadgas eller bestäms särskilt om uppbörden av avgifter. Landsbygdsnäringsdistriktets beslut är dock avgiftsfria.

## 65 §

*Närmare stadganden, föreskrifter och anvisningar*

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Jord- och skogsbruksministeriet kan meddela föreskrifter, som är noggrannare än stadgandena i denna lag och en med stöd av den utfärdad förordning, om beviljande av lån, bidrag och andra förmåner som avses i denna lag. Jord- och skogsbruksministeriet fastställer likaså köpe- och skuldebrevsformulären, ansöknings- och beslutsformulären samt andra formulär och anvisningar gällande förfaringsätten som behövs för verkställigheten av denna lag.

## 10 kap.

**Ikraftträdelse- och övergångsstadganden**

## 66 §

*Ikraftträdelse- och övergångsstadgande*

Denna lag träder i kraft den 199 .

Genom denna lag upphävs skoltlagen av den 24 augusti 1984 (611/84) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

## 67 §

*Egendom som överförs*

Egendom, som har förvärvats med stöd av den upphävda skoltlagen och annan tidigare skoltlagstiftning och om vars användning inte har beslutats innan denna lag träder i kraft eller som befrias från användningsändamål som anges i den nämnda lagstiftningen, anses ha blivit förvärvad för de ändamål som avses i denna lag.

## 68 §

*Vissa åtgärder och rättsförhållanden enligt tidigare lagstiftning*

I fråga om återbetalningstiden för och rän-

tan på statens och kreditinstituts fordringar i enlighet med lagen om anskaffande av boplatser åt vissa skoltar (273/55), jordregleringslagen berörande skoltar (593/69) och skoltlagen samt i fråga om övriga villkor för dessa fordringar iaktas den upphävda stadganden som gällde när denna lag träder i kraft och motsvarande avtalsvillkor. I fråga om återbetalningstiden för, räntan på och övriga villkor för fordringar som med stöd av den nämnda skoltlagen har uppkommit efter att denna lag trätt i kraft iaktas likaså stadganden i nämnda lag.

De stadganden som gällde när denna lag träder i kraft iaktas också i fråga om de ärenden som även annars hör samman med verkställigheten av den lagstiftning som avses i 1 mom. och om vilken annat inte stadgas i detta kapitel. Detta gäller även skattefrihet för staten, betalningslättnader, arbeten som utförs genom staten försorg samt begränsningar som hänför sig till lägenheter. Överlåtelsestillstånd för lägenheter och befrielse av lägenheter från begränsningar kan dock med avvikelse från ovanstående lagstiftning beviljas enligt de grunder som stadgas i 36 § och med iakttagande av där angivet förfarande. I fråga om sökande av ändring iaktas i tillämpliga delar vad som stadgas i 63 §. Genom förordning kan även utfärdas sådana stadganden om förfarandet som avviker från nämnda lagstiftning.

## 69 §

*Statens ansvar för tidigare lån samt skötselavoden*

I fråga om statens ansvar för lån som med stöd av den lagstiftning som nämns i 68 § har beviljats innan denna lag trätt i kraft och i fråga om ersättning för skötselkostnader för sådana lån iaktas de stadganden och föreskrifter som meddelats med stöd av dem som gällde när denna lag träder i kraft samt motsvarande avtalsvillkor.

## 70 §

*Tidigare pantträter*

En lägenhet eller ett område, som sålts med stöd av den lagstiftning som nämns i 68 § och som då denna lag träder i kraft utgör pant för statens köpeskillings- eller försäljningsprisfordran och räntan på den tills fordran är till fullo betald, utgör alltjämt på samma villkor pant till säkerhet för betalningen av fordran.

En lägenhet eller ett område utgör pant i enlighet med den lagstiftning som gällde när denna lag träder i kraft även för betalning av en sådan köpeskillings- och försäljningsprisfordran jämte ränta som avses i den lagstiftning som nämns i 1 mom. och som uppkommit sedan denna lag trätt i kraft eller om vars panträtt inte dessförinnan har gjorts anmälan till den behöriga domaren.

För betalning av kostnadsandelar enligt den i 1 mom. avsedda lagstiftningen och räntor på dem utgör lägenheten eller området pant så som 1 och 2 mom. stadgar.

Utgör en lägenhet eller ett område pant enligt 2 mom., skall landsbygdsnäringsdistriktet sända en anmälan om detta till den behöriga domaren för införande av en anteckning om panträtten i inteckningsregistret. Då fordran är till fullo betald, skall landsbygdsnäringsdistriktet anmäla för domaren att lägenheten eller området har befriats från pantansvar.

## 71 §

*Medelsförvaltning*

Medel i gårdsbrukets utvecklingsfond kan användas även för sådana ändamål som har samband med verkställigheten av den lagstiftning som nämns i 68 §, om de har använts för dessa ändamål innan denna lag träder i kraft.

## 72 §

*Övriga övergångsstadganden*

Den första i 42 § avsedda byastämman skall sammankallas inom sex månader och de första förtroendemannavalen hållas inom ett år från det lagen träder i kraft. Skolträden inleder sin verksamhet omedelbart efter att de utsetts vid byastämman. Skolrådets och förtroendemannens första mandatperiod pågår till utgången av 1996. Stadgandena i 56 § tillämpas först sedan skolträden och förtroendemannen har blivit valda. Vad som stadgas om skolrådets och förtroendemannens uppgifter tillämpas först sedan skolträden och förtroendemannen har blivit valda.

Skoltars låne- och bidragsansökningar, som är anhängiga med stöd av den skollag som upphävs genom denna lag samt renhushållningslagen och naturnäringslagen, samt påbörjade dispositionsplaner för lägenheter som skall överlåtas till skoltar slutbehandlas med iakttagande av de nämnda lagarna.

## 73 §

*Hänvisningsstadgande*

Om det på något annat ställe i lagstiftningen hänvisas till den upphävda skollagen skall hänvisningen anses avse motsvarande stadgande i denna lag, om inte annat följer av vad som stadgas i denna lag.

2.

**L a g**  
om ändring av 30 § lagen angående stämpelskatt

I enlighet med riksdagens beslut  
ändras 30 § 1 mom. 3 punkten lagen den 6 augusti 1943 angående stämpelskatt (662/43), sådant detta lagrum lyder i lag av den 28 december 1990 (1333/90), som följer:

<p style="text-align: center;">30 §</p> <p>Överlåtelsehandling beträffande äganderätt till fastighet är befriad från stämpelskatt:</p>	<p>näringslagen (1295/90), renhushållningslagen (161/90), naturnäringslagen (610/84) eller skoltlagen ( / );</p>
--	--

3) då överlåtaren av en lägenhet, en del därav eller ett område är staten och överlåtelsen sker för ändamål som avses i landsbygds-

Denna lag träder i kraft den \_\_\_\_\_ 199 .

Helsingfors den 14 oktober 1994

**Republikens President**  
**MARTTI AHTISAARI**

Jord- och skogsbruksminister *Mikko Pesälä*

## 2.

**Lag****om ändring av 30 § lagen angående stämpelskatt**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 30 § 1 mom. 3 punkten lagen den 6 augusti 1943 angående stämpelskatt (662/43), sådant detta lagrum lyder i lag av den 28 december 1990 (1333/90), som följer:

*Gällande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

## 30 §

Överlåtelsehandling beträffande äganderätt till fastighet är befriad från stämpelskatt:

3) då överlåtaren av en lägenhet, en del därav eller ett område är staten och överlåtelsen sker för ändamål som avses i landsbygdsnäringslagen (1295/90), renhushållningslagen (161/90), naturnäringslagen (610/84) eller skoltlagen (611/84);

3) då överlåtaren av en lägenhet, en del därav eller ett område är staten och överlåtelsen sker för ändamål som avses i landsbygdsnäringslagen (1295/90), renhushållningslagen (161/90), naturnäringslagen (610/84) eller skoltlagen ( / );

Denna lag träder i kraft den

199 .

## 1.

## Sää 'mlää 'kĕ

Riikkpeei 'vi riäššâm mie ldd šiött'teet:

1 lăâkk

**Aalmilaz šiött'tööz**

1 §

*Lää 'jj tmie 'rr*

Tän lää 'jj täävtössân öödäsviikkäd sää 'm-meer da -vuu 'vd jie llem da pi rĕĕgeemvuött-vâjlažvuöđid da ruökkäd da öödäsviikkäd sää 'mkulttuur.

Tän lää 'jj vuâlaž tuaimid viö kĕke piijmen älgv uâmmšed vuöss saa 'jest:

1) saa 'mi luâd- da jee 'res jie llemvue 'jji da sää 'mkulttuur öödäsviikkmuš da jie llemvue 'jji mäângpeällsâzen tuejjummuš

2) jâlstempöörti da jeâlstem- da tuâjjpirrööz pue 'rummuš

3) sää 'mtäâli pue 'rummuš da tööi pöözžtummuš saa 'min

4) luâdree ĕĕgesvuöđi pi štti äu kĕkummuš, ä rbbvue kĕkpirrööz ruökkmuš da še jee 'res pirröosa ššid; da

5) di še jee 'resnalla sää 'mvuu 'vd öödäviikkmušše

2 §

*Sää 'mvu 'vdd*

Tän lää 'jj vuâlaž täaimid spraavdöödât sää 'mvuu 'vd öödäsviikkâm väaras

Sää 'mvu 'vdd lij tän lää 'jj miel 'dd vu 'vdd, kää 'tt šâdd

1) nuörttjest riikk raaj räjjä

2) säâu 'jest Lättjo kĕke Kattajââ 'r räjjä da tön liinj räjjä, kää 'tt mäânn Kattajââ 'ur viöstârpeä 'ln Ruohojââ uri räjjä da tööi lăâ 'ddĕke 'rdempeä 'l Kuruvuei 'v räjjä da tö 'st öödäs Mattojââu 'r viöstârpeä 'l Näņņvuön viöstârĕâčĕa mie ldd looggeel Kevâjââu 'r vu 'vdd obbnēs.

3) Viöstrest liinj räjjä, kää 'tt mäânn ĕe 'jmiel 'dd Näņņvuön Tsarminjaarg tâ 'vĕĕäcca da tös 't Paalgâssuöllja da tö 'st öödäs Kärppäsuöllu, Varttasuöllu, Koutukinsuöllu, Lihasuöllui, Kuorpasuöllu, Pahtasalmensuöllui da Pisternjaarg nuörttpeä 'l da Naamajââu 'r tääl tâ 'vpeä 'l Nje žžjââu 'r Siiričue 'lm Lammassuällja da veâl

öödäs Iijââu 'r Ruâvnja rĕĕge da Aanar da Uccjoogg kää 'ddi kōskksaž raaj täjjaCuö 'lmmvää 'r puött; da

4) tâ 'vven Aanar da Uccjoogg raaj räjjä

3 §

*Pörggâmvu 'vdd*

Tän lää 'jj mie ldd luâđjie llemvue kĕĕken looggât u 'ccmäddtääll da spesialmäddtääll da kue lšeeellmuš, mie 'ccstummuš da puäzžtääll di še mue 'rjuussmuš , kuöbbri noorrmuš da nâkkam jee 'res ööđsmöövvi luâdree ĕĕgesvuöđi äu kĕkummuš.

Tät lää kĕk kuâskk še jee 'res u 'ccpörggmuužž, (mie ldd looggeel algpohhtmuš) mii oudd tuâj pörggja da suu peârri vuâzzlaid da še tön ool veâl jee 'res oummid nu 't, štö töt va 'sttâd jeänmōsân kolmm ee kĕkтуâjjpääi kĕ. Jōs pörggâgest lij sa 'mi jijjâz pri 'meâr saa 'mi pi rĕĕgeemvuö 'tte , vuei 'tet še šuu râb pörggâmužž lääinted da veä kĕkted ko mâi 'd lij ööu 'dpeä 'lnn ceälkkum.

4 §

*Sämmlaz*

Tän lää 'jj mie ldd sämmälzân kĕiöčĕât oummu, kää 'tt jĕiöčĕ lebe koon puârssin lebe ääjĕjin da ääkin hä 't de öht lij mättjam vuösmâs kĕiöllân sää 'm kĕiö 'l , da suu kâ 'rmmlečĕes. SämmLöžen kĕiöčĕât seža pâi öuddjab sää 'milaa 'jĕin ceälkkum tön šöddâmvuöđlaž sämmala da suu kâ 'rmmlečĕes.

5 §

*Tuörrĕjžööz vuâla oummu da pörggâm*

Tän lää 'jj vuâlla kuulli lääinain, veä kĕkvuöđin da jee 'res tuärrĕjstüaimin vuäitt piäšsäd vuâzzlōžân nâkkam sämmälz, koon pöššĕi jeâlstempäi kĕk lij sää 'mvuu 'vdest, da kää 'tt lij ekonomalaz saa 'jes da jie llemvue 'jjes da še oumžen lij nâkkam, štö suu kännad tuärĕjad. Seämma kuâskk še sämmala pie 'lĕuei 'm. Tuörrĕjžööz u 'vddemen vää 'ldet lokku oocci da suu pie 'llĕueim puätti, vää 'rkōsvuött da jee 'res jeällmōžž.

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuáimin vuáitt piássád vuázzlõžân še áâ 'jtemes ooumaž, jõs tõõz liä jee 'rab veä 'r.

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuáimin ij vuei 't piássád vuázzlõžân nákkam ooumaž, koon jijjäs lebe piellkuie 'm õ 'httereknasttum puátti jee 'res ko tän lää 'jjest ceálkkum põrggmest liä šuu 'rab ko meä 'cctäällministeria nánneem mie 'r.

Õudpeä 'lñn 3 §:st ceálkkum põrggmužž (põrggâm vuáitt obbnēs lebe pái pie k̄knes toi 'mmjed sää 'mvuu 'vdest) vuei 'tet tuärjjat jõstõn lij áâ 'nnem toolkven sännla pi 'rğgeemvuõ 'tte da põrggmest liä vääjlažvuõđ šõddát kánnteejen.

## 6 §

*Põrggâmáá bleķ*

Tän lää 'jj vuälla kuuli tuärjjõõz vuei 'tet u 'vdded:

1) luáđlaž ooumže

2) máäñg luáđlaž ooumže õhttežže; da

3) nákkam õhtõsse, káá 't šáđd luáđlaž ooumuin da koon täávtõssân lij vuõsstuájjan tän lää 'jjest ceálkkum põrggmuš.

Õudltõssân tuörjjõõz ouddmušše 1 momenttist 3 sää 'jest ceálkkum õhttõ 'sse lij tõt, štõ tõn tiuddvuázzlain lebe vuázzlain pá 'jjel pie 'll liä nákkam oummu , kook jijj lebe kooi piári vuázzla vuássá 'tte tuärjjam tue 'jjummušše. Jee 'rab veä 'r diõtt vuei 'tet õhtõ 'sse miõttád tuörjjõõz še tã 1, ko tiuddvuázzlõžân liä še jee 'res oummu ko sää 'm.

## 7 §

*Tuärjjamvuálaž õhtõõz*

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuärjjõõz vuei 'tet u 'vdded nákkam pääiklaž da še jee 'res õhtõõzzid, kook liä privatvuámšstõzzást da kook õõudás-ve k̄ke tän lää 'jjest ceálkkum põrggâm- lebe kulttuuraa ššid.

Tuärjjõõz vuei 'tet u 'vdded še nákkam siõmna šuu 'rbib õhtsaž háammaid, koin liä vuázzlõžžen še jeárraz ko sää 'm lebe pääiklaž õhtõõz. Riikk da kã 'dd vuei 'tte še ä 'lğged vuázzlõžžân õhttsáž háammaid.

## 8 §

*Máttam tuörjõstuáim jee 'res láaa 'jji mie 'ldd*

Sää 'mvuu 'vd palggsid tuärjjeet puázztáäll 'lää- 'jj (161/90) mie 'ldd. Muđoi 4:st ceálkkum saa 'mid uu 'det õudltõõzzid tän lää 'jj mie 'ldd. Tõk va 'sttee puázztáäll 'lää 'jjest da luáđjie 'llevue k̄klää 'jjest ceálkkum õudltõõzzid.

Tän lää 'jj mie 'ldd tuörjjõõz jeä 't uvddu nákkam hommu, koon vääras lij uvddum veä k̄k- vuõtt, riikklaänn lebe korkkтуärjjõsláänn mõnne jee 'res láä 'jj mie 'ld.

## 9 §

*Máttam vuõiggádvuõđ*

Sámä 'mvuu 'vdest jeälsteēja sámmlost lij vuõiggádvuõtt jee 'res korvvõõzttää tän vuu 'vd riikk jánnamin da čaa 'zzin:

1) vä 'ldded jijjáz puá 'lddemmuõrrtaarbees vääras riikk meä 'ccest viirram muõrid da kã šk̄kmuõrid, leša ij seža raajjmu šše ántteeja muõrid;

2) vä 'ldded vie 'ltemes taarpees vääras raajjâm-, puá 'lddem-, da jee 'res kuáttaunásmuõrid da še raajjâm- da jee 'res kuátt 'taarbees vääras šáu 'rrvuõddáz da máđdvájjaz ttõõig , kooig miecchalltõõz verğgoummu meä 're;

3) raajjád puázz-, mie 'cctummuš-, da kue 'll- šee 'llemkeámpaid, kue 'lpoo 'grvid da áái taid taarblaž paai k̄id mie 'cchalltõõz láá 'v kee 'jjest;

4) raajjád säätkaid da áárdaid jee 'rab láá 'vitää;

5) lue šted skootid luõttu da čuõppád tõi 'd suei 'nid, lõõstid, njoorm da vuáššid da mie- 'cchalltõõz láá 'vin še kõõccád jeákkal

6) rai 'vvjed peáld, poožn da palggsid; da

7) šee 'lled kue 'l riikk jánnmest

Meä 'cchalltõõz ve 'rğgne k̄kin láá 'vin vuei- 'tet 1 moment 1, 2, 4 da 7 saa 'jest ceálkkum õudltõõzzid u 'vdded jee 'rab veä 'rest še õhtõõz- zid, koid sää 'm ko 'lle. Meácchalltõõz verğgne k̄k vuáitt u 'vdded 3 saa 'jest ceálkkum õudeltõõz še õhtõsse, káá 't šeell kue 'l da 6 saa 'jest ceálkkum õudltõõz páái k̄oolaž palggsa.

Õudpeä 'lñn 1 momeent 3 da 5 saa 'jest ceálk- kum láá 'v vuázz u 'vdded pái tã 1, jõs tän raajj- muužž tuejjummuš lebe jákkal kõõccmuš lij áâ 'nnem nu 'vddmen peári pi 'rğgeemvuõđ lebe luáđjie 'llevue k̄kтуájai kee 'jjest jeármjen.

## 2 Láákk

**Lääin da jee 'res tuörjjõstuáim**

## 10 §

*Láinn- da veä k̄kvuõttõudltõõz*

Tän lää 'jj mie 'ldd vuei 'tet lááin da veä k̄kvuõđ miõttád pue 'tinalla;

1) Mááddvuá 'sttemplááin táál, tõn vuássadvuõđ lebe láá 'ssmáádd hámm'mušše, de tã 'l táállan

kiõččât še mäaddha ħķķeemlākka (396/4), luādjie llemvue ķķlākka, puāz3tāäl'lāā ħħ (590/69) ja puāz3tāäl'lākka da õõu dbu sää mlaa ħħid vuādđeel vuādđummu da tõi 'd ve rddjem tääł;

2) investointiläāin da veā ķķvuõd

a) luādjie llemvue ķķ- da jeeres u 'ccpõrggmet taarblaž ħiiddõs da pääđ āā 'nnemvuāmštõõžž hāmnam vāāras;

b) luādjie llemvue ķķ-, da jee 'res u 'cclagan põrggmet taarblaž tuejjeem-, äitt-, aazztem- da kääzškā 'sttemraajmõõžž, 9 §:st ceälkkum raajlmi da tõi 'd kuulli mašinai da jee 'res seāmanallšem raajlmi raajmmuūžž, šuu 'rummuūžž da pue 'reem tuājai vāāras da tuājjpirrõõžž pue 'rummušše, ä 'rbvue ķķpirrõõžž ruõkkmušše da pirrõssuejlaž investointid;

c) äāid raajjāmkuuli vāāras, täl ko äidd raajāt mäddtāäl'jānmen ā 'ntteeja mäadd pirr di peald da viistsõõ 'ji rai 'vjem da pue 'reem vāāras;

d) cuõggas raajmmušše, čāā '33 hām'm'mušše, kuānviiggi raajmmušše da šleā 'dgem vāāras;

3) põrtllāāin da veā ķķvuõd põõrt da tõõžž kuulli täällraajmõõžž raajmmuūžž, šuu 'reem da teevv-muužž vāāras di jie llempirrõõžž pue 'reem di tõi õhttvuõđāst še a 'rbvue ķķpirrõõžž ruõkkām vāāras;

4) āānnemkapital'lāāin spesialmäddtāäl, amatlaž kue llšee llem da 3 §:z 2 momentist ceälkkum u 'ccpõrggām alteem da šuu 'reem õhttvuõđāst da suhdantei ta 'sjiem vāāras; da

5) jāt'temveā ķķvuõd ammatlaž kue llšee llem da 3 : 2 momentist ceälkkum u 'ccpõrggām alteem da šuu 'reem diõtt šõddām paa l'ķid ja kõõsklaž tuājjviõkk'kuulid di põrggi jijjāz pä l'ķķ'kuulid, miõk liā õõudķittetuõ 'ltuõ l'jumuužž vuāla.

Lāāin da veā ķķvuõd u 'vddmest da uvdde-mõudltõõžžin šio'tt'teet tää 'rkben asetõõžžin.

Vuõiggādvuõd tån lāā 'jjest ceälkkum veā ķķvuõ 'te ij vuāžž āālgasmetteed.

## 11 §

### *Kue llštummuūžž*

Mäddtāäl õõudāsviikkām fondi tie ħħivui 'm vuei tet hāmnam kue lāālgaid sää mvuu 'vd čāā '33id i 'stteem vāāras da tue 'jjeet še jee 'res tuāimid, mõõk kue 'skķe kue llčāā '33i hāiddamtuāimid.

Õõudpeā lnn 1 momentist ceälkkum tuāimast reā šš jānampāi ķķ-jie llemvue ķķķruug, kää tt vuāitt tõi viõ kkepiiħmmuūžž u 'vdded meā 'challtõ 'sse, šiil- da kue 'ltāäl tu tķeemstrooitla lebe kue llšee llemkää 'ddid.

## 12 §

### *Māttam cuāggāsrāajjām- da čāā 'cchuõlltuāi*

Riikk vuāitt, jos tõõžž lij tarbb, raajjād lebe raajted sää 'mtāalai vāāras taarblaž cuāggasraajjām- da čāā 'cchuõlltuājaid. Jānampāi ķķjie-llemvue ķķķruug reāšš āā 'ššest.

Jānampāi ķķjie llemvue ķķķruug kādd 1 momentti mie ldd rajjum čuõkku kuddān āā 'nnmest tõn rājja ko čuāggas lij luõvtum privat cuākkxen lebe aalmilaž čuākkxen āā 'nnem diõtt.

## 13 §

### *Sluuzbtuārjõs*

Jānampāi ķķjie llemvue ķķķruug vuāitt riikk täällarvvõõžžāst cuāi 'jtum tie ħħħin u 'vdded veā ķķvuõd nākkam hāmmaid, māāivui 'm õõudāsviigħāt da ruõkkāt sää 'mvuu 'vd kulttuur-, teāt- da jee 'res sluuzbid.

## 3 lāākk

### **Lāāin- da veā 'ķķvuõttmāāi 'n**

## 14 §

### *Lāāināi ħħ da korkk*

Lāi 'nnāi ħħ lij jeānmõsān 25 ee ķķked. Lāāin korkk lij 4%.

Lāāin, mõõk liā uvddum raajmmuūžž tuejjeem, teevv-muužž da šuu 'reem vāāras di še mäaddvuā 'sttemlāāin lij koorktemmes kuõi 't vuõsmās ee 'ħħ āāi 'j.

Lāāinai vuõsmās vuānõs'māāus pe 'rrjet tõn mähsspeei 'v, kää tt kuõi 't ee 'ħħ ķee 'jjest vuõsmāsān šādd lāāin lebe tõn vuõsmās teā ħħħvue 'zz kaggmest.

## 15 §

### *Lāāinai da veā ķķvuõdi jāānmõsmeā 'r*

Lāāin vuei 'tet u 'vddet jeānmõsān 85% vuāmštõõžž hāmnamhāā 'ddest lebe nākkam kuulin, māi 'd vuei 'tet priimmād.

Veā ķķvuõd vuei 'tet u 'vdded jeānmõsān 60% nākkam kuulin, koid vuei 'tet priimmād.

Rāā 'jtõs ij seža kuõsk tuārjõõžžid, mõõk liā ceälkkum 13 §:st.

Jõs hommu uu 'det veā ķķvuõd di še lāāin, veāķķvuõd da lāāin õhttsāzmie 'rr vuāžž kā 'tted hāmnam puk kuulid obbnēs,

Mäddvuä 'sttemlääin ij vuäžž u 'vdded nákkam kaaup teäggeema, mä 'st vuämštöözz luovtöshâ 'dd mošt debe lij jeänab ko mäi 'd päi kkkää 'dd â 'ntteeja hä 'dd lij.

## 16 §

*Läain ääsktöözz*

Läain ääsktössân älgg lee 'd täällkiddjummuš. Läain vuei tet seža u 'vdded še jee 'res priimmânallšem Kiddjummužž vuästa,

## 17 §

*Lääintös da tön kuöskki meä 'rröözz*

Läinna 'jin, läainai vuänöözzin da koorck piij- mest, mäüσαι mähsäi gggpooddäst, mäâ 'njem- mest lebe riikklääin korkkluoövsvuöd miöttmest, kapitalmeä 'rstes vää 'nes vuäžžmööžž ööut vuära spravdööttmest lebe muöi vuä 'nkab ää 'jest da jee 'res läinnmäainai pirr šiött'teet tää 'rkben asetöözzin.

## 18 §

*Läain da veä kkvuüä 'miöttmuš*

Läainaid da veä kkvuüödid meätt jännam- päi kkkjie 'llemvue kkkruug .

Öuddel ko jännampäi kkkjie 'llemvue kkkruug reäšš läain lebe veä kkvuüödi miöttäm, vuei tet, jös oozžât, hämmad kää 'dd jännampäi kkkjie 'llem- ve 'rggoummui ceälkkmuš da taarbšemest še jee 'res ceälkkmuužžid nu 't mä 'ht asetöözzäst šiött'teet.

## 19 §

*Râäjâm jâä 'dtummuš da ta 'rkköözz*

Mädd- da meä 'ctäällministeeria vuäitt taarbšemest u 'vdded tän lää 'jj da tön kēe 'jjest uvddum asetöözz tää 'rkab meä 'rröözzid raajjmest, möönn tän lää 'jj mie 'ldd tuärjjeet.

Raajjmušše miöttum veä kkvuüödi da läainai äännmuužž kää 'ccem da mähsöudltöözzi tuöttäm diött älgg raajjampäi kēst äâ 'nned raajjâm- lää 'ppriäššmest meä 'ruum ta 'rkköözzid: jän- nampäi kkkjie 'llemvue kkkruug vuäitt tuärjööžž u 'vddmen mie 'rreed äâ 'nned še jee 'res miölstes taarblaž ta 'rkköözzid. Ta 'rkköözzid spravdäätt kää 'dd raajjmušta 'rkkeeja lebe raajjâmlää 'pp- riäššmest meä 'ruum ooumaž raajteei mahssu. Jos raajjâmlää 'v jeä 't taarbšukku, ta 'rkkööžž vuäitt tue 'jjeed še kii-ne jee 'res äâ 'nteeja ooumaž, koon jännampäi kkkjie 'llem-vue kkkruug preemm.

Raajjmušta 'rkkeeja älgg še jee 'res ko 2 mo- menttist ceälkkum paai 'kin veä kkted tän lää 'jj viö kkepiijjmest spravdöödeed öudeltööžž oocci mahssu raajjmööžži arvööžžid, ta 'rkkööžžid da jee 'res tuäimmses kuulli tuäjaid.

## 20 §

*Kääccmuš*

Mädd- da meä 'ctäällministeriast, mädd- da me 'ctäällministeria teättsluužpkuvddööžžäst da jännampäi kkkjie 'llemvue kkkruugäst lij vuöi 'gg- ädvuött u 'vdded vää 'ld oummuid tuejjeed ta 'rkkööžž veä kkvuüödi da läainai äâ 'nnemest. Läain da veä kkvuüödi vuäžžä älgg čuäi 'jted sijjid pukid taarblaž tiill- da jee 'res ä 'šškii 'rjid da še jee 'resnalla veä kkted ta 'rkkööžž tue 'jjemmest.

## 4 låäkk

**Mäadd hämm'vuš**

## 21 §

*Vuästt- da serddmööntööllmuš*

Jännampäi kkkjie 'llemvue kkkruug vuäitt vuä 'sted tän lää 'jj meä 'ri vääras täälaid, täälvue 'zzid, vuöiggädvuüödid da vuässöözid. Kaupphâ 'dd ij vuäžž lee 'd päi 't tön poddsäž ä 'ntteeja häâ 'dd.

Jännampäi kkkjie 'llemvue kkkruug vuäitt äâ 'nned tän lää 'jj meä 'rid še mäddtääll 'lää 'jj (188/77), luädjie 'llemvue kklää 'jj, puäžžtääll- 'lää 'jj da jännampäi kkkjie 'llemvue kklää 'jj (1295/78) meä 'ri vääras jee 'res nalla ko vuöi 'ggädvuüödiäst hämmad mädd- da meä 'cc- täällmäädäda uvddum läkka (391/78) vuäddeed ho 'mmjum mäadd.

Jännampäi kkkjie 'llemvue kkkruugäst lij vu- öi 'ggädvuött vaajted vaaldšemes mäadd jeärssi vuämštäm mäaddaid lebe jee 'res riikk verggöpöörti vaaldšem mäaddaid. Jös vaajtemnallšem mäadd jeä 'ta seämma ärvvsa, ko 'rvveet räätktös teä 'ggen.

Meäcchalltös serdd, mäñña ko jännam- päi kkkjie 'llemvue kkkruug lij tō 'st esitööžž tue 'jjääm, jijjös vaaldšem vuäläž riikk mäaddast tän lää 'jj meä 'rid taarbšem mäaddaid jännam- päi kkkjie 'llemvue kkkruug vaaldšem vuälla. Meä 'cchalltööžž vaaldšem vuäläž mäaddaid vuei tet se 'rreded še öu 'ddki 'tte jännam- päi kkkjie 'llem-vue kkkruug vaaldšem vuälla, vuöss'sääjest jeälstumušše ä 'ntteejai tääli vuäddeem vääras. Jös meä 'cchalltös da jännampäi kkkjie 'llemvue kkkruug jia piäzz



õoutmiõ lle serddemvuâlaž määddain, âlgg ä šš viikkâd rä tkkeem diõtt määdd- da meä cc-täällministeeria.

## 22 §

*Määdd lâ nstummuš päkkcuârvvamkaaupâst*

Päkkcuârvvamkaaupâst rii kke lâ nstum tääl da jee res sämmla sää mvuu vdest vuämšstem tääl l lebe tön vue ss vwei tet, huõlkâni tös t mâi d päkkcuârvvakaupâst rii kke uvddum lääj 7 §:st šioõtt teet. ââ nned tän lää j j meä rid di u vdded tön sämmlõ žže, kââ tt ää jben tön vuämšsti lebe suu pie llkuei mmses lebe suännai lebe kuâba-ne suännai preeddanviõr 2 lâaggast ceälkkum rue tte lebe peâmpärnna lebe näkkam oummu pie llkueimma, hâ t de tât ij tiudče tän lää j j 5 §:st meä rruum õudltõõzzid. Lâ nstum tääl ââ nnmest vwei tet â nteejai saa ji jäkktõõllâd tön, mâi d päkkcuârvvamkaupin kaupšem täälai rii kke lâ nstemmest uvddum lää j j 7 §:z 4 momentist lij mie rruum. Lâ nstum tääl vwei tet u vdded še õhtse žže kuâhttsa lebe mäņņgsa tän ceäkksest ceälkkum ooumže.

## 23 §

*Åalgasmetteemkeâldd*

Tän lää j j mie ldd riikk vuâ sttem kiiddâs vuämšstõõzz ij vuäžž åalgasmetteed åalg- asvä lddemlää j j 4 lâagg 24 §:z mie ldd õõudbu vuämšteeja lebe suu vuäžžamoummu vie ljest, mõõnn tääl ij leäkku panttвуõiggâdvuõd mie ldd lebe jee resnalla välldam oolâs.

## 5 lâäkk

**Määdd kaupšummuš**

## 24 §

*Määddkaupšentuâim*

Õõu dpeâ lnn 4 §:st ceälkkum sämmlõ žže vwei tet u vdded vuõss'sââ jest jeâlstem vâaras taarbšem toont se sttuõ lljeeja jeânmosân 5 hehtaar tääl. Tõn ij vuäžž jee rab šioõgg veä rtää u vdded jee res päikka ko jeä rmaõpaai ki oolõpeällä. Jee rab veä rest vwei tet seža u vdded mõnne ve rdd šuu rab õõu dpeâ lnn ceälkkum täällad.

Sää m ääjab vuämšstamma tallu vwei tet u vdded lââ ssmäädd, vuässõõzz da vuõigg- âdvuõdid, jõs lij vwei nnmest, štõ tõk liâ taarbლაž luâdjie llemvue j j ha rjttummušše, leša ij jeânab ko

mâi d puäžžtääll'lää jjest da luâdjie llem- vue kklää jjest šioõtt teet. Sämmlo žže da 6 §:st ce- ällkkum põrggmid vwei tet uccpõrggmuužž vâaras u vdded še määdd.

Õõu dpeâ lnn 1 momentist ceälkkum tääl ij vuäžž u vdded kuâhttsa lebe mäņņgsa õ htseže. Tõn vuäžž u vdded seža pie llkuei mid.

Tääl vâaras vwei tet vuâddeed juâkklää jjest (604/51) ceälkkum ââ nnemvuõiggâdvuõtt jue k k päikka nuu bb tääl se st (tl. vuõiggâdvuõtt še lled kue 1, jââ tted cõõd, vä ldded čää '33).

## 25 §

*Mättam või ggâdvuõd čäcca*

Tääl da lââ sšjânnam vuõiggâdvuõdâst tâ 1 ko tõt vuâddeet riikk meä ccjânnma, lij viõggâst tõt, mâi d lää jjest (meä rroõz kõskkraajâst čää 'žžest da čaa 'žzi juâggast) 5 §:z da 9 §:z 2 momentist šioõtt teet. Kuâ ss vuâddeet mäņņg täällad lebe lââ sšjânnmed seämma poodd, tõi vâaras vwei tet rätkkad šioõttlõs õhttsaž čää cõpâi k k. Vuâddan õhttsaž vuässõõzzi meä rreema liâ täälai da lââ ssmääddai manttaal. Vuõiggâdvuõtt jeâ t seža kuõ š k k paikka u vddu.

## 26 §

*Määdd âânnmuš jee res meä rid*

Jõs hommum vuämšstõõzz jeâ t taarbšukku tän lää j j meä rid, vwei tet tõt ââ nned luâ d- jie llemvue kklää j j. jânnampâi k k jie llem- vue kklää j j lebe puäžžtääll'lää j j meä rid lebe ââ nned tön jee res meä rid jâ k k tõeõlee 1 tön mâi d vuõiggâdvuõdâst luõvted riikk määdd- vuämšstõõzz da puâttipu hti vuõiggâdvuõdid lij lää j j jest (687/78) meä rruum.

## 27 §

*Määdd ââ nnemplan*

Jânnampâi k k jie llemvue k k kruug âlgg tue- jjeed j j jâs-i määddââ nnemplan ho mmjummu lebe jee res nalla hommum määddast, pe ce tâ 1 jõs kõõččmest lij pâi õõut lebe mättam 24 §:st ceälkkum tääl lebe jee res vuu v d vuâddemest lebe 25 §:st ceälkkum vuämšstõõzzâst.

Tâ 1 ko vuämšstõõzz ââ net jee res ko tän lää j j meä ri vâaras ijka jânnampâi k k jie llem- vue k k kruugâst leäkku, tön mie ldd mäht lij jee rben šioõtt tuum, vuõiggâdvuõtt riikk määdd- vuämšstõõzz luõvted, âlgg tât vue ss tän ää ššest se rdded määdd- da meä cctäällministeeria kiõt- tõõlâm diõtt.

Plaan siiskâst, raajjmest da mõontõõlmin, mäi 'd tön õõutuõdast älgg jä kkked tön mäid tää rkben meä rreet asetõõzâst.

## 28 §

*Mädd oocmuš*

Mäadd oozât jännampäi kkkjie llemvue kkkruugâst kii rjin. Oocmõõzâst älgg ceälkkumuš hammad kää 'dd jännampäi kkkjie llemver ggoummust da taarbsemest še saa 'mi sijddsábar ceälkkmuš.

## 29 §

*Kauppriâšmõš*

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug reäšš tääl, päai k lebe jee res õudltõõz kaupsemest oocja di mähss-da jee res luovtemmäinain.

Tääl, vuu 'vd lebe jee res õudltõõz kauphâ 'dden meä rreet ää 'nnem' meä 'r mie ldd šõddi ä 'ntteja hä 'dd.

## 30 §

*Kaupphâ 'dd vä 'sttmähsemäi gg da korkk*

Tääl lebe läâ 'sspäai k kaupphâ 'dd vä 'sttmähsemäi gg lij jeänmösan 25 ee kked da jue kkkekksaž korkk lij 4 %. Kaupphâ 'dd lij koorkte 'mes kuõ htt ee 'jj ääi 'j tön räa 'jest ko kauppkē rjj lij vuälläkeē 'rjtum. Kaupphâ 'dd vuänõõzzi pe rjummuš allteškue 'det tön mä 'hssempeei v, mii vuõssmösan šâdd kuõi 't ee 'jje kee 'jjest kauppkē 'rj vuälläkeē 'rjemmest. Tõõi õõudpeälñn 24 §:st ceälkkum jee res vuu 'vdi da vuässõõzi peä lest mä 'hssemäi gg lij jeänmösan 10 ee kked da ekksaž korkk lij 8 %.

Tõt vue 'ss tääl lebe läâ 'ssvuu 'vd kauphâ 'ddest, kää 'tt i llä uvddum mie 'rummu mähsemmäinäivui 'm veä lggēn, älgg mä 'hssed kauppkē 'rj vuälläkeē 'rjemmen lebe mie 'rräi 'jest. Mie 'rräi 'g ij vuäzž lee 'd vitt ee 'ed kõõkkab kaauptuejjeem-peei 'vest looggeel. Tä l ko kauphâ 'dd vue 'zz jeä 't mahssu kauppkē 'rj vuällkii 'rjemmen, älgg tõ 'st mä 'hssed ekksaž koork 8 %. Tãn kaupphâ 'dd vue 'zz vuõsmäs vuänõõzz da koork pe 'rjet tön mä 'hssempeei v, mii vuõssmösan šâdd koolm mänpäai kee 'jjest kauppkē 'rj vuälläkeē 'rjemmest.

Kaupphõ 'ddi pe 'rjemmest, mäüσαι mäâ 'jemmest da korkkuõvsvuõd miõttmest tä rkben meä rreet asetõõzzin,

## 31 §

*Mäaddmett' teemtuai 'mtõõzz*

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug mäaddmetteeminsinõõr lebe suu meä rroõzzâst mäaddmetteemteknikko vuäitt spravdõõttâd juâkklää 'jj mie ldd siõt 'tuum mäddmetteemtuai 'mtõõzz, mii kooll tãn lää 'jj viõ kkkēpiijmušše. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt še ra 'ddjed tãn lää 'jj mie ldd šõddi mäaddmetteemtuai 'mtõõzzi ä lggē piijmest.

Riikk mähss mäaddmetteemtuai 'mtõõzzi tuaimtõsmäüσαι, mõõkk šâ 'dde tãn lää 'jj viõ kkkē piijâm kēē 'jjest.

## 32 §

*Kaupšummuš*

Kauppkii 'rji raajjmest da vuälläkii 'rjemmest da oõd hâä 'dd meä 'rremmest ošvdõõttmuužž diõtt lebe vuämšstõõzz ää 'rvest šõddâm jõnn mut-tâz diõtt meä 'ree asetõõzzin.

Ko riikk luõvât täälaid lebe läâ 'ssvuu 'vdi lebe vuässõõzzid õhttsaž jännmid lebe vuõigâdvuõdid jee 'reabnallšem vuõiggâdvuõdid tãn lää 'jj mie ldd, tä l jeä 't jeäkk'tukku tön, mäi 'd mäddviõr l läagg 2 §:st meä 'rreet luõvtempõmmi vuõiggân tuõdšte 'mmest. Luõvtempõmmjest älgg çuežžad, štõ vuâddan tääl lebe jännapäai k vuäzžmušše lij tät lää kkk. Ko oozât lää 'jjçuârvvmuužž tõi 'd tãn lää 'jjest ceälkkum vuäzžmuužžid, mäi 'nn riikk lij tääl lebe jännam luõvteejen, ij leäkku tarbb çuäi 'jted çiołgtõs õõu 'dbu vuämšteeja vuämštõsvuõi ggâdvuõdâst. Tä l ko lää 'jjçuârvv-mužž oozât näkkam vuämštõõzz vuäzžmušše, kää 't lij õhttum ju 'n äârri tallu tön manttaal kaagge l lebe mie 'rvoudda nu 't štõ tön vää 'ldet lokku tön manttaal meä 'rremmen, algguädlaž vuäzžampõmmjen heivvai veergla 'ççânja vuõig-gântuõdšstum kopia çiołgtõõzâst, käätt se št tuõ llai manttaalreknâ 'stõõzz.

## 33 §

*Pantvuõiggâdvuõtt*

Tääl lebe jännampäi kkk lij panttân kaupphâ 'dd, tön koork da pe 'rjemkuuli mä 'hssmest kaupraajjâmpeei 'vest la 'skkēem õuddvuõi ggâdvuõdin. Hâä 'dd korkines vuäzžat jee rab riâššâmtää täälâst lebe jännapäai kēst äälgasväl ldded huälkâni tõ 'st, mõõn kuu kkk tõk liä leämmaš mäü 'skânai, tön po 'reâad mie ldd nu 't mä htt meä 'rreet piidi da mäüσαι pe 'rjemmest uvddum lää 'jjest (367/61).

Mâi 'd 1 momenttist kaupphâa 'ddest šiott'teet, kuâskk seämmanalla tön hâa 'dd, mii lij tallu lebe lââ 'ssvoudda uvddum vuâssõõzzâst õhttsaž jânma meä 'ruum, da tön koork. Hââ 'ddest koorkines lij seža seämma õu 'ddvuõiggâdвуõtt ko mâi 'd lij šiott'tuum õlmmvuõi 'ggâdвуõdlaž mäâusaid, mõõkk mâ 'nne täälain, da töt vuâžžat pe 'rjet tõ 'st. Kii pe 'rjem poodda lij tääl lebe lââ 'ssvuu 'vd vuâmšseei.

Kuul korkines vuâžžat jee 'rab riâššâmää tääl last lebe jânnapâai 'kest ââlgasväl 'dded huâl'kâni tõ 'st, mõõnn kuu 'kk tõk liâ leämmaš mäü 'skânai, tön po reââd mie 'dd mä 'htt meä 'rreet piidi da mäâusai pe 'rjemmest uvddum lââ 'jjet. Tõid vuâžž pe 'rjed tõ 'st, Kii pe 'rjem poodd lij tääl lebe jläâ 'ssvuu 'vs vuâmšstei.

Pantvuõiggâdвуõdâst Kiddjemrekistra tuejjeem i 'lmmtõõzzin šiott'teet täâ 'rkben laa 'jjin.

## 34 §

*Tääl kuõskki oocmuužž*

Jõs riikk lij tän lækka vuâddeja lââ 'jjuârvam lebe kiddjemää 'ššest oocjen, ä 'šškii 'rjid vuâžžat vuõltteed pââ 'st mie 'dd suudâmstoulla, suudâmkkâ 'dd su 'vddja lebe suudâmstuu 1 kanslia

## 35 §

*Čuâggasraajjâm- da čää 'chuõlltuâi*

Jõs riikk lij raajjâm lebe raajtam tän lââ 'jjuâl- la kuuli täälai vâaras čuâggas- da čää 'zz- huõlltuâjaid, kuulin pe 'rjet tääl vuâmšsteejast tõt mie 'r, mâi 'nn tääl ä 'rvv (ko tõt ââ 'net jijjâz meä 're) sâtt lee 'd pâjjnam tuâjai kēe 'jjet, jâân- mõsân seža 10 proseent tallu šõddâm kuuli meä 'rest. Meä 'r, mii pe 'rjet, vâ 'sttmâ 'hss- emâi 'gg lij 10 e 'kked da tön ekksaž korkk nellj proseent. Pe 'rjemmest meä 'rrad jânnapâi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug.

Pe 'rjummušše da mä 'hssem hiâlpuummušše, luõvasceälkkmužže da še jee 'res aa 'ššid lij ââ 'nteei vue 'zzin viõggâst, mii kaupphõõ 'ddi pirr šiott'teet.

## 6 lââkk

**Täälai rää 'jtõõz**

## 36 §

*Rää 'jtõõz*

Vuõiggâdвуõtt'tuâi 'mm, mâi 'nn jânnapâi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug lââ 'vtââ luõvtet tän

lækka vuâddeel vuâdduum tääl lebe vu 'vdd lebe tön vue 'ss, lij kuddtemes. Jânnapâi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug âlgg miõttâd lââ 'vv tâ 1, ko vuâžžjen lij Aanar kââ 'ddest jeälsteēja tiudd- vâlddsâž sâmmლაž, kââ 'tt ij vuâmašt tän lââ 'jj vuâlla kuulli tääl, lebe ko vuâžžjen le 'čči nâkkam ooumaž, kââ 'tt ä 'rbbeč luõvteeja. Kēâzz-ne jeâr- rsa lââ 'v sâtt miõttâd pâi tâ 1, ko tõõz liâ aabâs pue 'r veä 'r.

Õõudpeä 'l'n 1 momenttist šiott'tuum rää 'jtõõz liâ viõggâst 20 ee 'kked tön peei 'vest, ko täälâst lebe lââ 'ssvuu 'vdest rajjum kauppkēe 'rjj lij vuâllakii 'rjtum. Tääl vuâžž kiddjed, rää 'jtõõzzi cõõgkanai, jee 'res vuõiggâdвуõd ko vu 'vrrvuõiggâdвуõd tuâkkõssân ja pa 'nttjed vie 'lj mä 'hssem tuâkkõssân da ââlgasmetteed di kaaupšed päkkcuârvvamkaapin. Jânnapâi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug vuäitt, kuâ 'ss tõõz liâ aabâs pue 'r veä 'r, lueštet luõvâs tääl lebe tön vue 'zz tän ceäk- sest šiott'tuum rää 'jttõõzin.

Jânnapâi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug vuäitt lâ 'htted õu 'ddlest tän paragraafist riõššum lââ 'v da tön luõvasceälkkmuužž kuõskki riõššma mäâin, štõ tän lââ 'jj vuâlla kuulli lâinn lebe kaupphâ 'ddvuâžžam âlgg obbnēs lebe pie 'kknes mä 'hssed vâ 'stt koorkines. Jõs tääl vâaras lij miõt- tum tän lââ 'jj vuâlla kuulli veä 'kkvuõtt ij-ka tön miõttmest leäku mõõnnâm 10 ee 'kked, de riõššma sâtt še lâ 'htted mäâin štõ ceälkkum veä 'kkvuõtt lebe tön vue 'ss âlgg tâ 'llsi mä 'hssed vâ 'stt rii 'kkē.

## 37 §

*Jee 'rab lââ 'ssmäin*

Tâ 1 ko tän lækka vuâddeel mäâdd, lââin lebe raajjâmveä 'kkvuõd vuâžžam ooumaž lebe tõt, keâzz suu tääl lebe tön vue 'zz vuâmšstõs- lebe vaaldsemvuõiggâdвуõtt lij serddjõõvvâm lebe, jõs sij liâ jâânbõs, ij-ka õhttkaan see 'st leäku koolm ee 'jj se 'st põõššinalla jeâlstam tän täälâst, jânnapâi 'kkjie 'llem-vue 'kkkruug vuäitt meä 'r- reed tâ 1 štõ tääl lebe vuu 'vd kuõskki riikk vuâžžmuš, riikk-lâinn lebe veä 'kkvuõtt âlgg mä 'hssed mäâusat. Jõs veä 'kkvuõd miõttmest lij mõõnnâm 10 ee 'kked, veä 'kkvuõd jeä 't vuõittu meä 'rreed mä 'hssed mäâusat.

Kaupp- da veä 'lggkii 'rjida veä 'kkvuõdi miõtt- muužž kuõskki riâššmid âlgg vâ 'dded mäinn nu 't ko 1 momeent šiott'tõõzzin lij ceälkkum. Kaupp- da veä 'lggkii 'rjid vuei tet vâ 'dded mie 'dd (vuâžžam luõvasceälkkem di kaup- da lâinn- mäâinain moštebe suâppum sâkkkoorki

meä 'rreem vaa rin) še jee 'res mäainaid. mõök kue skke tääl lebe vuu 'vd äännmuuzž, vuäžžmuuzž pe 'rjem staanmuuzž, lääin äännmuuzž di taarblöššän kiöccum jee 'reab mäainaid.

## 7 lãakk

**Vuäžžmuuzži pe 'rjummuš**

## 38 §

*Kaupphõ 'ddivuäžžmuuzži da lääinai luõvasceälkkmuš*

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt 36 da 37 §:st šiött'tjummu lää 'ssen asetõõzzâst tää 'rkben šiött'tummu vuäddõõzivuõi 'm meä 'reed tän lää 'jj vuâlaž riikk kaupphâ 'ddvuäžžmuuzž da riikk-lääin mä 'hssed mäâust pie kknnes lebe obbnnes õhttân lebe mänggen pie kkeest, jös veälglaz lij riikkâst mäadd vuä 'stmen lebe lääin oocmen ouddam vääžnai sõõ 'jin puäst lebe muõoi mõõn-tõõllâm ploottai nalla, luõvtâm tääl pie kknnes lebe obbnnes lebe i llä jä kktõõllâm 61 §:st ceälkkum plaan lebe jös tääl lij jouddam kaaupšed åålgasvä lddemtuâimin. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt asetõõzzin tää 'rkben šiött'teem vuäddõõzivuõi 'm meä 'reed kaupphâ 'ddvuäžžmuuzž da lääin tâ 'si vä 'st mässemnalla še tâ 'l ko veälglaz i llä jä kktõõllam kauppa-da veä 'lõõkerjja pijjum jee 'res mäainaid.

Pe 'rjemnallšem l momentist ceälkkum riikk kaupphâ 'ddvuäžžmuuzžid da riikk-lääinai vuäžž pe 'rjed jännampäi kkkjie llemvue kkkruug läägg-laž riäššmid vuäddeel åålgasmetteel tõn po 'reâdin ko mii lij piidi da mäâusai pe 'rjemmest åålgasmetteel uvddum lää 'jjest šiött'tuum. Tãn lää 'jjest ceälkkum riikk kaupphâ 'ddvuäžžmuuzži da riikk-lääinai mäâus kooi mässempei 'v lij mõõnnâm, vuäžž pe 'rjed ceälkkum po 'reâdin jee 'rab riõššâm-tää.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt u 'vdded õuddlest teäd tõ 'st, šâddtvu tuâim kee 'jjest riikk-lääi 'n lebe kaupphâ 'ddmõhsmuuzž luõvasceälkkmuš lebe veä kkvuõd vä 'stt pe 'rjummuš.

## 39 §

*Veä kkvuõdi vä 'sttpe 'rjummuš*

Tãn lãkka vuäddeel uvddum veä kkvuõd vvei 'tet pe 'rjet obbnnes lebe pie kknnes vä 'st rii kke, jös:

1) veä kkvuõtt lij miõttum puä 'st vuädd-oozivuõi 'm;

2) veä kkvuõd vuäžžij lij ouddam vääžnai sõõ 'jin puäst teädaid, mõök liä vaikkam veä kkvuõd miõttmušše lebe mäsmušše lebe muõoi lij leämmaš ploottai;

3) veä kkvuõd vuäžžij lij juõkkum tääl viid ee 'jj se 'st veä kkvuõd vuäžžmest;

4) veä kkvuõd vuäžžij lij viält'temes veä 'rtää loopptâm tuejjummužž, mõõn vääras lij vuäžžam tuärjõõzz lebe uu 'ccääm tõn viid ee 'jj se 'st veä kkvuõd mäâimõs lebe, jös veä kkvuõtt i llä mahssum obbnnes, mäâimõõzzân kaggum teä 'õõgvue 'zz mä hssmest;

5) veä kkvuõd vuäžžij lij kaaupšam tuärjummu vuäm'stõõzz viid ee 'jj se 'st veä kkvuõd, lebe jös veä kkvuõtt i llä mahssum obbnnes, mäâimõõzzân kaggum mäsšvue 'zz mä hssmest;

6) veä kkvuõd vuäžžij i llä jä kktõõllam veä 'kkvuõtttriäššâm jee 'res mäainaid.

Jälstempõõrt vääras miõttum veä kkvuõd vvei 'tet veäl še tâ 'l pe 'rjed vä 'stt, jös tuärjummu põrttâst jiõõc veä kkvuõd vuäžžij lebe suu vuõiggâdvuõdvuäm'steejes ij leäku jeälstam uu 'ccmõsân 10 ee kked veä kkvuõd miõttâm.

Veä kkvuõd ij vuäžž mie 'reed vä 'sttpe 'rjed teänab mâõõn tõst ko 10 ee kked lij mõõnnâ' veä kkvuõd miõttmest. Pe 'rjemnallšem veä kkvuõd vuäžž vä 'l dded tõn täälâst, mõõnn vääras tõt lij miõttum, seämma õuddvuõiggâdvuõdin ko täälin mõõnni õlmmvuõiggâdvuõdlaž mäâusain šiött'teet. Pe 'rjummuž vuäžž tuejjeed piidi åålgasväl lddmest meärruum po 'reââdin.

## 40 §

*Luõvasceälkkmuš- da mâõõnemkoork*

Mahssu meä 'ruum veä kkvuõdi, kaupphâ 'ddvuäžžmuuzži da lääinai luõvõscea lkkemkoorkâst da mâõõnamma mäsšvue 'zzid mässem koorkâst da tõõi pe 'rjemmest šiött'teet asetõõzzin.

## 41 §

*Kaupphâ 'ddvuäžžmuuzži da lääinai koorki ta 'rkummuš*

Tääl, lää 'ssvuu 'vd lebe vuässõõzz kaupphâ 'dd da lääinai ekksaž koork vvei 'tet ta 'rkkeed ääjmõsân kuudâd lãinne 'jj aalgâst looggeel jeänmõsân kuõi 'htt proseent mâõõõn lääin vä 'l ddemest aalmilaz korkktää 'zzest šõõddâm muttsid va 'steel.

8 lãåkk

Saa 'mi aa 'ssi hãi 'ddmuš

42§

*Sijddsååbbar*

Njauddãm da Njållem-Kevãjãâu 'r siidãst åå 'net sijddsååbbar õõut vuåra ka 'ndaree 'jjest. Lãå 'ssen vueil tet åå 'nnet pã 'ilmeår'rsaž sijddsååbbrid nu 't mãhtt jiočč sijddsååbbar riãšš lebe säå 'msuãvtõs lebe õuddoumaž vuåinn, što tõõzz lij tarbb lebe, jos uu 'ccmõsãn 10 j iidãst jeålsteerja jionstemvuõiggãdvuõttne 'kķed tøn tãtta i 'lmetmes åå 'šš kiõttõõllãm vãaras.

Sijddsååbbara kãččmest šio'tt'teet tãå 'rkben asetõõzzin.

43 §

*Vuãssõõttãmvuõiggãdvuõtt da riãššõmvã 'idd*

Sijddsååbbrest vuãžža aa 'ššin riõššãd sãbbra noorrõõttãn vuõrãsoummu, kook põõššinnalla jeålste siidãst da sij pie 'lkuvei 'm. Jõs sãbbrest kiõttõõllãm vuålaž ä 'šš kuãsk jee 'res oummu õudeltõõzzid da vuõiggãdvuõdid, lij su 'st tãn åå 'šš peã 'lset vuõiggãdvuõtt vuãssõõttãd sãbbra da vã 'lided saakkvuår.

44 §

*Sijddsååbbrest kiõttõõllãm åå 'šš*

Sijddsååbbrest kiõttõõllãt:

1) esitõõzz da ceålkkmuužž saa 'mi jie 'llem-vue 'jjid da jeålmoõžžid kuõski kookkaskue 'ddi lebe vuãdjuurdlaž aa 'ššin;

2) säå 'msuãvtõõzz vuãzzlai da vãå 'rrvuãzzlai va 'ljjummuš; da

3) vaall'lu 'vddkãå 'dd va 'ljjummuš saa 'mi õhtt-sãž õu 'ddoummu vaali diõtt

Sijddsååbbar vuãitt u 'vded 1 momentti 1 säå 'jest ceålkkum aa 'ššid še säå 'msuãvtõ 'šše kiõttõõllãm vãaras.

Sijddsååbbar vueil 'tte noorrõõttãd še õhttsaž sãbbra säårnõõttãd da riãssãd 1 momenttist ceålkkum kuhttu siid õhttsaž aa 'ššin.

Vaall'lu 'vddkãå 'dd ålgg va 'ljjeed uu 'ccmõsãn kutt mãånepãi õu 'ddel ko õuddoummu oodđ tuãimppãi ålgg.

45 §

*Sãåmmsuãvtõõzz*

Sijddsååbbrest kiõttõõllãm aa 'šši valmštõõll-mest da sijd'isãbbri riãššmi viõ 'kķe piijjmet

å 'nne huõl Njauddãm da Njã 'llem-Kevãjãâu 'r siijdi säå 'msuãvtõõzz. Säå 'msuãvtõõzzi tuãjjan lij u 'vded celkkmuužžid ve 'rğgoummuid 44 §:z 1 momeent 1 säå 'jest ceålkkum aa 'ššin tã 1, ko åå 'ššest lij kiirãs jeã 't-ka sijddsååbbar vuõittu kãččad åå 'šš kiõttõõllãm. Säåmsuãvtõõzz vueil 'tte lãå 'ssen u 'vded ceålkkmuužžid:

1) puãžž-, meã 'ccstem- da kue 'llkeãmp-pooocmuužžin;

2) mããddvuãžžãnoocmuužžin;

3) säå 'mtãalai luõvtemlãå 'vin;

4) säå 'mvuu 'vd åå 'nnmest; da

5) jee 'res seãmmãanallšem aa 'ššin, mõõk tã 'lsi kuãskke saa 'mid.

Kuhttze säå 'msuãvtõsse va 'ljjeed koolm ka 'lendaree 'jj åãjas nellj vuãzzla da vuãzzlaid kuõi 'htt vãå 'rrvuãzzla. Vuãzzla da vã 'rrvuãzzla å 'lğga lee 'd 43 §:st vuõsmãs ciãlkãst ceålkkum oummu. Kuhttu säå 'msuã saaggjãå 'dteejen lij saa 'mi õuddoumaž.

Säå 'msuãvtõõzz vueil 'tte noorrõõttãd še õhttsaž noorrõ 'sse, ko 'st kiõttõõllãm saa 'mi õhttsaž aa 'ššid.

46 §

*Õuddoumaž*

Saa 'mi õhttsaž åå 'ššid hãi 'ddad da saa 'mi õudl-tõõzzid kãå 'cced vueil tet va 'ljjeed saa 'mi õu 'ddoumaž, koonn tuãimppãå 'jj lij seãmma ku 'kķ ko säå 'msuãvtõõzz

vuãzzlain. Säå 'msuãvtõõzzi õhttsaž säå 'bbar va 'ljjad saa 'mi õuddoumže vãå 'rroummu, kãå 't hãi 'dd õuddoummu tuãjaid tã 1 ko õuddoumaž ij vueil 't lebe son lij cõglvaž. Õuddoummu tuãjain šio'tt'teet tãå 'rkben asetõõzzin.

Õuddoumaž da suu vãå 'rroumaž ålgg lee 'd 4 §:st ceålkkumnallšem oumaž, jeålsted säå 'mvuu 'vdest, siõl'teed säå 'mkiõl da kãå 't lij tãn tuõjju põ 'stti.

47 §

*Vaall'lu 'vddkãå 'dd*

Kuhttuž sijddsååbbar va 'ljjad 3 vuãzzla jijjãz siijd vaall'lu 'vddkãdda da sijjid jue 'kķežže jijjãz vãå 'rroummu õuddoummuvaal tuãimtem vãaras. Vaall'lu 'vddkãå 'dd vuãzzlõžen da vuãzzlai vãå 'rroumžen vueil tet va 'ljjeed pãi tøn siidãst põõšši nalla jeålsteerja da tuõjju tuõttãm oumaž. Vaall'lu 'vddkãå 'dd norrå 'tte õõutsãjja va 'ljjeed kõskstez vaall'lu 'vddkãå 'dd saaggjãå 'dteei da vãå 'rrsaaggjãå 'dteei, vaall'lu 'vddkãå 'dd vueil 'tte tuãimmad še juãkkõssãn, mõõkk liã riõssãm-vããldla koolmin vuãzzlain.

Vaall lu 'vddkää 'dd tuäjain šiött'teet tää 'rkben asetöözzin.

## 48 §

*Õuddooumažvaal*

Saa 'mi õuddooumaž va lljeet ee 'vdken pijjum oummuin vaalin, ko 'st jä 'kket jeänbösvaallnää 1. Ee 'vdken pijjmest da vaal tuäimtemmest šiött'teet tää 'rkben asetöözzin.

Vaalin liä jionstemvuioiggäduvüödlä Aanar kää 'ddest jeälsteēja tiuddväädla sää 'm da sij pie l'lekuēi 'mez. Jiōggkii 'rteeja, sie 'brkā 'dd da sää 'm parlament 'äl 'gg taarbšemest u 'vded taarblaž teädaid vaall' looggtōōzz tuejjemeem vääras. Juō 'kkkast Aanar kää 'ddest jeälsteēja sämm-last da suu pie llkuēi 'mmstes lij vuōiggäduvüōt ta 'rkkeed vaall'läāggtoōzz.

Õuddäāumažvaaläst šädd va lljummu tōt ooumaž, kää 't lij jeänmōs vuāžžam jionid kuhtu siid jionid õ 'hte la 'skeel. Jōs jionid leä 't vuāžžum seämma jiannai ä 'š ra tkkeet seämma jionmie 'r vuāžžam oummui kōōsk vue 'rbin. Vaall'lu- 'vddkää 'dd nāänasm tā 'lsi vaali māṅṅa āā 'nmem sabbrest vaall vaalpā 'rddkeē 'rjid vuāddeē vaall puätti..

## 49 §

*Vaa ll' 'vddkää 'dd riāššmest veinnmuš*

Vaall'lu 'vkää 'dd riōššma vuäitt 48 §:n 2 momentist ceälkkum ooumaž oocčād muttāz vuāddeēl tōōzz, štō riāššām neeu 'rad suu vuōiggäduvüōdāz lebe tōt lij šōddām

puäst po 'reādin lebe tōt lij mudoi lāā 'jj vuāstta. Veimmmuš ālgg raajjād keerjlaž nalla Sää 'mjānnam läänvuōiggäduvüōi tte 30 peēi 'v keē 'jjest tō 'st, ko vaal puād lij uvddum õlmma. Muttāz ooccmest jä 'kktoōlat mudoi, māi 'd muttā-zooccmest vaaldšemaā 'ššin uvddum lāā 'jjest (154/50) lij šiōtt'tuum.

## 50 §

*Riōššmest teādtummuš da tiättanvuāžžmuš*

Sämmļa kiōččāt vuāžžam sijddsābbar lebe saa 'msuāvtōōzz riāššmest lebe vaal šōddmest teād tā 1 ko riāššām lebe vaallšōddmuužž kuōskki pā 'rddkeē 'rjj täävtōs lij pijjum vuei 'nmemnalla Aanar kää 'dd i 'lmmtoštāu 'lle lebe saa 'mi õud-doummu kontra, Riāššmuužž da vaali puätti vuei tet lāā 'ssen veäl u 'vded älmmsa še päi 'kkkää 'ddest aalmilaž keāzaa 'test, jōs

sijddsābbar nu 't reāšš. Kuäss riāššām kuāskk päi õōut sämmļa, tiättanvuāžžmuš lij šōddām tā 1, ko riāššām lij uvddum tän ooumže tuōdstōōlaž nalla.

## 51 §

*Riāššām kuddtemesvuōtt*

Saa 'mi sijddsābbar ja sää 'msuāvtōōzz riāššōm lij kuddtemes, jōs tōt neeu 'rad privaāt vuōiggäduvüōd.

Jōs saa 'mi sijddsābbar lebe sää 'msuāvtōōzz riāššām i llā šōddām vue 'kksoš po 'reādin lebe lij jee 'res nalla lāā 'kked vuāstta, vuäitt saa- 'mvuu 'vdest jeälsteēja tiuddeksaž sämmļaž lebe suu pie llkuēi 'mmes lebe sää 'msuāvtōōzz vuāz-lāž raukkād Sää 'mjānnam läänvuōiggäduvüōd tuōt-tād, štō riāššām lij kuddtemes. Seämma vuōiggäduvüōtt lij tō 'st, keān vuōiggäduvüōd riāššām neeu 'rat.

Raukkmuš, kää 't kuāskk riāššām kuddtemmen tuōttmuužž ālgg pijjād ā 'lḡḡe 30 peēi 'v se 'st riāššām teādtemmest.

## 9 lāākk

*Jeä 'resnallšem meä 'rrōōzz*

## 52 §

*Peäld rai 'vvjummuš*

Peäldrai 'vvjummuužž mie 'raiggsaž rāā 'jtum-must uvddum lāā 'kk (1381/91) ij kuōsk nākkam rai 'vvjummuužž, mōōnn vääras lij miōttum läinn lebe veä 'kkvuōtt tän lākka vuāddeēl lebe koon vuā'ddan lij tän lāā 'jj 9 §:z 1 momentti 6 sājja vuāddeēl uvddum lāā 'pp.

## 53 §

*Puāzskääd*

Tän lāā 'jjest ceälkkum tääl lebe vuu 'vd vüämšsteejast ij vuei tet vuāžžad ko 'rvvōōzz puō-cui tuejjeem skāādāin.

## 54 §

*Kāāddlaž- da ceerkavlažpiid*

Riikk ij taarbās mā 'hssed kāāddlaž- da ceerkavlažpiid tän lāā 'jj mie ldd ho 'mmjummu tääl lebe vuu 'vd puättjin tōn ka 'ndaree 'jjest, kuäss vüämšstōs lij šōddām mād- ja meä 'cttäällministeeria vaaldšem vuällä .

## 55 §

*Viõ Kkēpiijâmve rġġnee KĶ*

Mädd- ja meä 'cctäällministeria, Sää 'mjānnam jānampāi KĶjie llemvue KĶkruug, mädd- ja meä 'cctäällministeeria teättsluuzpkuvddlōs, Aa-nar kää 'dd jānampāi KĶjie llemvue ġġnee KĶ da meä 'cchalltōs kādde tän lāā 'jj viõ Kkēpiijām. Meä 'cchalltōōzz Pājj-Sää 'mjānnam luādhāidd-vuu 'vdd kādd riikk määddai da čaa 'zzi kā 'ddmest saa 'mvuu 'vdest da tōi 'd kuōskki lāā 'jjest ceālkkum jee 'res tuāimain. Mädd-da meä 'cctäällministeria vuāitt taarbšemmet u 'vded tää 'rkab mie 'rōōzzid mōōntōōlmin, māi 'd jā KĶtōlat tōn lāā 'jj viõ Kkēpiijāmet..

## 56 §

*Kuullmuš*

Riikk da kää 'dd verġġnee KĶi kiōttōlām vuā-laž 44 §:st moment 1 sāā 'jest ceālkkum aa 'ššin ver ġġnee KĶ ā lġġa va 'rjed saa 'mi sijddsābbra da sāāmsuāvtōōzzid vāājlažvuōtt ceālkkmuužž ouddmušše. Ceālkkmušraukkmuš vuāžžat vuōlt-teet saa 'mi ōuddoōmže, koonn ālgg káččad sāā 'msuāvtōōzz ōhttsaž norrō 'sse āā 'šš kiōttōllād. Jōs sijddsāābbar ā lā serddam ceālkkmuužž ouddmuužž sāā 'msuāvtō 'sse, ālgg ōuddoōmaž káččad še sijddsāābbar āā 'šš kiōttōllād.

Palggsi ōhtō 'sse da pāikalaž palggsid ālgg va 'rjed vāājlažvuōtt celkkmuužž ouddmušše nāk-kam puāžžtāāll kuōskki aa 'ššin, koin sātt lee 'd jōnn pri 'meār puāžžhāiddmušše.

## 57 §

*Kuuli ko 'rvvummuš*

Sāā 'msuāvtōōzzi sāābbarpāā lĶ, mā 'tkĶkuul da jee 'res kuul ko 'rvveet sāā 'msuāvtōōzz saaggjāā 'dteja, vuāzzla da piissra mäddtāāll ōōudāsviikkāmfondi tie ġġin nu 't māht mädd- da mie 'cctäällministeria tää 'rkben meā 'rad.

Sāā 'm ōuddoōmmu tuājast māū 'set pāā lĶ da kuuli korvvōōzz riikk tāāllarvōōzzāst pirree 'jji čuāi 'jtem mie 'rtie ġġin nut māht Sāāmjānnam lāānhalltōs jee 'rab meā 'rad.

Vaall'lu 'vddkāā 'dd sāābbarpāā lĶ, mā 'tkĶkuul da jee 'res kuul ko 'rvveet riikk tāāllarvō 'sse pirree 'jji vā 'lddem mie 'rtie ġġest māht sizz-aa 'ššiministeria tää 'rkben meā 'rad.

## 58 §

*Vāārai āānnumuš*

Mäddtāāll ōōudāsviikkāmfonda vāāraid vuei 'tet tōn lāā 'ssen, māi 'd tōōi āā 'nnmest siōtt'teet, āā 'nnd pue 'tinallšem tän lāā 'j Kee 'jjest šōddām mōōnnumuūžžid:

- 1) määdd da jee 'res vuāmšstōōzz vuāsttmušše;
- 2) hommum vuāmšstōōzz hāiddmušše da teevvmušše;
- 3) lāāintummušše da tōn kuōskki mōōnnumuūžžid;
- 4) veā KĶvuōdid;
- 5) riikk raajtem tuājaid;
- 6) riikk raajtem čuōkkui teevvmušše;
- 7) 7 §:z 2 momentist ceālkkum riikk vuāzz-lažvuōi 'te;
- 8) sāā 'mvuu 'v ōōudāsviikkmuūžž kuōskki tu 'tkĶōōzzi da čiolgtōōzzi raajmušše;
- 9) uccpōrggi da uccpōrggen ju 'rddjeei škoo-u ljummušše; di
- 10) KĶiōl joortemtuājain šōddi kuulid.

## 59 §

*Riikk-lāāinai jioččvālddsāž veā lġġšioōttōōllmuužž ōudltōōzz*

Pōōšši ekonomalaž vaiggādvuōdid jouddam lāāinvuāžžī ekonomalaž vuei 'jj heālpeem diōtt vuei 'tet tue 'jjeet riikk-lāāinai da riikk kaup-hā 'ddvuāžžmuūžžī jioččvālddsāž veā lġġšioōttōōllmuš, jōs lij vuei 'nnmest, štō veā lġġšioōttōōllmuš pohtt āāibās jōnn pue 'rōōzz lāāinvuāžžī ekonomalaž vuākka. Jos sāmmlōōže lij miōttum riikk-lāāinn tän lākka lebe luādjie llemvue KĶlākka lebe puāžžtāāll 'lākka vuāddeel da tāin laa 'jjin ceālkkum jie llemvue KĶtue 'jjummuūžž vāāras da jie llemvue KĶtuejjumūš lij loopptum, veā lġġšioōttōōllmušše vuāžžat ā lġġged pāi tā 1, jōs lāāinvuāžžī pōōrt jeā 't vuōittu jee 'res nalla stānād. Māi 'd ōōudpeā 'lnn siōttōōtōōlāt, ij cōōgg miōttmuūžž u 'vddem pōrggi saneerammuūžžāst uvddum lāā 'jj (47/93) 97 §:st lebe privaatoōmmu veā lġġšioōttōōlmest uvddum lāā 'jj (57/93) 78 §:st ceālkkum mōōntōōllmest.

Jioččvālddsāž veā lġġšioōttōōllmuš vuāitt kuōsk-kād tän lākka 76 §:st ceālkkum laa 'jjid, luājie llemvue KĶlākka, puāžžtāāll 'lākka, puāžžpōrttāāll 'lākka, jānampāi KĶjie llemvue KĶlākka da mäddtāāll 'lākka vuāddāām riikk-lāāinai da -vuāžžmuūžžid.

Jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmest suäppum veä lggköskkvuöttmäainai muttâz kuäs kke še tuäkkeeja da jeärraz vie l j ooläs välddam oummu seämma ko kuälmad oummu tööi söö ji ko kööččmest lij suu vuämštöözäst, kää tt lij pijjum lääin ääsktumšen nu t mäht asetöözäst tää rkben šiot'teet.

Veä ggšiottoöllmuužž jee res öudeltöözzin šiot'teet tää rkben asetöözzin.

## 60 §

*Veä lggšiottoöllmuužž vue j j*

Jiöččvälddsaz veä lggšiottoöllmuužžäst riikkläainai da -vuäžžmuužžäi vä sttmä hsemääi j vvei tet köö kkeed, koork vue leed da miöttäd vuänöözzi da koorki mä hsmest mähssluoväsvuödid nu t mäht asetöözzin šiot'teet. Mähssluoväsvuödi lääin vuänöözid ij šeža vuäžž miöttäd jee res vue žzin ko lääinai käu nnääsktös lebe lainnu liktös- lebe seämmanallšem tuejjummužžäst uvddum tuäkkös stään peäggtummu vuänööz mähsmuužž. Päi aai bäs lossäd veä rest läinnäi j vvei tet jiöččvälddsaz veä lggšiottoöllmest köö kkeed päi l 14 §:z l momenttist ceälkkum ääi j.

Jös seämma lääinvuäžžja korkktuärjjös- lebe jee res vie l j miöttäm vie l j u vddi j ä pie lstes tuött veä lggšiottoöllmušše, riikkläainai da -vuäžžmuužžäi jiöččvälddlaž šiottoöllmušše vvei tet ä lggged päi tä l, jös tööz liä jee rab veä r da riikkläainai da -vuäžžmuužžäi vue ss occi pukin vie l j in lij suu rab asetöözzin šiot'tuum mie rred.

## 61 §

*Čiölgtoöz da plaan*

Öuddel jiöččvälddsaz veä lggšiottoöllmuužž lääinvuäžžäi ekonomalaž vue j j est älgg cuäi jted ääsklaž čiolgtös da raajäd plaan töi n tuäimin, määivuöi m lääinvuäžžäi pörggmuš, tä l jös näkam tuejjummuužž lij riikkläainain tuärjjum, da ekonomalaž vue k k raaveet. Veä lggšiottoöllmuužž öudltössän lij töt, štö riikk, lääinvuäžžäi da veärrämstrooitel vuälläkee rje suäppmuužž töin tuäimin möök liä mie ldd plaanäst.

Suäppmuš suöppai tööz kuulli lääin veä lggke rjjmäin da riikkläainast uvddum ceälkkmuužž määinad tööi vue žzi peälnn ko töi n lij suäppum. Suäppmušše kuulli riikk kaupphä d d v u ä ž ž muužžäi suäppmuužž mie ldd mä hsemnalla šöddäm määusaid vuäžžat pe r rjed jee res riäšäm tää 32 §:z 2 momenttist šiot'tuum naa livuöi m.

## 62 §

*Veä lggšiottoöllmuužž jöskkmuš*

Jös lääinvuäžžäi ei jää kked 61 §:st ceälkkum plaan lebe suäppmuužž. töi d vuädööväm jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmuš vvei tet meä rreed jöskkad asetöözzin tää rkben šiot'tuum naa livuöi m da vaiktööz zivuöi m.

Jös lääinvuäžžäi näänet pörggi saneerammužžäst uvddum läkka vuäddeejä saneerammušprogramm lebe privatoummu veä lggšiottoöllmušše uvddum läkka vuäddeejä mähssprogramm, 61 §:sse vuäddeejä jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmuš jäskk. Suudämstuu l älgg programm näänemmen vuämšed jöccvälddsaz veä lggšiottoöllmuš šše sizzkuulli lääin da vuäžžmuužž veä lggšiottoöllmušžtää.

## 63 §

*Muttâz oocmuš*

Jännampäi k k j e l l e m v u e k k k r u u g t ä n l ä ä j j e s t c e ä l k k u m ä ä š s e s t t u e j j ä ä m r i ä š s m a v u ä ž ž o o c c ä d m u t t ä z v e e i n e e l j ä n n a m p ä i k k j e l l e m v u e j j i v e i n n a m l u v d d k ä d d a 30 p e e i v s e s t t ö n p e e i v r ä ä j e s t, k u ä s s v e i n n i l i j v u ä ž ž a m t e ä d r i ä š s m e s t.

V einnamkii r j j v u e i t e t l m o m e n t t i s t c e ä l k k u m š ö d d m u ž ž ä s t t u ä i m t e d š e t ö ö z z v e r g g o o u m ž e, k o o n r i ä š s m a m u t t ä z o o z ž ä t, d i t ö n ä l g g v u ö l t t e e d v e i n n ä m k i r j j d e ä ä š s e s t n ä r r j a m ä š s k e e r j d a c e ä l k k m u u ž ž ä z m u t t ä z o o c ä m v e r g g n e k k a.

Ööudpeä l n n l m o m e n t t i s t c e ä l k k u m v e i n n a m u v d d k ä ä d d 36, 37 d a 38 §: s t p e ä g g t u m ä ä š s e s t o u d d a m r i ä š s m a v u ä ž ž o o c c ä d m u t t ä z v e e i n e e l p ä ä j m ö s v a a l d s e n v u ö i g g ä d v u ö i t t e t ö n p o r e ä d i n k o m ä i d m u t t ä z o o c c m e s t v a a l d s e m a a š š i n u v d d u m l ä ä j j e s t š i ö t t t e e t. J e e r e s p e ä g g t u m m u v e i n n a m l u v d d k ä ä d d t ä n l ä ä j j e s t c e ä l k k u m a a š š i n o u d d a m r i ä š s m i d v u ä i t t o o c c ä d m u t t ä z p ä i t ä l, j ö s p ä ä j m ö s v a a l d s e m v u ö i g g ä d v u ö t t m e ä t t v e i n n a m l ä ä v. L ä ä v v v u e i t e t m i ö t t ä d p ä i t ä l, j ö s l ä ä j j s u ä v t ö ö l ä m d i ö t t j e e r e s s e ä m m a n a l l s e m a a š š i n l e b e v u ö i g g ä d v u ö t t p r a k t i k k a ö ö u t n a l l s e m v u ö d d i ö t t l i j v e ä ž n a i, š t ö ä š s v i i g g a t p ä ä j m ö s v a a l d s e m v u ö i g g ä d v u ö i t t e r ä k k e e m v ä ä r a s l e b e l ä ä v m i ö t t m u š š e l i j j e e r e s l o s s ä d v e ä r r.

## 64 §

*Riäššmi määus*

Tän läkka vuäddeel uvddum riäššmin pe r rjet määus nu t mäht määusai pe r rjemest jee rab



šiott'teet lebe mie rreet. Jânnapai kĳkie ll-  
emvue kĳkrug riâššâm lij šeža mäuustemmes.

## 65 §

*Tää rĳab šiott'tõõzz, meä rrõõzz da vue kĳõõzz*

Tää rĳab šiott'tõõzz tän lää jĳ viõ kĳepiijjimest  
uu'det asetõõzzin.

Mädd- da meä 'cctäällministeria vuaitt u'vded  
tän lää jĳ da tõõzz vuâddõõvvi asetõõzz tää rĳab  
meä rrõõzzid lääinai, veä kĳvuõdi da jee res tän  
lää jĳest ceälkkum õudltõõzzi miõttmest. Mädd-  
da meä 'cctäällministeria nâânnaat še kaup- da  
veä lĳĳĳke rĳjvõõ jĳid, ooccâm- da riâššâm võõ jĳid  
da jee res tän lää jĳ viõ kĳepiijjimuuzĳ diõtt taar-  
blaž vââ jĳ da mõõntõõllâm nââ llvue kĳõõzz.

## 10 lããkk

**Viõ kĳepuättmuš- da serddšiõtt'tõõzz**

## 66 §

*Viõ kĳepuättmuš*

Tät lää kĳ puätt viõ kĳe mannu peei v 19 .

Täin laa jĳin kãã mtet pãrggmannu 24. peei v  
1984 uvddum säämlãã kĳ (611/84) tõõzz mãnņa  
tuejjuum muttsivuõdi m.

Õuddel tän lää jĳ viõ kĳepuättmuuzĳ vuei tet  
ã lĳĳged tøn viõ kĳepiijjuuzĳ vããras taarblaž tuã-  
mid.

## 67 §

*Serddjõõvvi vuãmšstõs*

Kãã mtummu sää mlãkka da jee res õõudbu  
sää mlãã jĳšiõtt'tõõzzid vuãddeel hommum vu-  
ãmšstõs , mõõnn ãã nnmest ij õuddel tän lää jĳ  
viõ kĳepuättmuuzĳ leãkku meä rruum lebe kãã tt  
sãdd luõvãs ceälkkum lää jĳšiõtt'tõõzzid vuãdd-  
eeja ãã nnemmeã rin, lij hommun tän lää jĳ  
meã rid.

## 68 §

*Mãttam õõudbu lää jĳšiõtt'tõõzz vuãlla kuulli  
tuãim da vuõiggãdvuõttkõskkvuõd*

Saa mi jeãlståã ttmest uvddum lää jĳ (273/55)  
da saa mi mããddšiõttõõllmuuzĳ (593/69) da  
kãã mtummu sää mlãkka vuãddeja riikk da veãr-  
ãmstrootel vuãžžmuuzĳ vã sttmã hsemããi j da  
koork da jee res mããinai peã lest jã kĳtet tän lää jĳ  
viõ kĳe pue ttemen šiõtt'tõõzzid da tõi d

vuãddeja suãppumušmãainad, mõõk le jĳje vi-  
õggãst. Mãnņa tän lää jĳ viõ kĳepue ttemest šõddi  
peãgtum sää mlãkka vuãddeja vuãžžmuuzĳ  
vã sttmã hsemããi j, koork da jee res mããinai  
peã lest jã kĳtet nu t še ceälkkum lää jĳ mããinai.

Tän lää jĳ viõ kĳe pue ttemen viõggãst leãmmaš  
šiõtt'tõõzzid jã kĳted nu t še tõiã ãã šši peã lest,  
mõõk še mmuõdi ko lle l momenttist ceälkkum  
viõ kĳepiijjimušše da koin jeã t tän låãggast jee res  
nalla šiõtt'tukku. Ceälkkum kuãskk še riikk  
piiddluovãsvuõdid da mãhssheãlpuumuužžid,  
riikk raajtem tuãjaid da tããlai rãã jtõzzid. Tããlai  
luõvtemlãã v da rãã jtõõzzin luovãsluãstmuuzĳ  
vui tet õõudpeã lnn ceälkkum lää jĳšiõtt'tõõzzin  
moksteel miõttãd 36 §:st šiõtt'tuum mie ldd da  
tõ st šiõtt'tuum mõõntõõlm jã kĳtõõleel. Mutã-  
zooccmuuzĳ peã lest jã kĳtet suãvtõõvi vue žzin,  
mãid 63 §:st šiõtt'teet. Asetõõzzin vuei tet u'vded  
ceälkkum lää jĳšiõtt'tõõllmuuzĳãst jee resnãlšem  
mõõntõõllãm nãã llšiõtt'tõõzzid.

## 69 §

*Õõudbui lääinai riikkveãrrãm da hãiddpãã lĳ*

Õuddel tän låãjĳ viõ kĳepue ttem miõttum  
68 §:st ceälkkum lää jĳšiõtt'tõõsse vuãddeel miõ-  
tum lääinai riikkveãrrãm da lãinnhãiddkuuli  
ko rvvõõzi peã lest jã kĳtet meã rrõõzzid da tõi d  
vuãddeel uvddum meã rrõõzzid da tõi d  
vuãddeja suãppumušmãainad, mõõkk le jĳje  
viõggãst ko tät lää kĳ pue di viõ kĳe.

## 70 §

*Õõudbu panttvuõiggãdvuõd*

Õõudpeã lnn 66 §:st ceälkkum lää jĳšiõtt'tõ  
'sse vuãddeel kaupšum tããll lebe vu vdd, mii lij tän  
lää jĳ viõ kĳepue ttem panttãn riikk kaup- lebe  
kaupphãddvuãžžmuuzĳ da tøn koork mã hsmest  
tøn rãjĳja ko vuãžžmuuzĳ lij loopp rãjĳja mahssum,  
lij veãl-ki seãmma mããinaivuõdi m panttãn ceälk-  
kum vuãžžmuuzĳ mã hsmest.

Tããll lebe vu vdd lij panttãn tän lää jĳ vi-  
õ kĳepue ttem poodd viõggãst leãmmaš lää jĳ-  
šiõtt'tõ 'sse vuãddeel še l momenttist ceälkkum  
lää jĳšiõtt'tõ 'sse vuãddeja nãkkam kaup- da  
kaupphãddvuãžžmuuzĳ mãhssmest koorkines,  
kãã tt lij sõddãm mãnņa tän lää jĳ viõ kĳe-  
pue ttemest lebe koonn panttvuõiggãdvuõdãst ij  
leãkku tuejjuum õuddel ceälkkum ãi ĳĳpoodd  
ilmtõõzz su vddja (koonn ã šš kuãskk).

Õõudpeã lnn l momenttist ceälkkum lää jĳ-  
šiõtt'tõ 'sse vuãddeja kuullvuãžžõõzz da tõiã koor-  
ki mã hsmest lij tããll (koonn ã šš kuãskk) lebe

vu 'vdd panttân nu 't mäht 1 da 2 momenttist šiott'teet.

Tâ 1 ko tääll lebe vu 'vdd lij panttân 2 momenttist šiott'tummu nalla, de jânnampâi kĳĳie llemver ģġooumaž âlgg su 'vddja (koonn ä šš kuâskk) i lmmtôs pantvuoiġġâdvuod kuoskki mie rĳĳkōōzz tuejjeem vääras Kiddjemrekistra. Ko vuäžžmuš lij puk mahssum, âlgg jânnampâi kĳĳie llemkrueg vuoltteed i lmmtôs su 'vddja (koonn ä šš kuâskk) štö tääll lebe vu 'vdd lij luovâs panttveârrmest.

## 71 §

*Väärai âânnmuš*

Mädtdtääll oōudâsviikkâmfondi vääraid vuei tet ââ nned še nâkkmid 68 §:st ceälkkum lää 'jĳšiott'tōōzz viō kĳĳepijjmuužž kuoskki meä 'rid, mâi 'd tōi 'd lij o 'nnum oūdudel tån lää 'jĳ viō kĳĳepue 'tem.

## 72 §

*Jee 'res serddšiott'tōōzz*

Vuōsmâs 42 §:st ceälkkum sijddsââbbar âlgg ââ nned kuod määnpâai se 'st tån lää 'jĳ

viō kĳĳepue 'tmest da vuōsmâs oūdoooumažvaal âlgg ââ nned ee 'jĳ se 'st lää 'jĳ viō kĳĳepue 'tmest. Sää 'msuâvtōōzz alttee tuâjas saraz mâġġa tō 'st, ko tōk liâ va lĳjuum sijddsââbbrest. Sää 'msuâvtōōzz da oūdoooumu vuōsmâs tuâimmpââjĳ pešt 1996 ee 'jĳ loopp râjja. Lää 'jĳ 56 §:z lää 'jĳšiott'tōōzzid suâvtōōlât emansa ko sää 'msuâvtōōzz da oūdoooumaž liâ va lĳjuum. Mâi 'd sää 'msuâvtōōzzin da oūdoooumu tuâjain šiott'teet, suâvtet emansa ko sää 'msuâvtōōzz da oūdoooumaž lij va lĳjuum.

Tån lää 'jĳ viō kĳĳepue 'tmest kââ 'mtum sää 'mläkkâ da puäžžtâäll'läkkâ da luâjĳie llemvue kĳĳläkkâ vuâddejea da oocmuužž vue lnn le 'ddi saa 'mi lâinn- da veä kĳĳvuottoocmuužž da saa 'mid luovtem täälaid da vuu 'vdit kuoskki alttuum ââ nneplanan kĳĳiottōōlât loopp râjja jä kĳĳtōōleel peäggummu laa 'jĳi šiott'tōōzzid,

## 73 §

*Sie 'vvenšiott'tōs*

Kuâss jee 'res pâai kĳĳest lääjĳest sie 'vet kââ 'mtummu sää 'mläkkâ, oōlgad seâvumuš tån lää 'jĳ va 'stteeja šiott'tōōzz, jōs oōudpeä lnn tån lää 'jĳesr šiott'tummu ij jee 'res šōōdd.

## 2.

**Lää 'kĳĳ leimmpiiddlää 'jĳ 30 §:z mu 'ttmest**

Riikkpeei 'vi riâššâm mie ldd muu 'ttet pârggmanu 6. peei 'v 1943 uvddum leimmpiiddlää 'jĳ (662/43) 30 §:z 1 momeent 1 sââ 'jĳ, nu 't ko tōt lij rosttovmannu 28. peei 'v 1990 uvddum lää 'jĳest (1333/90), pue 'tti nalla:

## 30 §

Kĳĳiiddōs vuâmštōsvuoiġġâdvuod luovtemke 'rĳĳ lij luovâs leimmpiiddâst:

3) ko tääll, tōn vue 'zz lebe vuu 'vd luovteejen lij riikk da luovtōs šâdd jânnâpâi kĳĳie llem

vue kĳĳlää 'jĳ (1295/90), puäžžtâäll'lää 'jĳ (161/90), luâdjĳie llemvue kĳĳlää 'jĳ (160/84) lebe sää 'mlää 'jĳ ( / ) meä 'rid:

Tât lää 'kĳĳ puätt viō kĳĳe mannu . peei 'v 19 .